

ระเบียบวินัยของนักศึกษาที่เข้ารับการประเมินโดยให้สัมภาษณ์

ปริญญานิพนธ์

ของ

เบญจวรรณ ศรีมารุต

- 9 เม.ย. 2542

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาระดับมัธยมศึกษา

พฤษภาคม 2541

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

155. 418

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

.....ประธาน

(ดร. พงษ์เทพ ชัยพงษ์)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์อาวุธ วัฒนสิน)

คณะกรรมการสอบ

.....ประธาน

(ดร. พงษ์เทพ ชัยพงษ์)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์อาวุธ วัฒนสิน)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจักษ์ คำจิตร)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(ดร. สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ศาสตราจารย์ ดร. เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

วันที่...12...เดือน...พฤษภาคม...พ.ศ. 2541

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจาก ดร.พัฒนา ชัชพงศ์ ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์ รองศาสตราจารย์อาวุธ วัฒนเสน กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประณต คำจิม และ ดร.สุจินดา จจรุ่งศิลป์ กรรมการสอบปริญญานิพนธ์ ผู้วิจัยซาบซึ้งในความกรุณาและกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณอาจารย์ผาณิตา ดิษยเดช อาจารย์อรรณพ สุ่มประดิษฐ์ อาจารย์เกื้อกูล เตชะเสน ที่กรุณาตรวจแก้ไข ตลอดจนให้คำแนะนำอย่างดียิ่งในการสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการศึกษาค้นคว้า ขอขอบพระคุณอาจารย์วิวรรณ สารกิจปรีชา ครูใหญ่ คณะครู และนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลกุ๊กไก่ ที่ได้กรุณาให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกอย่างดียิ่งในการศึกษาทดลองครั้งนี้

ความสำเร็จของการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยระลึกในพระคุณอาจารย์แผนกการศึกษามัธยมศึกษาทุกท่านที่ได้กรุณาอบรมสั่งสอนให้ความรู้ ขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อสังเกตุ คุณแม่เฉลิมศรี ศรีมารุต ที่ได้กรุณาให้ทุนสนับสนุนให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจในการศึกษาครั้งนี้ ขอขอบคุณคุณไชยวัฒน์ คุณพิเชษฐ์ ศรีมารุต คุณจินตนา ศรีทรง และเพื่อนนิสิตปริญญาโทเอกการศึกษามัธยมศึกษาทุกท่าน ที่ให้คำแนะนำช่วยเหลือสนับสนุนและให้กำลังใจด้วยดีเสมอมา ขอขอบพระคุณผู้มีพระคุณอีกหลายท่าน ที่มีได้กล่าวนามในที่นี้ แต่มีส่วนช่วยให้การทํานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

คุณค่าและประโยชน์ของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของบิดามารดาที่ได้เลี้ยงดูอบรมสั่งสอน ตลอดจนครูอาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

เบญจวรรณ ศรีมารุต

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	8
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	8
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	8
	นิยามศัพท์เฉพาะ	9
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมีระเบียบวินัย	12
	ความหมายและทฤษฎีพัฒนาการทางสังคม	12
	ความหมายและลักษณะพฤติกรรมทางสังคม	14
	ความมีระเบียบวินัย	18
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมีระเบียบวินัย	26
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย	27
	ความหมายและความสำคัญของการประเมินพัฒนาการ	27
	หลักการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย	28
	วิธีการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย	30
	การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน	32
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน	39
	สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	40
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	41
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	41
	เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	42

บทที่	หน้า
การสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพของเครื่องมือ	42
แบบแผนการทดลองและวิธีดำเนินการทดลอง	45
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	49
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	53
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	53
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	53
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	56
จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	56
สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	56
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	56
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	57
อภิปรายผล	57
ข้อสังเกตเกี่ยวกับการศึกษาค้นคว้า	60
ข้อเสนอแนะทั่วไป	63
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป	63
บรรณานุกรม	64
ภาคผนวก	72
ภาคผนวก ก	73
ภาคผนวก ข	96
ภาคผนวก ค	112
ประวัติย่อของผู้วิจัย	117

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	แบบแผนการทดลอง	45
2	การดำเนินการทดลอง	47
3	เปรียบเทียบการดำเนินการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	48
4	ผลการเปรียบเทียบความมีระเบียบวินัยก่อนกับหลังการทดลอง ของเด็กปฐมวัยที่ใช้การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน (กลุ่มทดลอง) และการประเมินผลแบบปกติ (กลุ่มควบคุม)	54
5	ผลการเปรียบเทียบความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัยที่ใช้การประเมิน โดยใช้แฟ้มสะสมงาน (กลุ่มทดลอง) กับการประเมินผลแบบปกติ (กลุ่มควบคุม)	55
6	แสดงผลคะแนนความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัยที่ใช้การประเมิน โดยใช้แฟ้มสะสมงาน (กลุ่มทดลอง)	113
7	แสดงผลคะแนนความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัยที่ใช้การประเมินผล แบบปกติ (กลุ่มควบคุม)	114

ภูมิหลัง

วัยเด็กเป็นระยะที่มีความสำคัญอย่างยิ่งของชีวิต เพราะเป็นวัยที่เหมาะสมในการส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านให้มีการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ เพื่อวางรากฐานการเป็นสมาชิกที่ดีและมีคุณภาพของสังคม อันจะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไป (กรมวิชาการ. 2537 : 1) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงปฐมวัย เด็กจะมีพัฒนาการทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญาและบุคลิกภาพ พัฒนาการอย่างรวดเร็วต่อเนื่องกันไปตามลำดับขั้น (คารมี ดินยเดช. 2531 : 1) ดังที่ฟรอยด์ (Freud) กล่าวว่า ประสบการณ์ในวัยเด็กจะส่งผลต่อบุคลิกภาพของเราเมื่อโตขึ้น หากเด็กไม่ประสบความสำเร็จในขั้นใดขั้นหนึ่งแล้ว อาจทำให้พัฒนาการในขั้นต่อไปเกิดการชะงักและมีอิทธิพลต่อบุคลิกนั้นไปตลอดชีวิต (พัฒนา ชัชพงศ์. 2540 : 13 ; อ้างอิงมาจาก Freud. n.d.) ซึ่งสอดคล้องกับเฮิร์ลล็อก (Hurlock) ได้กล่าวว่า วัยนี้เป็นวัยสำคัญต่อการพัฒนาบุคลิกภาพ เป็นระยะสร้างพื้นฐานของจิตใจในวัยผู้ใหญ่ต่อไป บุคลิกภาพในวัยผู้ใหญ่แม้ว่าจะมีความแตกต่างไปจากวัยเด็ก แต่ก็มีความแตกต่างที่เกิดขึ้นมาจากพื้นฐานในวัยเด็ก (Hurlock. 1959 : 115) แสดงให้เห็นว่าประสบการณ์ในระยะแรกของชีวิตนี้มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพของมนุษย์มาก และบุคลิกภาพนั้นไม่ใช่สิ่งที่จะพัฒนาขึ้นเมื่อมนุษย์เติบโตเป็นผู้ใหญ่แล้ว หากแบบแผนบุคลิกภาพจะได้รับการวางรากฐานมาตั้งแต่วัยเด็กและส่งผลมาถึงวัยผู้ใหญ่ (ประมต เค้าจิม. 2529 : 217 - 219) ดังนั้นถ้าเด็กได้รับการปลูกฝังและส่งเสริมให้พัฒนาการทางสังคมที่เหมาะสม จะทำให้เด็กเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่รู้บทบาทหน้าที่ของตน มีความรับผิดชอบต่อสังคม

ปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าในด้านต่าง ๆ มีมากขึ้น ทั้งด้านเทคโนโลยี อุตสาหกรรม เศรษฐกิจ และอื่น ๆ ขยายตัวอย่างรวดเร็ว รวมทั้งการรับค่านิยมและวิถีชีวิตจากวัฒนธรรมตะวันตก ในขณะที่ความเจริญทางวัตถุมีมากขึ้น แต่ความเจริญทางจิตใจกลับลดน้อยลง ความสัมพันธ์ในครอบครัวเริ่มลดลง การพึ่งพาอาศัยกันในชุมชนลดลง ต่างคนต่างอยู่ (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. ม.ป.ป. : 12) โอกาสที่จะกล่อมเกลอบรมสั่งสอนปลูกฝังค่านิยม วัฒนธรรม และลักษณะนิสัยต่าง ๆ น้อยลง ทำให้เด็กมีพฤติกรรมทางสังคม

ไม่เหมาะสม เช่น ก้าวร้าว ขาดความรับผิดชอบ เอาแต่ใจตนเอง ขาดระเบียบวินัย ขาดความรู้ ในการปฏิบัติตนในสังคม ซึ่งจะทำให้เด็กปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ยาก (สุโขทัยธรรมาราช. 2537 : 53 - 57) การที่คนเราขาดระเบียบวินัยเป็นสาเหตุสำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหา ในสังคมปัจจุบัน และอาจก่อให้เกิดปัญหาความรุนแรงในอนาคตได้ ดังปัญหาที่เกิดขึ้นที่แสดงถึง การขาดระเบียบวินัย เช่น ไม่เคารพกฎระเบียบที่มีอยู่ ผ่าฝืนกฎจราจร ละเมิดสิทธิผู้อื่น การประทุษร้ายเบียดเบียนต่าง ๆ ปัญหาอาชญากรรม เป็นต้น ปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นแสดงให้เห็นถึง การขาดระเบียบวินัยของคนในสังคม (สัณห์พัฒน์ ธรรมธาริ. 2536 : 1) และการอยู่ ร่วมกันหากคนในสังคมขาดระเบียบวินัย ย่อมทำให้สังคมนั้นหาความสุขไม่ได้ ดังนั้นความมี ระเบียบวินัยจึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นที่ควรได้รับการปลูกฝังตั้งแต่วัยเด็ก เพราะความมี ระเบียบวินัย ถือเป็นพื้นฐานสำคัญในการดำเนินกิจกรรมในสังคมและการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม การปลูกฝังระเบียบวินัยจะทำให้บุคคลยอมรับ และทำตามระเบียบกฎเกณฑ์ที่กำหนดขึ้น (ปัทมา วิจิตรวัฒนา. 2523 : 28) ซึ่งสอดคล้องกับแจ่มจันทร์ เกียรติกุล ที่กล่าวว่า ผู้ที่มีระเบียบวินัย จะเป็นผู้ที่รู้จักบังคับใจตนเอง ปฏิบัติตามระเบียบที่ตนมีหน้าที่ และแสดงพฤติกรรมที่สังคมยอมรับ การที่เด็กมีวินัยในตนเองจะส่งผลให้เกิดวินัยทางสังคมได้ เนื่องจากวินัยในตนเอง เป็นพื้นฐาน ให้เด็กสามารถควบคุมตนเองให้มีวินัยทางสังคมด้วย (แจ่มจันทร์ เกียรติกุล. 2531 : 37)

การพัฒนาคนให้มีระเบียบวินัยมีความรับผิดชอบทั้งต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชนและ สังคม การเคารพและรักษากฎเกณฑ์ของสังคมเป็นสิ่งสำคัญ รัฐบาลจึงมีนโยบายมุ่งไปที่ การศึกษาของเด็ก ดังจะเห็นได้จากจุดมุ่งหมายของแผนการจัดประสบการณ์ระดับอนุบาลศึกษา ที่เน้นการปลูกฝังด้านคุณธรรมจริยธรรม ความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น การช่วยเหลือตนเอง ได้เหมาะสมกับสภาพและวัย อีกทั้งปลูกฝังให้เด็กมีวินัยในตนเอง มีความรับผิดชอบต่อตนเอง และส่วนรวม (กรมวิชาการ. 2539 : 10) ทั้งนี้โดยเชื่อว่าการจัดการศึกษาถ้าได้มีการปลูกฝัง และส่งเสริมความมีระเบียบวินัยที่เหมาะสมแก่เด็ก จะทำให้เด็กเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่รับบทบาทหน้าที่ ของตน มีความรับผิดชอบต่อสังคม และดำเนินชีวิตที่ก่อให้เกิดความสุขในสังคม (คณะกรรมการ การศึกษาแห่งชาติ. 2528 : 200) โรงเรียนอนุบาล เป็นสถาบันที่สำคัญยิ่งที่จะช่วยวาง รากฐานทางสังคมให้แก่เด็กปฐมวัย ความมีระเบียบวินัยสามารถปลูกฝังด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การปฏิบัติตนตามหน้าที่ การเล่นหรือทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับเพื่อน ซึ่งมีกฎระเบียบเฉพาะ และอาจตกลงกันเป็นคราว ๆ ไป (ดวงเดือน พันธ์มนาวิน. 2527 : 53) ครูมีบทบาทสำคัญ

ในการจัดประสบการณ์หรือจัดการเรียนการสอนให้เป็นกระบวนการ เพื่อปลูกฝังลักษณะนิสัยให้กับเด็กและเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ครูควรให้เด็กมีส่วนร่วมในการเลือกตัดสินใจ ให้เหตุผล ร่วมกันทำงาน ปรัชญาหรือ วิทยานิพนธ์วิจารณ์ซึ่งกันและกัน เรียนรู้ความแตกต่าง ความคิดเห็นและลักษณะนิสัยของเพื่อน ซึ่งจะ เป็นแนวทางนำไปสู่การปรับตัวของเด็กต่อไป (สุโขทัยธรรมมาธิราช, 2539 : 736) ในการปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ดีให้กับเด็ก ควรเปิดโอกาสให้เด็กเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง เพราะ เด็กปฐมวัยจะมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้สิ่งรอบตัวโดยการลงมือกระทำด้วยตนเอง การที่ครูจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ การเล่นตามมุม การเล่นเกมการศึกษา ก็เป็นการส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมด้านความมีระเบียบวินัยให้กับเด็ก ดังที่เฟรเดอริค (Froebel) กล่าวว่า การเล่นเป็นพื้นฐานสำคัญที่ช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ และเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กเรียนรู้การเข้าสังคม การอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น ซึ่งเด็กจะเรียนรู้และเข้าใจด้วยตัวของเด็กเอง (หรรษา นิลวิเชียร, 2535 : 4 ; อ้างอิงมาจาก Froebel, n.d.) นอกจากนี้การเสริมแรงกระตุ้นให้เด็กสนใจช่วยตนเอง และมีระเบียบวินัยในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน ได้แก่ การฝึกให้เด็กรู้จักช่วยเหลือตนเองตามความสามารถ ด้วยการทำกิจกรรมง่าย ๆ ในชีวิตประจำวัน เช่น เข้าแถวเพื่อรอทำกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติพร้อมกัน เก็บของเข้าที่ ดูแลรักษาสิ่งของเครื่องใช้ของตนเอง ยอมรับข้อตกลงและทำตามข้อตกลง ทำความสะอาดตนเอง รับประทานอาหาร แต่งตัว การมอบหมายงานหรือกิจกรรมในห้องเรียนเล็ก ๆ น้อย ๆ จะทำให้เด็กเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจในความสามารถของตนเอง รู้จักสิทธิหน้าที่ของตนเอง มีระเบียบวินัยอันนำไปสู่ความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น รวมทั้งการแสดงออกที่เหมาะสมในสังคม (สุโขทัยธรรมมาธิราช, 2537 : 57 - 58) หากเด็กได้รับการปลูกฝังให้ทำเป็นประจำจะส่งผลให้เด็กเป็นคนที่มีระเบียบวินัย ซึ่งการที่จะรู้ว่า เด็กได้ทำกิจกรรมหรือไม่นั้น ครูต้องอาศัยวิธีการประเมินผล จากการสังเกต สัมภาษณ์ หรือการจดบันทึกพฤติกรรม จากการเข้าร่วมในกิจกรรมของเด็ก

การประเมินพัฒนาการระดับอนุบาลเป็นการประเมินพฤติกรรมของเด็กแต่ละบุคคล เป็นกระบวนการต่อเนื่องและเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมปกติตามตารางกิจกรรมประจำวัน ทั้งนี้ เพื่อนำข้อมูลมาจัดประสบการณ์ให้เหมาะสมสอดคล้องกับพัฒนาการและความสามารถของเด็กแต่ละคน (คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2539 : 1) ซึ่งสอดคล้องกับพัฒนา รัชพงศ์ ได้กล่าวว่า การประเมินผลในระดับอนุบาล เป็นการศึกษาถึงความเปลี่ยนแปลงของเด็กทั้งด้าน

ร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา เป็นการประเมินความสามารถของเด็กในการแสดงพฤติกรรม และนำผลมาเป็นข้อมูลในการพิจารณา เลือกสื่อและจัดกิจกรรม เพื่อเป็นการเสริมประสบการณ์ให้เด็กได้พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพของเด็กแต่ละคน (พัฒนา ชัชพงศ์. 2540 : 7) จะเห็นได้ว่าผลของการประเมินพัฒนาการนั้นเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาแนวการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก ตลอดจนนำมาแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พัฒนาไปตามวัย เพราะการประเมินจะช่วยให้ครูรู้จักทักษะ จุดเด่นและจุดด้อยของเด็ก อีกทั้งช่วยแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนาอีกด้วย (สุรีย์พร นันทพานิช. 2535 : 22) วิธีประเมินพัฒนาการในระดับอนุบาลใช้วิธีการสังเกตเป็นหลัก นอกจากนั้นยังใช้วิธีดูผลงาน สันทนา พูดคุย สัมภาษณ์ และในบางครั้งอาจใช้แบบทดสอบความพร้อม (สุโขทัยธรรมมาธิราช. 2537 : 102)

โดยทั่วไปครูมักมองภาพของการสอน การเรียนรู้ของเด็กและการประเมินผลเป็นงานที่แยกออกจากกัน เมื่อครูให้ความรู้หรือข้อมูลต่าง ๆ พอเห็นเด็กเกิดการเรียนรู้แล้วจึงทำการประเมินผลโดยใช้วิธีเรียกว่าการสอบ ซึ่งแบบทดสอบที่ใช้วัดและประเมินผลไม่ครอบคลุมพฤติกรรมทุกด้านที่ต้องการ คือวัดประสิทธิภาพการแก้ปัญหาไม่ได้ วัดทักษะบางอย่างไม่ได้ เช่น ทักษะทางสังคม เป็นต้น (คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. ม.ป.ป. : 1 - 2) โดยทั่วไปเมื่อสิ้นสุดการเรียนในแต่ละภาคเรียนและการขึ้นชั้นใหม่ ส่วนมากจะทำการสอบข้อสอบเพื่อวัดความสามารถทางสติปัญญาเพียงด้านเดียว เช่น วัดความสามารถทางคณิตศาสตร์ ความพร้อมและความสามารถในการอ่าน การเขียนของเด็ก ข้อสอบโดยส่วนใหญ่พยายามที่จะวัดการเรียนรู้ของเด็กในระยะเวลาอันจำกัดและในสถานะที่เด็กไม่คุ้นเคย ถ้าเด็กเกิดไม่สบายหรือไม่พร้อมที่จะทำข้อสอบในวันนั้น เด็กก็จะถูกตัดสินในการสอบว่าไม่ผ่าน ไม่พร้อมที่จะขึ้นชั้นเรียนต่อไป (นาเนตร ธรรมบวร. 2537 : 71) นอกจากนี้การมีเด็กเป็นจำนวนมากในห้องเรียนทำให้ครูไม่สามารถประเมินพฤติกรรมได้อย่างทั่วถึง อีกทั้งครูส่วนมากมักให้ความสนใจการประเมินผล การเรียนการสอน ด้านสติปัญญาเป็นสำคัญ โดยมิได้ตระหนักว่าเด็กมีพัฒนาการทางด้านสังคม และมีระเบียบวินัยหรือไม่เพียงใด (สุภกุล เกียรติสุนทร. 2531 : 1) ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยทางการศึกษา พบว่าการวัดและประเมินผลเน้นการให้ความรู้ในด้านเนื้อหามากกว่าการพัฒนาบุคลิกภาพและลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์ เช่น ความมีระเบียบวินัย ความไม่รู้ ความรับผิดชอบงาน ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น เป็นต้น (คณะกรรมการพัฒนาการศึกษาอบรมเลี้ยงดูเด็ก. 2535 : 12 - 13) แต่สำหรับการประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงานไม่ใช่

เป็นการประเมินทางด้านสติปัญญาเพียงด้านเดียวเท่านั้น เนื่องจากมีกระบวนการทำงานอย่างเป็นขั้นตอน เด็กเป็นผู้ลงมือกระทำด้วยตนเอง เริ่มจากสร้างผลงาน เก็บรวบรวมผลงาน คัดเลือกผลงานที่จะเก็บเข้าแฟ้มสะสมงาน การตกแต่งแฟ้มสะสมงาน การสะท้อนข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับผลงาน การตรวจสอบผลงานของตนเอง การนำเข้าและเอาผลงานออก เป็นต้น ซึ่งมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชกล่าวว่า การทำงานเป็นขั้นตอน เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง การให้เด็กลงมือกระทำ การให้เด็กปฏิบัติด้วยตนเอง ทำให้เด็กมีระเบียบวินัย (สุโขทัยธรรมาธิราช. 2539 : 58) และสอดคล้องกับ วอลซ์ (Walsh) ที่ได้เสนอหลักการส่งเสริมระเบียบวินัยแก่เด็กปฐมวัยว่า ควรให้เด็กมีส่วนร่วมในกระบวนการสร้างกฎเกณฑ์ร่วมกัน ทั้งนี้เพื่อช่วยให้เด็กตระหนักในปัญหาที่เกิดขึ้น คิดวิธีแก้ปัญหาร่วมกัน (Walsh. 1980 : 43)

การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน (Portfolio Assessment) เป็นการประเมินความสำเร็จของเด็กจากผลงานที่เด็กสร้างขึ้นในสภาพจริง (Authentic) แล้วเก็บสะสมไว้ในแฟ้มโดยจัดเก็บอย่างมีเป้าหมาย เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงความพยายาม พฤติกรรม ความก้าวหน้าในพัฒนาการแต่ละด้านของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง (พัฒนา ชัยพงศ์. 2540 : 8) และเป็นที่ยอมรับของนักการศึกษากลุ่มครูในสมาคมประเมินผลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของสหรัฐอเมริกา ซึ่งร่วมกันดำเนินการนำแฟ้มสะสมงานไปใช้ในชั้นเรียน พบว่า แฟ้มสะสมงานเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างหลากหลาย (สำนักงานทดสอบทางการศึกษา. ม.ป.ป. : 4) ทั้งนี้เพราะการประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงานเป็นวิธีที่สอดคล้องกับธรรมชาติของการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง เด็กจะดำเนินการสร้างงาน คัดเลือกงาน เพื่อเก็บสะสมไว้โดยเด็กจะเป็นผู้ประเมินผลงานและแสดงความคิดเห็นต่องานที่ทำ (Self - Evaluation and Self - Reflection) ครู เพื่อน และผู้ปกครองจะให้ข้อเสนอแนะ วิพากษ์วิจารณ์แฟ้มสะสมงานของนักเรียน หรือสาระจากงานที่สะสมในแฟ้ม จะแสดงให้เห็นถึงความสนใจและความสามารถของตัวเด็กเอง นอกจากนั้นแฟ้มสะสมงานยังแสดงให้เห็นถึงสิ่งที่เด็กประสบความสำเร็จ ได้เรียนรู้ได้ปฏิบัติและผลิตออกมา (ภาวณี ศรีสุขวัฒนานนท์. 2540 : บทนำ) ทั้งนี้ผลสำเร็จของการจัดทำแฟ้มสะสมงานขึ้นอยู่กับระดับความสามารถในการจัดการและการวางแผนของครูเป็นอย่างยิ่ง ถ้าครูวางแผนจัดการแฟ้มสะสมงานจะสามารถทำหน้าที่ได้ครบถ้วนและครอบคลุม ถือเป็นเครื่องมือที่ครูใช้ประเมินความก้าวหน้าของพัฒนาการ

ใช้สื่อสารระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองที่มีประสิทธิภาพในการเสนอถึงความก้าวหน้าของพัฒนาการของเด็ก และยังปรับเปลี่ยนบทบาทของเด็กให้กลายมาเป็นผู้มีส่วนร่วมในกระบวนการประเมินอีกด้วย อย่างไรก็ตามเด็กปฐมวัยมีข้อจำกัดในการเขียนบันทึกรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองครูนอกจากจะมีบทบาทในการจัดกิจกรรมและคอยสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนแล้วในบางครั้งยังเป็นผู้จดบันทึกตามคำบอกของเด็กลงในแบบประเมินต่าง ๆ ด้วยใช้วิธีการสัมภาษณ์การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงานเป็นเทคนิคการประเมินผลทางการศึกษาแนวใหม่ ที่อาศัยหลักฐานจากการประเมินผลงานต่าง ๆ ที่สะสมและจัดเก็บในแฟ้ม จากนั้นจะทำการวิเคราะห์ให้เห็นพัฒนาการในแง่มุมด้านต่าง ๆ เช่น พัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา ซึ่งข้อมูลเหล่านี้เป็นข้อมูลที่เกิดขึ้นจริงในสภาวะปกติในชีวิตประจำวันอย่างไม่มีอคติ การประเมินแฟ้มสะสมงานจึงเป็นวิธีการที่ให้สารสนเทศเกี่ยวกับผู้เรียนเป็นรายบุคคล มีทั้งจุดเด่น จุดด้อย ซึ่งครูจะนำไปเป็นพื้นฐานในการจัดกิจกรรม เพื่อแก้ไขและเสริมสร้างต่อไป (พัฒนา ชัยพงศ์, 2540 : 8 - 9)

การที่เด็กมีส่วนร่วมในการเลือกเก็บผลงานของตน โดยเลือกผลงานที่ตนเองให้ความสนใจรวบรวมเก็บไว้ในแฟ้มสะสมงาน จะมีหลายอย่างเช่น ผลงานศิลปะ การบันทึกภาพของเด็ก การบันทึกเหตุการณ์ หรือพฤติกรรมในสถานการณ์ต่าง ๆ (พัชรีย์ พลโยธิน และวรนาท รักสกุลไทย, 2540 : 18) การจัดเก็บแฟ้มสะสมงานต้องมีการรวบรวมอย่างมีขั้นตอน อีกทั้งมีการตกแต่งแฟ้มให้ดูดี ซึ่งจะแสดงถึงความภาคภูมิใจและแสดงให้เห็นถึงการพัฒนาไปสู่งานที่มีคุณภาพ เมื่อมีข้อมูลมากขึ้นในการเลือกเก็บผลงานต้องจัดระบบหมู่เวียนงานและระบบของเครื่องมือต่าง ๆ รวมทั้งการเรียงลำดับชิ้นงาน เป็นต้น (สำนักงานทดสอบทางการศึกษา, ม.ป.ป. : 34 - 35) การจัดเก็บสะสมงานเด็กต้องมีการทำงานเป็นระบบเป็นขั้นตอน และจากรายงานการสำรวจความรู้สึกรู้สึกที่มีต่อการจัดทำแฟ้มสะสมงานของผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2539 - 2540 จำนวน 77 คน โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่าผู้ปกครองทุกคนเห็นประโยชน์จากการใช้แฟ้มสะสมงานอย่างยิ่งในเรื่องทักษะการทำงาน ทักษะการจัดการ ทักษะการคิดคำนวณ การคิดแก้ปัญหา และความคิดสร้างสรรค์ นอกจากนี้ผู้ปกครองยังมีความเห็นว่าแฟ้มสะสมงานช่วยพัฒนาลักษณะนิสัยของเด็กทั้งเรื่องความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย การตรงต่อเวลา และการรู้จักแก้ไขข้อบกพร่องการที่ผลงานของเด็กถูกรวบรวมอยู่ในแฟ้ม สามารถทำให้ผู้ปกครองได้เข้าใจและเห็นสิ่งที่เด็ก

ได้เรียนรู้ชัดเจนขึ้น และสามารถให้ความช่วยเหลือเด็กได้ตรงจุด และเพิ่มสะสมงาน ยังเปิดโอกาสให้เด็กเป็นผู้สร้างความรู้ รู้จักแก้ปัญหาด้วยตนเองและมุ่งพัฒนาคุณภาพงานให้ดีขึ้น การที่เด็กมีโอกาสวิพากษ์วิจารณ์ผลงาน ดูผลงานและเพิ่มสะสมงานของตน จะทำให้เด็กมีความรับผิดชอบต่องานที่ทำ และมีความมีระเบียบวินัยมากขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยเสริมสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างเด็ก ผู้ปกครองและครูได้เป็นอย่างดี (พัฒนา จัษฐพงศ์. 2540 : 11) จะเห็นได้ว่าการที่เด็กมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาเพิ่มสะสมงาน การเลือกเก็บผลงานเข้าเพิ่ม การเก็บของเข้าที่ การดูแลและเก็บรักษาของตนเอง การแสดงความคิดเห็นต่อชิ้นงานของตนเองและผู้อื่น นอกจากเด็กจะใช้สติปัญญาคือการคิดวิเคราะห์ในการเลือกเก็บผลงาน การประเมินผลงานของตนเอง การใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการทำงานศิลปะ การตกแต่งเพิ่มสะสมงาน ยังเป็นการฝึกความรับผิดชอบและความมีระเบียบวินัยอีกด้วย จากการที่ครูให้เด็กมีส่วนร่วมหรือเป็นผู้ประเมินพัฒนาการของตนเองครอบคลุมทุกด้าน การบันทึกพฤติกรรม การทำกิจกรรม การเล่น และกิจวัตรประจำวัน เด็กจะทำการบันทึกเองทุกวัน เด็กจะเห็นข้อบกพร่องของตนเอง และสามารถที่จะปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของตนเอง นอกจากเด็กเป็นผู้ประเมินตนเองแล้วยังมีครู เพื่อน ผู้ปกครอง เป็นผู้ร่วมประเมินอีกด้วย ซึ่งผลจากการประเมินจะเก็บรวบรวมไว้ในเพิ่มสะสมงาน ดังนั้นถ้าครูฝึกให้เด็กทำเป็นประจำทุกวัน ก็จะส่งผลให้เด็กเป็นคนที่มีระเบียบวินัย และเสริมสร้างความรับผิดชอบต่องานให้กับเด็ก

การวัดและประเมินผลการเรียนเป็นสิ่งที่คู่กับการจัดการศึกษา แนวโน้มของการจัดการศึกษาในปัจจุบันเน้นให้ผู้เรียนมีความสามารถในการปฏิบัติงาน การจัดการ การคิดแล้วยังมีลักษณะนิสัย และพฤติกรรมทางสังคมในเรื่องความรับผิดชอบ การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น การปฏิบัติตามกฎระเบียบของห้องเรียน การปฏิบัติตามหน้าที่ ตามตารางกิจกรรมประจำวัน การรู้จักแก้ไขข้อบกพร่องของตนเอง รวมทั้งมีความมีระเบียบวินัยอีกด้วย เพื่อช่วยให้สามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ ตลอดจนการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อเตรียมรับแนวโน้มดังกล่าว ครูควรปรับเปลี่ยนวิธีการวัดผลเพื่อให้ผลที่ได้จากการวัดสะท้อนให้เห็นภาพกิจกรรมที่เด็กและครูทำในห้องเรียนโดยเน้นการประเมินจากสภาพจริง กระบวนการปฏิบัติงานและผลงานเป็นการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง (พัฒนา จัษฐพงศ์. 2540 : 11 - 12) จากสภาพปัญหาและความสำคัญที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการประเมินโดยใช้เพิ่มสะสมงานว่าส่งผลต่อพฤติกรรมทางสังคมด้านความมีระเบียบวินัยของ

เด็กปฐมวัยแตกต่างจากการประเมินผลแบบปกติหรือไม่ ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้จะเป็นแนวทางแก่ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัยในการส่งเสริมพฤติกรรมที่เหมาะสมให้แก่เด็กปฐมวัยต่อไป

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน และการประเมินผลแบบปกติ
2. เพื่อเปรียบเทียบความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัยที่ใช้การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงานกับการประเมินผลแบบปกติ

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

1. ทำให้ทราบว่า การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน กับการประเมินผลแบบปกติ ส่งผลต่อความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัยแตกต่างกันหรือไม่
2. ผลของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะเป็นประโยชน์กับครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย เรื่องการประเมินผล เพื่อส่งเสริมความมีระเบียบวินัยของเด็กในระดับนี้ต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ นักเรียนชาย - หญิง อายุ 4 - 5 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2540 โรงเรียนอนุบาลกุ๊กไก่ เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ที่ได้รับการเสนอชื่อจากครูประจำชั้นว่ามีระเบียบวินัยต่ำ จำนวน 30 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ คือ การประเมินผล 2 รูปแบบ ได้แก่

2.1.1 การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน

2.1.2 การประเมินผลแบบปกติ

2.2 ตัวแปรตาม คือ ความมีระเบียบวินัย

3. ระยะเวลาในการทดลอง

การศึกษาครั้งนี้ทำการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2540 ใช้เวลาทั้งสิ้น 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กนักเรียนชาย - หญิง อายุ 4 - 5 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2540 โรงเรียนอนุบาลกุ๊กไก่ เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ที่ได้รับการเสนอชื่อจากครูประจำชั้นว่ามีระเบียบวินัยต่ำ

2. การประเมินผล หมายถึง การประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัยทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา เพื่อศึกษาถึงการเจริญเติบโตการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมและความสามารถของเด็กในการแสดงพฤติกรรมของแต่ละบุคคล และนำผลการประเมินมาเป็นข้อมูลในการพิจารณาเลือกสื่อและจัดกิจกรรมเพื่อเป็นการเสริมประสบการณ์ให้เด็กได้พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพของแต่ละคน ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้จำแนกการประเมินผลออกเป็น 2 ประเภทคือ

2.1 การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน หมายถึง การประเมินพัฒนาการของเด็กจากสภาพจริง (Authentic Assessment) ในขณะที่เด็กปฏิบัติหรือจากผลงาน ซึ่งเป็นผลสรุปจากสิ่งที่เด็กได้กระทำและปฏิบัติมาเป็นระยะเวลาหนึ่ง โดยมีกระบวนการจัดทำเป็นขั้นตอน เด็กมีส่วนร่วมในการเก็บรวบรวมผลงาน คัดเลือกผลงาน สร้างสรรค์ผลงาน สะท้อนข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับผลงาน ตรวจสอบผลงานของตนเอง การทำงานให้สมบูรณ์และมีคุณค่ามากขึ้น มีการนำเข้าและเอาผลงานออก รวมทั้งการเสนอผลงานตลอดระยะเวลา ซึ่งผลงานที่เก็บรวบรวมจากกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ การบันทึกการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน การเล่นเกม การเล่นเกมการศึกษาและการประเมินพัฒนาการ นอกจากนี้เด็กยังต้องรับผิดชอบในการดูแลรักษาแฟ้มสะสมงานของตน มีการประเมินแฟ้มสะสมงานโดยตัวเด็กเอง เพื่อน ครู และผู้ปกครองเป็นผู้ประเมินเป็นระยะ ๆ ตามกำหนด ซึ่งแบ่งเป็น 2 ระยะ คือ กลางภาคเรียน และปลายภาคเรียน และบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ลงในแบบบันทึกและแบบประเมินแฟ้มสะสมงานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2.2 การประเมินผลแบบปกติ หมายถึง การประเมินพัฒนาการของเด็กเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีการเปลี่ยนแปลงและการเจริญเติบโต โดยกำหนดช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง คือ กลางภาคเรียนหรือปลายภาคเรียน ครูเป็นผู้ทำการสังเกต พูดคุย สัมภาษณ์ หรือศึกษาผลงานที่เด็กได้กระทำ รวมทั้งการประเมินพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็กแต่ละคน นอกจากนี้ครูยังต้องสังเกต และบันทึกพฤติกรรมความสามารถของเด็กอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้โดยการจดบันทึกลงในแบบบันทึกและแบบประเมินพัฒนาการที่ทางโรงเรียนและคณะกรรมการจัดทำขึ้น ซึ่งได้แนวทางมาจากคู่มือประเมินพัฒนาการเด็กระดับอนุบาล สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

3. ความมีระเบียบวินัย หมายถึง การกระทำที่บุคคลสามารถบังคับ ควบคุมตนเองให้ประพฤติปฏิบัติได้เหมาะสมเป็นไปตามเงื่อนไข กฎเกณฑ์ กติกา หรือข้อตกลงที่สังคมกำหนดไว้ แบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

3.1 ความมีวินัยในตนเอง หมายถึง การที่นักเรียนสามารถแสดงออกในรูปของการทำงานหรือกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายด้วยดี การดูแลรักษาของใช้ของตนเองให้อยู่ในสภาพเรียบร้อย ปฏิบัติกิจกรรมได้ตามเวลาที่กำหนด

3.2 ความมีวินัยต่อสังคม หมายถึง การที่นักเรียนสามารถปฏิบัติตามกฎระเบียบของห้องเรียน ซึ่งก่อให้เกิดผลดีต่อส่วนรวม ได้แก่ การรู้จักเก็บของเข้าที่เมื่อเล่นเสร็จแล้ว การขออนุญาตก่อนออกนอกห้องเรียน หรือปฏิบัติตามบทบาทที่ตนเองได้รับมอบหมาย เมื่อทำงานกับผู้อื่น

การศึกษาความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัยนี้ สามารถวัดโดยใช้แบบทดสอบความมีระเบียบวินัย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมีระเบียบวินัย
 - 1.1 ความหมายและทฤษฎีพัฒนาการทางสังคม
 - 1.2 ความหมายและลักษณะพฤติกรรมทางสังคม
 - 1.3 ความมีระเบียบวินัย
 - 1.3.1 ความหมายของระเบียบวินัย
 - 1.3.2 ความสำคัญของระเบียบวินัย
 - 1.3.3 ทฤษฎีและหลักการที่เกี่ยวข้องกับความมีระเบียบวินัย
 - 1.3.4 ประเภทของระเบียบวินัย
 - 1.3.5 การเสริมสร้างความมีระเบียบวินัย
 - 1.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมีระเบียบวินัย
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย
 - 2.1 ความหมายและความสำคัญของการประเมินพัฒนาการ
 - 2.2 หลักการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย
 - 2.3 วิธีการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย
 - 2.4 การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน
 - 2.4.1 ความหมายของแฟ้มสะสมงาน
 - 2.4.2 ลักษณะของแฟ้มสะสมงาน
 - 2.4.3 หน้าที่ของแฟ้มสะสมงาน
 - 2.4.4 กระบวนการจัดทำแฟ้มสะสมงาน
 - 2.4.5 ประโยชน์ของแฟ้มสะสมงาน
 - 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมีระเบียบวินัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความมีระเบียบวินัย ดังต่อไปนี้

1.1 ความหมายและทฤษฎีพัฒนาการทางสังคม

เฮิร์ลอค (Hurlock, 1978 : 228) ได้ให้ความหมายของพัฒนาการทางสังคมว่า หมายถึงการพัฒนาความสามารถในการแสดงพฤติกรรมให้สอดคล้องกับแบบแผนที่สังคมยอมรับเพื่อจะเข้าสังคมได้ และการที่เด็กสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ดีเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบสำคัญดังนี้ ประการแรก ลักษณะพฤติกรรมที่เหมาะสม เด็กจะเข้ากับสังคมได้ดีต้องปฏิบัติตามแนวที่สังคมยอมรับ ประการที่สอง บทบาทในสังคม เด็กต้องปฏิบัติตนได้สอดคล้องกับบทบาทที่สังคมยึดถือปฏิบัติและประการสุดท้าย ทักษะต่อสังคม เป็นความรู้สึกที่ดีของเด็กที่มีต่อบุคคลและกิจกรรมในสังคม รู้สึกว่าตนเป็นหน่วยหนึ่งของสังคมมีหน้าที่เกี่ยวข้องและให้ความร่วมมือต่าง ๆ ในสังคม ต่อมาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2528 : 200) ได้ให้ความหมายของพัฒนาการทางสังคมว่า หมายถึง การพัฒนาพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ พฤติกรรมเหล่านี้รวมทั้งส่วนที่เนื่องมาจากค่านิยมและเจตคติ ส่วนที่เป็นลักษณะและส่วนที่สัมพันธ์ร่วมกับบุคคลอื่น นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2536 : 10) ได้ให้ความหมายว่า พัฒนาการทางสังคม หมายถึง การแสดงพฤติกรรมของมนุษย์ที่สังคมนั้น ๆ ยอมรับ และสามารถปฏิบัติตามบทบาทได้อย่างถูกต้อง โดยที่รู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคมนั้น ๆ

สรุปได้ว่า พัฒนาการทางสังคม หมายถึงความสามารถในการแสดงพฤติกรรมของมนุษย์ให้สอดคล้องกับแบบแผนที่สังคมยอมรับและปฏิบัติตนได้เหมาะสมกับบทบาทที่สังคมกำหนด รวมทั้งมีความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคมนั้น ๆ

ทฤษฎีพัฒนาการทางสังคม

พัฒนาการทางสังคมดำเนินไปอย่างมีแบบแผนตามลำดับขั้น ดังมีนักทฤษฎีกล่าวถึงพัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัย ไว้ดังนี้

อีริกสัน (Erikson) กล่าวว่า เด็กเป็นวัยที่กำลังเรียนรู้ สิ่งแวดล้อมรอบตัว เป็นสิ่งที่แปลกใหม่และน่าตื่นเต้นสำหรับเด็ก บุคลิกภาพจะสามารถพัฒนาได้ดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับแต่ละช่วงอายุของเด็ก และการประสบสิ่งที่พึงพอใจตามขั้นพัฒนาการต่าง ๆ ตามวัย ถ้าหาก

ได้รับการตอบสนองต่อสิ่งที่ตนพอใจในช่วงอายุนั้น เด็กก็จะมีพัฒนาทางบุคลิกภาพที่ดีและเหมาะสม (ทิสนา แชมมณี และคนอื่น ๆ. 2536 : 67) ซึ่งอีริคสัน (Morrison. 1995 : 16 - 17 ; citing Erikson. 1963) ได้แบ่งพัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัยเป็น 3 ระยะคือ

1. **ขั้นความไว้วางใจ - ความไม่ไว้วางใจ** (Basic Trust & Basic Mistrust) อยู่ในวัยแรกเกิดถึง 1 ปี ถ้าเด็กมีประสบการณ์ที่ดีและได้รับความรักความอบอุ่นอย่างสม่ำเสมอ เด็กจะรู้สึกว่าการนี้น่าอยู่ และเกิดความรู้สึกไว้วางใจผู้อื่น แต่ถ้าเด็กได้รับประสบการณ์ตรงกันข้ามก็จะเกิดความรู้สึกไม่ไว้วางใจผู้อื่น และอาจนำไปสู่พฤติกรรมที่ไม่มีเหตุผล เพิกเฉย หรือท้อแท้สิ้นหวังในช่วงหลังของชีวิต

2. **ขั้นความเป็นตัวของตัวเอง - ความละอายและสงสัย** (Autonomy & Shame and Doubt) อยู่ในวัย 1 - 3 ปี เด็กวัยนี้สามารถควบคุมกล้ามเนื้อในการเคลื่อนไหวได้ดี และเริ่มควบคุมขับถ่ายได้จึงต้องการที่ขับถ่ายตามความต้องการของตน ซึ่งถ้าเด็กประสบความสำเร็จในการควบคุมกล้ามเนื้อต่าง ๆ ก็จะทำให้เกิดความภาคภูมิใจและเป็นตัวของตัวเอง แต่ถ้าหากไม่ประสบความสำเร็จก็จะเกิดความรู้สึกละอายและสงสัยในตนเอง

3. **ขั้นความคิดริเริ่ม - ความรู้สึกผิด** (Initiative & Guilt) อยู่ในช่วงอายุ 3 - 6 ปี การให้เด็กได้เรียนรู้กิจกรรมต่าง ๆ ตามความคิดความต้องการของตน จะทำให้เด็กประสบความสำเร็จ ความสามารถในการควบคุมตนเองของเด็กก็เป็นผลมาจากการให้เด็กได้ทำกิจกรรมที่สนุกสนานง่าย ๆ การที่เด็กมีร่างกายและจิตใจที่ดีจะส่งผลให้เขาเป็นคนมีความคิดริเริ่ม แต่ถ้าเด็กประสบความล้มเหลวไม่สมหวังก็จะเกิดความรู้สึกผิดและวิตกกังวล

จากทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางสังคมที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่า เด็กปฐมวัยเป็นวัยที่กำลังสนใจสิ่งแวดล้อม อยากรู้ อยากเห็นและเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว พยายามสร้างเอกลักษณ์ของตนเอง สามารถแสดงความรู้สึกและพฤติกรรมที่เหมาะสมในสภาพแวดล้อมต่าง ๆ สามารถเรียนรู้การเข้าสังคม ดังนั้นควรจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับวัยของเด็ก และเปิดโอกาสให้เด็กมีความเป็นตัวของตัวเองในการกระทำสิ่งต่าง ๆ อันเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสมตามขั้นพัฒนาการ

1.2 ความหมายและลักษณะพฤติกรรมทางสังคม

ผู้ที่อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขจำเป็นต้องเรียนรู้กฎเกณฑ์ ระเบียบแบบแผนของสังคม เพื่อที่จะปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ตามที่สังคมกำหนดและมีพฤติกรรมทางสังคมอย่างเหมาะสม

ความหมายของพฤติกรรมทางสังคม

จากการศึกษาพบว่าได้มีนักการศึกษาให้ความหมายของพฤติกรรมทางสังคมไว้หลายท่าน ดังต่อไปนี้ อิงลิช (English. 1958 : 506) ได้ให้ความหมายว่า พฤติกรรมทางสังคมหมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกเนื่องจากได้รับอิทธิพลจากกลุ่มบุคคลอื่น หรือพฤติกรรมที่แสดงออกโดยได้รับการควบคุมจากองค์กรทางสังคมที่มีการจัดรูปแบบแล้ว เช่น ครอบครัว โรงเรียน เป็นต้น ต่อมา กู๊ด (Good. 1973 : 44) ได้ให้ความหมายว่า พฤติกรรมทางสังคมหมายถึง การแสดงออกที่แตกต่างกันออกไปของแต่ละบุคคลหรือกลุ่มบุคคลซึ่งเป็นสมาชิกของสังคม สำหรับเพจ (Page. 1977 : 314) ได้ให้ความหมายว่า พฤติกรรมทางสังคมเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกเนื่องจากได้รับอิทธิพลจากพฤติกรรมของกลุ่มบุคคลอื่น โดยได้รับการควบคุมจากองค์กรทางสังคม หรือเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกเพื่อพยายามที่จะมีอิทธิพลเหนือบุคคลอื่น ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2528 : 200) ได้ให้ความหมายว่าพฤติกรรมทางสังคม หมายถึงพฤติกรรมที่แสดงออกของบุคคลในสังคม ซึ่งเป็นผลมาจากการได้รับอิทธิพลจากพฤติกรรมของบุคคลในครอบครัว และสมาชิกอื่น ๆ ในสังคมที่ตนอาศัยอยู่ ดังนั้นพฤติกรรมของบุคคลทั้งที่เป็นลักษณะเฉพาะและลักษณะที่สัมพันธ์กับผู้อื่น จะเป็นลักษณะใดขึ้นอยู่กับค่านิยมและเจตคติของสังคมนั้น

สรุปได้ว่า พฤติกรรมทางสังคม หมายถึง การแสดงออกของบุคคล ซึ่งเป็นผลมาจากการได้รับอิทธิพลจากกลุ่มบุคคลอื่น ภายใต้การควบคุมขององค์กรทางสังคม

ลักษณะพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย

มุนซิงเจอร์ (Munsinger. 1975 : 19) กล่าวว่า เด็กปฐมวัยจะมีการพัฒนาความสามารถในการเข้าสังคม เด็กจะมีการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ทางสังคม และโครงสร้างทางสังคมในกลุ่มเพื่อน มีการเล่นร่วมกันและมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน อีกทั้งการเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้เข้ากับบุคคลอื่นในสังคมได้ นอกจากนี้ ซีเฟลด์ท์ (Seefeldt. 1980 : 7 - 11) ได้อธิบายลักษณะพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยไว้ดังนี้

1. ลักษณะทางสังคมของเด็กวัย 3 ปี เป็นวัยแห่งการยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง เด็กจะเห็นว่าตนเองสำคัญที่สุด มีความสุขที่จะเล่นคนเดียว แต่ก็ชอบที่จะนั่งเล่นอยู่ข้าง ๆ ผู้อื่น ไม่เล่นเป็นกลุ่มหรือเล่นร่วมกับผู้อื่น ไม่ให้ความร่วมมือ ไม่แบ่งปัน วัยนี้ยังไม่มีเพื่อนที่ชอบเป็นพิเศษ และจะเล่นกับเด็กที่อยู่ใกล้ ๆ เท่านั้น

2. ลักษณะทางสังคมของเด็กวัย 4 ปี เด็กวัยนี้เริ่มสนใจผู้อื่นมากขึ้น เด็กจะเริ่มเล่นกับผู้อื่นบ้างในบางสถานการณ์ ชอบเล่นบทบาทสมมติและเลียนแบบชีวิตในครอบครัว ซึ่งพบเห็นในชีวิตประจำวัน โดยทั่วไปเด็กยังมีลักษณะที่แสดงถึงความก้าวร้าวทางกาย เอะอะ เกเรไม่ระมัดระวัง และยังมีลักษณะของการเป็นนาย ขณะเดียวกันเด็กจะเริ่มเป็นผู้ช่วยที่สมัครใจ แสดงความเป็นมิตร เริ่มรู้จักการแลกเปลี่ยนการรอคอยและการแบ่งปัน

3. ลักษณะทางสังคมของเด็กวัย 5 ปี เด็กวัยนี้มีความเป็นมิตรมากขึ้น มีความกระตือรือร้นที่จะช่วยเหลือผู้อื่น เริ่มเข้ากลุ่มใหญ่ขึ้นจาก 2 คนเป็น 5 คน เริ่มมีเพื่อนที่ถูกต้องเป็นพิเศษ ชอบเล่นละครสมมติ เล่นเลียนแบบ เล่นละครใบ้ การทะเลาะกับเพื่อนเริ่มลดน้อยลง เพราะเริ่มเข้าใจและยอมรับความสำคัญของผู้อื่น เป็นระยะที่เริ่มจะมีความเห็นคล้อยตามผู้อื่น และเริ่มมีความรู้สึกไม่พอใจ ถ้าเพื่อนในกลุ่มไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของกลุ่ม

4. ลักษณะทางสังคมของเด็กวัย 6 ปี เด็กวัยนี้เป็นวัยที่เริ่มมีการประสานสัมพันธ์กับผู้อื่น เล่นเป็นกลุ่มและมักจะเป็นเพื่อนเพศเดียวกัน เริ่มรู้สึกกังวลเกี่ยวกับสังคมภายในกลุ่มของตนเอง มีเพื่อนรักเป็นพิเศษเพียงคนเดียว ในการเล่นยังชอบแสดงเป็นคนเด่น เล่นรุนแรง พยายามที่จะเป็นทีหนึ่ง ต้องการเป็นผู้นำ และถ้าหากการเล่นนั้นมีกฎเกณฑ์ที่ยากเกินกว่าความสามารถของตนก็จะพยายามปรับกฎให้มาเป็นประโยชน์กับตน

การส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช (2537 : 58) กล่าวว่า การส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยนั้น ต้องคำนึงถึงสิ่งเหล่านี้คือ

1. การปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ดีให้แก่เด็ก การอบรมสั่งสอนเด็กด้วยความรัก ความเข้าใจ และความมีเหตุผล รวมทั้งการเป็นแบบอย่างลักษณะที่พึงประสงค์ของสมาชิกในสังคม จะช่วยสร้างพื้นฐานที่มั่นคงในการพัฒนาลักษณะนิสัยอันเป็นที่พึงปรารถนาของสังคมเมื่อเด็กเติบโตขึ้น

2. การเปิดโอกาสให้เด็กเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง เด็กปฐมวัยมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้สิ่งรอบตัวโดยการลงมือกระทำด้วยตนเอง การเสริมแรงกระตุ้นให้เด็กสนใจช่วยตนเอง และมีระเบียบวินัยในการทำกิจวัตรประจำวัน ช่วยฝึกความเป็นตัวของตัวเอง ซึ่งจะพัฒนาไปสู่การรู้จักช่วยเหลือและรับผิดชอบต่อผู้อื่นและสังคมส่วนรวมต่อไป

3. การส่งเสริมประสบการณ์ความสัมพันธ์กับผู้อื่นในสังคม การฝึกให้เด็กปฐมวัยรู้จักตนเอง ได้รับความรู้สึกและการกระทำของผู้อื่น มีทักษะทางสังคมที่เหมาะสมกับลักษณะธรรมชาติของเด็กตามวัย จะช่วยให้เด็กเรียนรู้การปรับตัว เข้ากับผู้อื่นในสังคมได้อย่างราบรื่น เหมาะแก่กาละเทศะ โดยการสนับสนุนให้เด็กมีโอกาสนับสัมพันธ์กับบุคคลอื่นและสิ่งแวดล้อมรอบตัวมากขึ้น รวมทั้งได้รับกำลังใจหรือคำชมเมื่อแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และคำแนะนำแก้ไขปรับปรุงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์

4. การจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการเล่นของเด็ก เด็กเรียนรู้สังคมและสิ่งแวดล้อมจากการเล่นร่วมกับเพื่อนวัยเดียวกันหรือผู้ใกล้ชิด ขณะเล่นนั้นเด็กเรียนรู้การสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนมีการยอมรับบทบาทซึ่งกันและกัน รู้จักการแบ่งปันและผลัดเปลี่ยนรวมทั้งการร่วมมือทำกิจกรรมร่วมกัน

5. การยอมรับความแตกต่างทางบุคลิกภาพของเด็ก เด็กแต่ละคนมีลักษณะเฉพาะตัวที่แตกต่างกันตามธรรมชาติ และการอบรมเลี้ยงดูในสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมือนกัน เช่น เด็กบางคนปรับตัวเข้ากับผู้อื่นง่าย แต่บางคนต้องใช้เวลาในการปรับตัวระยะหนึ่ง เด็กบางคนอารมณ์ฉุนเฉียว มีทัศนคติที่ดีต่อผู้อื่น แต่บางคนเจ้าอารมณ์หงุดหงิดง่าย เข้ากับผู้อื่นยาก เป็นต้น

นอกจากนี้ ประมวล ดิกคินสัน (2527 : 107) กล่าวถึงแนวทางส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมสำหรับเด็ก ไว้ดังนี้

1. การกำหนดตารางกิจกรรมประจำวันอย่างเหมาะสมและต่อเนื่องกัน จัดกิจกรรมที่ต้องใช้พลังและผ่อนคลายสลับกัน ทำให้เด็กไม่เบื่อมีบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี การที่เด็กรู้ตารางกิจกรรมประจำวัน และสิ่งที่ครูคาดหวังให้เด็กทำจะทำให้เกิดความเป็นระเบียบและมีความรู้สึกมั่นใจ

2. การเสริมแรง ทักษะที่เมื่อเด็กมีพฤติกรรมเหมาะสม จะช่วยให้เด็กมีพฤติกรรมที่สังคมยอมรับ ในการเสริมแรงพฤติกรรมทางสังคมแก่เด็กปฐมวัย ควรพูดให้ชัดเจนว่าเด็กได้แสดงพฤติกรรมที่ดีอย่างไร คำชมเชยจากครูมีคุณค่าต่อเด็กส่วนใหญ่ เพราะ เป็น

ตัวอย่างที่ดี เด็กมักจะเอาอย่างในบางครั้ง อาจให้ทำทางแทนการเสริมแรงด้วยวาจาตามความเหมาะสม

3. การให้รางวัล เป็นการเสริมแรงจากภายนอกกระตุ้นให้เด็กช่วยกันทำงานจนสำเร็จตามเป้าหมายสูงสุดของการพัฒนาทางสังคม เพื่อมุ่งให้เด็กทำสิ่งต่าง ๆ ให้สำเร็จโดยตัวเอง ซึ่งเป็นการเสริมแรงจากภายในตัวเด็กเอง

4. ส่งเสริมความรับผิดชอบ คือการให้เด็กสามารถทำสิ่งต่าง ๆ ได้ด้วยตัวเอง และรับผิดชอบในสิ่งที่ตนทำ

5. ส่งเสริมให้เด็กรู้และสนใจความรู้สึกของผู้อื่น โดยครูชมเชยชวนให้เด็กสนใจการกระทำที่แสดงถึงความมีน้ำใจ หรือแนะนำให้เด็กแบ่งปัน ร่วมมือ และการช่วยเหลือผู้อื่น จะเห็นได้ว่า ในการส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์ ควรเปิดโอกาสให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม อีกทั้งจัดกิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการตามวัยของเด็กรายบุคคลเป็นสำคัญ โดยมีผู้ใหญ่เป็นแบบอย่างที่ดี คอยชี้แนะและให้กำลังใจด้วยความรักความเข้าใจ

ลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์หรือพฤติกรรมทางสังคมที่ควรปลูกฝังให้เกิดขึ้นในเด็กปฐมวัยนั้น สุนน อมรวิวัฒน์ และองค์การ อินทรมพรรย์ (สุโขทัยธรรมาธิราช, 2538 : 210) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะที่ควรปลูกฝังให้มีในจิตใจของเด็กไทย ดังนี้คือมีกิริยามารยาทเรียบร้อยตามธรรมเนียมไทย สำนวณและควบคุมตนเองได้ มีสัมมาคารวะ มั่นใจในตนเอง มีระเบียบวินัย กล้าแสดงออก แก้ไขปัญหาได้ มีเหตุผล ปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ มองโลกในแง่ดี มีสุนทรียภาพ รับผิดชอบ เป็นประชาธิปไตย ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ เมตตาและเอื้อเฟื้อในทานองเดียวกัน พุสดี ภูอินทร์ และคนอื่น ๆ (สุโขทัยธรรมาธิราช, 2535 : 43) เห็นว่าควรเน้นลักษณะนิสัยต่อไปนี้เป็นพิเศษ ได้แก่การช่วยเหลือตนเองและผู้อื่น มีความรับผิดชอบ มีกิริยามารยาทเรียบร้อย มีสัมมาคารวะ รู้จักใช้วาจาที่เหมาะสม มีความเชื่อมั่น ตัดสินใจด้วยตนเองได้ รู้จักแก้ปัญหาและกล้าแสดงออก ทำงานเป็นกลุ่มและปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ และมีระเบียบวินัย

สรุปได้ว่า ลักษณะนิสัยหรือพฤติกรรมต่าง ๆ ควรปลูกฝังให้มีในจิตใจของเด็กปฐมวัยเพื่อเป็นพื้นฐานที่ดีในวัยต่อไป เพื่อให้เด็กสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข และเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม สำหรับพฤติกรรมทางสังคมที่ผู้วิจัยสนใจและให้ความสำคัญที่จะศึกษานั้น คือ ความมีระเบียบวินัย ซึ่งจะกล่าวถึงรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1.3 ความมีระเบียบวินัย

สังคมจะอยู่ได้ด้วยความสุข เมื่อคนรู้จักเคารพกฎกติกา ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่สังคมกำหนดไว้ หรือบุคคลในสังคมมีระเบียบวินัย

1.3.1 ความหมายของระเบียบวินัย

จากการศึกษาพบว่า ได้มีผู้สนใจศึกษาและให้ความหมายของระเบียบวินัยไว้ดังนี้คือ

โครว์ และโครว์ (Crow and Crow. 1962 : 106) ได้ให้ความหมายว่า วินัย หมายถึง การช่วยให้เด็กได้พัฒนาเกี่ยวกับความมีวินัยของตน คือไม่ได้มุ่งเพียงแต่จะให้เด็กปฏิบัติตามระเบียบวินัยต่าง ๆ เท่านั้น แต่มุ่งให้เด็กได้มีการพัฒนาในการควบคุมตนเอง สำหรับวินัย ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2525 : 744) ได้ให้ความหมายว่า หมายถึง การอยู่ในระเบียบแบบแผนและข้อบังคับ นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2526 : 186) ได้ให้ความหมายว่า วินัย หมายถึง การควบคุมตนเองให้ประพฤติปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับ ระเบียบแบบแผนและขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามเพื่อความสงบสุขในชีวิตของตน และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม ต่อมามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2539 : 759) ได้ให้ความหมายว่า ระเบียบวินัย หมายถึง การประพฤติได้เหมาะสมกับสถานการณ์ เวลา และเป็นไปตามเงื่อนไข กฎเกณฑ์ กติกา หรือข้อตกลงที่สังคมกำหนด ด้วยความเต็มใจและจริงจัง โดยไม่มีการลงโทษ หรือควบคุม

สรุปได้ว่า ระเบียบวินัย หมายถึง การกระทำตามข้อตกลง หรือข้อกำหนดของกลุ่ม และการปฏิบัติตนอยู่ในระเบียบกฎเกณฑ์ และขนบธรรมเนียมของสังคม

1.3.2 ความสำคัญของระเบียบวินัย

ได้มีผู้กล่าวถึงความสำคัญของระเบียบวินัยไว้มากมายพอสรุปได้ดังนี้

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2539 : 759) ได้กล่าวถึงความสำคัญของระเบียบวินัยว่า การมีระเบียบวินัย เป็นคุณลักษณะหนึ่งที่สำคัญทางบุคลิกภาพของเด็ก ทั้งนี้เพราะผู้มีวินัยในตนเองจะเป็นผู้ที่รู้จักกาลเทศะสนใจและเอาใจใส่ต่อสังคม เป็นผู้ที่ระเบียบและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคม และเมื่อใดก็ตามที่เด็กได้พัฒนาลักษณะดังกล่าวแล้วเด็กก็จะแสดงพฤติกรรมออกมาในลักษณะที่สังคมยอมรับ ทั้งต่อหน้าและลับหลังผู้ใหญ่ นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2537 : 5 - 6) ได้อธิบายถึงความสำคัญของวินัยต่อการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ด้านครอบครัว การที่สมาชิกในครอบครัวมีวินัยไม่ว่าจะเป็นวินัยภายในหรือวินัยในตนเองย่อมก่อให้เกิดความไว้วางใจ ความเชื่อมั่นระหว่างสมาชิก ทำให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างครอบครัว โดยเฉพาะสมาชิกผู้เยาว์ของครอบครัว เมื่อเติบโตขึ้นจากครอบครัวที่มีสัมพันธภาพที่ดีย่อมเป็นผู้มีบุคลิกภาพดี มีความมั่นคงทางจิตใจ กล้าที่จะเรียนรู้และปรับตัวในสิ่งใหม่ ๆ อันจะเป็นกำลังคนที่สำคัญในการช่วยพัฒนาประเทศสืบไป

2. ด้านสังคม เมื่อกลุ่มคนในสังคมมีการรักษาระเบียบวินัย เคารพกฎเกณฑ์ของสังคมร่วมกัน เช่นการช่วยกันรักษาสาธารณสมบัติ การเคารพ ไม่ล่วงเกินสิทธิของผู้อื่น การปฏิบัติตามประเพณีแบบแผนของสังคม ก็จะทำให้การดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันของบุคคลเป็นไปอย่างสงบสุข

3. ด้านเศรษฐกิจ ในสภาพสังคมไทยปัจจุบัน มีการดำเนินงานของภาคธุรกิจอย่างรวดเร็วโดยใช้เทคโนโลยีสื่อสารเป็นเครื่องมือ เวลาจึงเป็นทรัพยากรที่สำคัญยิ่งซึ่งผู้ดำเนินการทางธุรกิจจะต้องรักษาและใช้ให้เกิดประโยชน์คุ้มค่าที่สุด ดังนั้นการมีวินัยตรงต่อเวลา และวินัยในตนเองเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ จึงเป็นสิ่งจำเป็นต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศ

4. ด้านการเมือง การที่ประชาชนในสังคมไทยมีความเคารพยอมรับความคิดเห็นของบุคคลอื่นที่แตกต่างไปจากตน และตระหนักในสิทธิหน้าที่ของตนในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยในฐานะประชาชน จะช่วยให้การพัฒนาด้านการเมืองของประเทศเป็นไปได้อย่างง่ายดาย

จะเห็นได้ว่า ความมีระเบียบวินัย เป็นพฤติกรรมของบุคคลที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งในการทำให้บุคคลอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า

1.3.3 ทฤษฎีและหลักการที่เกี่ยวข้องกับความมีระเบียบวินัย

ทฤษฎีสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการของวินัยแห่งตนมี 2 ทฤษฎีที่กล่าวถึงคือ ทฤษฎีของเมาเรอร์ (Mowrer) ว่าด้วยจุดกำเนิดของการควบคุมตนและทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ เพียเจต์ (Piaget)

ทฤษฎีการเกิดวินัยแห่งตนของเมาเรอร์ (Mowrer)

ดวงเดือน พันธมนาวิน (2523 : 6 - 9) ได้สรุปทฤษฎีของเมาเรอร์ (Mowrer) ไว้ว่า การเกิดวินัยในตนเองของบุคคลแต่ละคนนั้น จะต้องมีพื้นฐานมาตั้งแต่ระยะแรกเกิดจนกระทั่งเติบโตขึ้นมา จุดเริ่มต้นคือ ความสัมพันธ์ระหว่างทารกกับมารดา หรือผู้เลี้ยงดู อันจะนำไปสู่ความสามารถควบคุมตนเองเมื่อโตขึ้น ทารกและเด็กจะต้องเรียนรู้จากผู้ที่เลี้ยงดู โดยการเรียนรู้จะเกิดในสภาพอันเหมาะสมเท่านั้น

การเรียนรู้ของทารกและเด็กจะเกิดขึ้นหลายระดับและมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

จุดเริ่มต้นอยู่ที่การที่ทารกได้รับการบำบัดความต้องการ เช่น หิวก็ได้ดื่มนม ร้อนก็ได้อาบน้ำ ยุ่งก็ดื่มนมมาได้ให้ เมื่อทารกได้รับการบำบัดความต้องการก็จะรู้สึกสบายพอใจและมีความสุข ความสุขนี้จะรุนแรงมาก และติดตรึงอยู่ในสำนึกของทารกไปจนเติบโตขึ้น ขั้นตอนต่อมาคือในขณะที่ทารกได้รับการบำบัดความต้องการจนรู้สึกพอใจและมีความสุข การรับรู้ของเด็กขั้นต่อมาคือ ความสุขความพอใจของเด็กที่เกิดจากได้รับการบำบัด ความต้องการต่าง ๆ การปรากฏตัวของมารดาทำให้เกิดความสุขความพอใจ การรักและพอใจมารดานั้นจะต้องเกิดด้วยการเรียนรู้เช่นนี้ ถ้าหากความสุขความพอใจ การรักและพอใจมารดานั้นได้รับการบำบัดในทางตรงข้าม เช่น เมื่อหิวไม่ได้กิน หรือกินเมื่อไม่หิว เด็กจะไม่เกิดความสุขความพอใจ เด็กก็จะมีรากฐานในการที่จะเรียนรู้ที่จะรักและพอใจมารดาของตน เมื่อการเรียนรู้ขั้นแรกเกิดขึ้นแล้วจึงเป็นรากฐานของการเรียนรู้ขั้นที่สองต่อไป กล่าวคือ มารดาย่อมควบคุมมากับการอบรมสั่งสอนเด็กด้วยคำพูดหรือการกระทำต่าง ๆ ต่อมาเด็กจึงจะมีความสุข เลียนแบบมารดาทางคำพูดการกระทำ หรือทำตามที่มารดาสั่งสอน ความสุขความพอใจที่เกิดขึ้นมีลักษณะเป็นการให้รางวัลและชมเชยตนเองโดยบุคคล ไม่ต้องหวังผลจากภายนอก เด็กจะเลียนแบบผู้เลี้ยงดูตนทั้งทางที่ดีและไม่ดีขึ้นอยู่กับลักษณะของผู้ที่ตนรักพอใจ เช่น ถ้าเด็กเห็นมารดาสูบบุหรี่เสมอ เมื่อเด็กสูบบุหรี่บ้างก็จะมีความสุขความพอใจ เพราะเป็นลักษณะของผู้ที่ตนรัก ลักษณะที่แสดงถึงการมีวุฒิภาวะทางจิตของบุคคลนั้นจะปรากฏขึ้นในเด็กปกติที่อายุประมาณ 8 - 10 ขวบ และจะพัฒนาต่อไปจนสมบูรณ์เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ฉะนั้นผู้ที่จะมีบรรลุมารยาททางจิตอย่างสมบูรณ์ จึงเป็นผู้ที่สามารถควบคุมตนให้ปฏิบัติอย่างมีเหตุผลในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ เช่น ในการตอบโต้เมื่อเด็กเกิดความคับข้องใจ หรือเมื่อเกิดความกลัวในการมีความรักและการมีอารมณ์ขัน ผู้ที่ขาดวินัยในตนเองเพราะไม่ได้

ผ่านการเรียนรู้ตามที่กล่าวมาแล้ว จะกลายเป็นบุคคลที่ขาดความยับยั้งใจในการกระทำและอาจกลายเป็นผู้ทำผิดกฎเกณฑ์และกฎหมายของบ้านเมืองอยู่เสมอ ในรายที่รุนแรงอาจกลายเป็นอาชญากรรมหรือรังแกโอกาสที่จะแก้ไข

การเกิดวินัยในตนเองนี้เป็นเพียงจุดเริ่มต้นในบุคคล ซึ่งจะพัฒนาเป็นลักษณะที่เด่นชัดและนำไปสู่พฤติกรรมของบุคคลต่อไป

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของเพียเจต์

เพียเจต์ (Piaget. 1977) กล่าวว่า จริยธรรมเป็นสิ่งที่มนุษย์แสวงหามาจากกฎต่าง ๆ และกำหนดเป็นแนวทางของสังคม หรือพฤติกรรมระหว่างบุคคล กล่าวโดยสรุป จริยธรรม หมายถึง ความเข้าใจในแนวทางของการประพฤติปฏิบัติชอบทั้งทางกาย วาจาและใจ เพื่อประโยชน์ต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม เป้าหมายสูงสุดของจริยธรรมคือ การแสดงออกในรูปของพฤติกรรม ซึ่งเป็นผลของการกระทำในปัจจุบันและเกี่ยวข้องกับกระบวนการทางปัญญา ซึ่ง เพียเจต์ ได้แบ่งขั้นพัฒนาการทางจริยธรรม (Piaget. 1962 : 16 - 19) ดังต่อไปนี้

1. ขั้นก่อนจริยธรรม (แรกเกิด - 2 ปี) เป็นขั้นที่ยังไม่มีความสามารถในการรับรู้สิ่งแวดล้อม และระเบียบกฎเกณฑ์ได้ การประพฤติปฏิบัติจะกระทำเพื่อสนองความต้องการทางร่างกาย
2. ขั้นปฏิบัติตามคำสั่ง (อายุ 2 - 8 ปี) เด็กสามารถรับรู้สภาพแวดล้อมและบทบาทของตนต่อผู้อื่น รู้จักเกรงกลัวผู้ใหญ่ เห็นว่าคำสั่งหรือกฎเกณฑ์เป็นสิ่งที่ต้องปฏิบัติตาม
3. ขั้นยึดหลักแห่งตน (อายุ 8 ปีขึ้นไป) เด็กวัยนี้จะมีพัฒนาการทางสติปัญญาขึ้นคิดตามแบบแผนของตรรกวิทยา ซึ่งเด็กสามารถใช้ความคิดอย่างมีเหตุผลประกอบการตัดสินใจ จะประเมินความถูกต้องโดยดูจากเจตนาผู้กระทำและตั้งเกณฑ์ของตนเองได้

1.3.4 ประเภทของระเบียบวินัย

ได้มีผู้แบ่งประเภทของระเบียบวินัยไว้หลายท่านดังนี้

สุรางค์ จันทน์เอม (2518 : 34) ได้กล่าวถึงประเภทของวินัยไว้

2 ประเภทคือ

1. วินัยในตนเอง (Self - Discipline) หมายถึง กระบวนการหรือวิธีการที่ปฏิบัติเพื่อบังคับตนเองให้ปฏิบัติตาม ถ้านักเรียนมีวินัยในตนเองแล้ว ก็จะลดปัญหาในด้านการปกครองนักเรียนได้อย่างมาก

2. วินัยส่วนรวม หรือวินัยสำหรับหมู่คณะ (External Authority Discipline) หมายถึง วินัยที่ออกมาจากอำนาจภายนอกเพื่อบังคับให้ส่วนรวมปฏิบัติตามให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยขึ้น วินัยส่วนรวมนี้จะต้องตั้งกฎเกณฑ์เป็นแนวทางกลาง ๆ ให้ทุกคนสามารถปฏิบัติตามได้ เช่น วินัยในการแต่งกายและวินัยในเรื่องความเคารพ

นอกจากนี้ พันส์ หันนาคินท์ (2521 : 153 - 155) ได้กล่าวถึงวินัยที่ใช้กันอยู่ในโรงเรียนว่าหมายถึง การรู้จักปกครองตนเอง การกระทำตามระเบียบวินัย ข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นโดยความสมัครใจของผู้ปฏิบัติคือนักเรียน และได้จัดแบ่งวินัยไว้

3 ประเภทคือ

1. วินัยเจียมขนาดแบบทหาร คือการใช้ความกลัวเป็นเครื่องมือ นักเรียนทำดีเพราะกลัวถูกลงโทษ วินัยชนิดนี้ตรงกับสุภาษิตที่ว่า "รักวัวให้ผูก รักลูกให้ตี" ซึ่งเมื่อนักเรียนทำดีจนเป็นนิสัยแล้ว ต่อไปภายหน้าจะติดนิสัยไม่ทำชั่ว แต่ก็มีผู้ไม่เห็นด้วยโดยอ้างว่าเป็นการผิดหลักประชาธิปไตย

2. วินัยแบบดำนินงานให้สอดคล้องกับความสนใจของนักเรียน แนวคิดนี้ถือว่าเมื่อนักเรียนได้ทำสิ่งที่ตนสนใจแล้ว ปัญหาเรื่องวินัยก็จะไม่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งที่โรงเรียนจะใช้เพื่อแก้ปัญหาทางวินัยของนักเรียน

3. วินัยที่เกิดจากรู้จักความรับผิดชอบและเกียรติของตน มีจุดมุ่งหมายให้นักเรียนมีความประพฤติดี โดยพยายามสร้างให้นักเรียนนับถือในเกียรติของตน และรู้จักรับผิดชอบต่อการรักษาเกียรตินั้น

การแบ่งประเภทของวินัยดังกล่าว ทำให้รู้จักและเข้าใจความหมายของวินัยชัดเจนขึ้น เพื่อสะดวกแก่การนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติต่อนักเรียน การพยายามปลูกฝังและส่งเสริมการมีวินัยในตนเองกับนักเรียนโดยใช้วิธีที่เกิดขึ้น จากการรู้จักความรับผิดชอบ และเกียรติของตน ย่อมจะมีผลให้นักเรียนทำความดีเพราะรักที่จะทำดี ไม่ใช่เพราะเกรงกลัวอำนาจภายนอก นักเรียนย่อมจะเป็นผู้รู้คุณค่าของตนเอง อันเป็นคุณธรรมที่สูงของความเป็นคน

1.3.5 การเสริมสร้างความมีระเบียบวินัย

ออซูเบล (Ausubel. 1968 : 59 - 60) ได้กล่าวถึงความจำเป็นในการปลูกฝังความมีระเบียบวินัยให้แก่เด็กว่า วินัยเป็นวัฒนธรรมของสังคม ซึ่งช่วยให้เด็กมีลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

1. เรียนรู้มาตรฐานการกระทำหรือความประพฤติที่สังคมยอมรับ
2. มีวุฒิภาวะทางด้านต่าง ๆ เพื่อเป็นผู้ใหญ่ที่มีบุคลิกภาพดี เช่นเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี มีความสามารถในการพึ่งตนเอง มีความสามารถในการควบคุมตนเอง เป็นผู้มี ความมั่นคงทางอารมณ์ และอดทนต่อความคับข้องใจ

3. มีมโนธรรมที่ดี มีศีลธรรม
4. มีความปลอดภัยทางอารมณ์

สำหรับการเสริมสร้างวินัยให้เกิดขึ้นในตัวเด็ก เปรียบเสมือนการเตรียมให้เด็กเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคต (Etzioni. 1982 : 184 - 189) มีพฤติกรรมที่แสดงออกเป็นที่ยอมรับของสังคม ความเหมาะสมในแต่ละสถานการณ์ ตลอดจนประพฤติปฏิบัติ ตามบรรทัดฐานของสังคม การเสริมสร้างวินัยให้บังเกิดขึ้นกับเด็กมีหลักดังนี้

1. สร้างสัญลักษณ์และคำขวัญ
2. สนับสนุนความเป็นผู้นำ เพื่อสร้างคุณค่าทางบวกให้แก่โรงเรียน
3. ต้องทำให้เด็กมีความรู้สึกว่าเป็นเจ้าของ และเกิดความรับผิดชอบร่วมกัน
4. เปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในการตั้งกฎเกณฑ์ และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
5. สร้างกฎเกณฑ์ที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการให้ชัดเจน (Wayson and Lasley. 1984 : 419 - 421)

หลักการเสริมสร้างระเบียบวินัยให้แก่เด็กมีดังนี้

1. สนับสนุนให้มีกิจกรรมส่งเสริมความมีวินัยในตนเอง เช่น สนับสนุนความเป็นผู้นำ และวิธีการของประชาธิปไตย เพื่อสร้างคุณค่าทางบวกให้แก่โรงเรียน เปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในการสร้างกฎเกณฑ์ในการปฏิบัติ และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Walsh. 1980 : 43) การให้แสดงบทบาทสมมติ การใช้กลุ่มเพื่อให้เกิดความคล้อยตาม

และการให้เลียนแบบจากตัวแบบ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2524 : 33 - 37) ซึ่งการฝึกระเบียบวินัยสามารถสอดแทรกเข้าไปในกิจกรรมต่าง ๆ ได้

2. การอบรมสั่งสอน เพื่อฝึกระเบียบวินัยให้เด็กนั้นควรใช้วิธีสอน ดกเตือน และแก้ไข ซึ่งเป็นวิธีที่จำเป็นเพราะเด็ก ๆ ต้องได้รับการชี้แนะว่าจะต้องทำอย่างไร และต้องได้รับความช่วยเหลือโดยเตือน และย้ำสิ่งที่สอนไปแล้วรวมทั้งแก้ไขเมื่อทำไม่ถูกต้อง (โสภภาพรรณ รัตนัย. 2526 : 89) ขั้นตอนการสอนควรทำดังนี้

2.1 เริ่มสอนกฎและระเบียบเฉพาะเรื่องที่สำคัญทีละน้อย ๆ แล้วค่อย ๆ สอนเพิ่มภายหลัง ส่วนวิธีสอนนั้นควรพูดในสิ่งที่เป็นรูปธรรม เด็กมองเห็นได้ชัดในขณะนี้ ไม่ควรพูดถึงอนาคตที่ไกลเกินไป ไม่ควรพูดห้ามล่วงหน้าทั้ง ๆ ที่เด็กยังไม่ได้ทำ และไม่ควรใช้คำว่า "อย่า" อย่างพุ่มเพื่อยกเว้นไป แต่ควรพูดว่า "ช่วยเก็บของเล่นด้วยเมื่อเล่นเสร็จ"

2.2 ควรสอนเด็กเมื่อเด็กอารมณ์ดี ไม่โกรธ หรือไม่เหนื่อยเกินไป ในทำนองเดียวกัน ขณะสอนผู้สอนต้องอารมณ์ดีด้วย ถ้าสอนด้วยความโมโหจะไม่เป็นผลดีต่อตัวเด็ก

2.3 ควรชมเชยและให้กำลังใจเด็ก ซึ่งจะมีผลดีกว่าการอยู่เฉย ๆ เมื่อเด็กทำดี หรือเมื่อเด็กไม่ทำ หรือทำผิด ควรชมเชยเฉพาะสิ่งที่เด็กทำได้ ไม่ควรพูดชมเกินความสามารถของเด็ก มิฉะนั้นเด็กจะรู้สึกว่าคุณใหญ่ไม่จริงใจ หากให้รางวัลเด็กไม่ควรให้พร้าหรือ มิฉะนั้นเด็กจะทำงานเพื่อรางวัล

2.4 ในระยะแรกควรเตือนให้เด็กปฏิบัติบ้างในกรณีที่เด็กอาจจะลืมปฏิบัติ ควรแก้ไขในทันทีหรือในเวลาใกล้ ๆ กัน มิฉะนั้นเด็กจะลืม และต้องมีการอบรมสั่งสอนในทุกโอกาส (ชม ภูมิภาค. 2525 : 136 - 137) ซึ่งต้องใช้เวลาและค่อยเป็นค่อยไป อย่างไรก็ตามการควบคุมตนเองของเด็กปฐมวัยให้ได้ตลอดไปนั้นเป็นเรื่องยาก แต่ก็เป็นไปได้ถ้ามีคนคอยให้กำลังใจ การเรียนรู้จะเป็นไปอย่างง่ายตาย ถ้าได้รับการเสริมแรงจากการเรียนรู้ นั่นคือ มั่นใจว่าจะทำได้ เป็นที่ยอมรับของเพื่อนและได้รับความรักจากทุกคน (ทักษิณาสวนานนท์. 2519 : 41 - 42)

3. การฝึกระเบียบวินัยต้องฝึกอย่างสม่ำเสมอ มีความอดทน และความพยายาม ไม่ใจร้อน และต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก เด็กแต่ละคนมี

ความสามารถแตกต่างกัน ให้เด็กมีความเข้าใจระเบียบวินัยแต่ละเรื่องที่ให้ปฏิบัติ โดยอธิบายให้เข้าใจเหตุผล ชี้ให้เห็นผลดีของการปฏิบัติและผลเสียที่เกิดขึ้นหากไม่ปฏิบัติ เมื่อเด็กมีความเข้าใจเด็กจะปฏิบัติด้วยความเต็มใจ ซึ่งจะช่วยให้เด็กมีวินัยในตนเองไม่ว่าอยู่ต่อหน้าหรือลับหลังผู้ใหญ่ ก็จะประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในระเบียบวินัยดี (สุโขทัยธรรมมาธิราช. 2527 : 482 - 483) และการฝึกวินัยต้องฝึกตั้งแต่แรกก้าวเข้ามาในโรงเรียน (ชม ภูมิภาค. 2525 : 136 - 137) และควรฝึกจนเป็นนิสัย หรือให้เกิดความเคยชิน

4. การสร้างคำขวัญและสัญลักษณ์ (Wayson and Lasley. 1984 : 419 - 421) โดยทางโรงเรียนสามารถจัดทำคำขวัญและสัญลักษณ์เกี่ยวกับความมีระเบียบวินัยที่สั้น ๆ และเข้าใจง่ายขึ้น เพื่อติดบอร์ดหรือประชาสัมพันธ์ให้เด็กได้ทราบ และให้เห็นเป็นประจักษ์จะทำให้เด็กจำได้ง่าย และปฏิบัติตามได้

นอกจากนี้มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2539 : 759 - 760) ได้กล่าวถึงขอบข่ายของการเสริมสร้างระเบียบวินัย ดังนี้

1. ให้เด็กกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามเวลา เช่น การตื่นนอน การอาบน้ำ การรับประทานอาหารเช้า การดูโทรทัศน์ การนอน การไปโรงเรียน เป็นต้น
2. ให้เด็กเก็บสิ่งของเครื่องใช้เข้าที่เป็นระเบียบ เช่น การเก็บของเล่นเข้ากล่องและเก็บวางบนชั้น หรือในที่ที่พ่อแม่ ครูกำหนดไว้ การเก็บเสื้อผ้าที่ใช้แล้วใส่ในตระกร้าใส่ผ้าใช้แล้ว เป็นต้น
3. การให้เด็กช่วยเหลืองานบ้าน หรือที่โรงเรียนเล็ก ๆ น้อย ๆ ตามความสามารถของเด็ก
4. การให้เข้าแถวเพื่อรอทำกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติพร้อมกัน เช่น เข้าแถวรับอาหาร
5. การให้ยอมรับข้อตกลงและทำตามข้อตกลง

สรุปได้ว่า การเสริมสร้างความมีระเบียบวินัยควรเริ่มตั้งแต่เด็กปฐมวัย ใช้วิธีจูงใจมากกว่าการบังคับ และอาศัยเวลา ความมั่นใจ มีการให้ความรู้ความเข้าใจ โดยเฉพาะการเปิดโอกาสให้เด็กลงมือกระทำด้วยตนเอง รู้จักช่วยเหลือตนเองตามความสามารถด้วยการทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง นอกจากนี้ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดี ในเรื่องความมีระเบียบวินัยให้กับเด็กด้วย

1.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมีระเบียบวินัย

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมีระเบียบวินัย ดังต่อไปนี้

วิกกินส์ และคนอื่น ๆ (Wiggins and others. 1971 : 289) ได้อ้างถึงผลงานวิจัยของ Gough ที่ศึกษาเกี่ยวกับวินัยในตนเอง พบว่า ผู้มีวินัยในตนเองสูงจะมีความรับผิดชอบมาก มีความวิตกกังวลน้อย มีความอดทน มีเหตุผล มีความยืดหยุ่นในความคิดและพฤติกรรมทางสังคม และยังพบว่าโดยทั่วไปจะมีสุขภาพดีกว่าผู้ที่ขาดวินัยในตนเองด้วย และฟิลเลลลา (Filella. 1975 : 146) ได้ศึกษาเกี่ยวกับแรงผลักดันภายในตัวเด็ก พบว่า พ่อแม่มีอิทธิพลอย่างยิ่งในการสร้างวินัยให้กับเด็ก พ่อแม่ต้องไม่ตามใจหรือเข้มงวดกับเด็กจนเกินไป อิศราภาพจาเป็นต่อการเรียนรู้และการเจริญเติบโตของเด็ก แต่ก็ควรมีขอบเขตที่เหมาะสม ถ้ามากเกินไปเด็กมักจะยุ่งยากใจและฉะฉานเกินไปเด็กก็จะเกิดความรู้สึกต่อต้าน

ทิพย์สุตา นิลสินธพ (2523 : 46 - 48) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างพัฒนาการทางจริยธรรมกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีระเบียบวินัยและจริยธรรมด้านอื่นสูงกว่า เด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบลงโทษและปล่อยปละละเลย ต่อมา แจ่มจันทร์ เกียรติกุล (2531 : 99) ได้ศึกษาความเชื่อมั่นและวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูและอยู่ในชั้นเรียนของครูที่มีพฤติกรรมทางวาจาและท่าทางแตกต่างกันพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล มีความเชื่อมั่น มีวินัยในตนเองสูงกว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวด และอยู่ในชั้นเรียนของครูที่มีพฤติกรรมทางวาจา และท่าทางแบบครูเป็นศูนย์กลาง ส่วนเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลและแบบเข้มงวดอยู่ในชั้นเรียนแบบเด็กเป็นศูนย์กลางมีความเชื่อมั่นและมีวินัยในตนเองไม่แตกต่างกัน สำหรับ อรวรรณ สุ่มประดิษฐ์ (2533 : 77 - 79) ได้ศึกษาพฤติกรรมความเอื้อเฟื้อ ความมีระเบียบวินัย และระดับชั้นการเล่นทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นแบบไทย และการเล่นที่จัดอยู่ทั่วไปพบว่า การเล่นแบบไทยส่งผลต่อพฤติกรรมความเอื้อเฟื้อและความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัยสูงกว่าเด็กที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นแบบปกติ แต่ทั้งสองกลุ่มมีระดับชั้นการเล่นทางสังคมไม่แตกต่างกัน ต่อมา วิลาวัลย์ เผือกพ่วง (2536 : 69) ได้ศึกษาพฤติกรรมความเอื้อเฟื้อ ความมีระเบียบวินัยและความสามารถในการใช้กล้ำเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัยที่ได้รับประสบการณ์สร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) โดยใช้คำถามประกอบ พบว่า เด็กปฐมวัย

ที่ได้รับประสบการณ์สร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) โดยใช้คำถามประกอบมีพฤติกรรมทางสังคมด้านความเอื้อเฟื้อ ความมีระเบียบวินัยและความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับประสบการณ์สร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) แบบปกติ นอกจากนี้ วาสนา บุญจันทร์ (2539 : 56) ได้ศึกษาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่มีพฤติกรรมทางสังคมด้านความสุภาพอ่อนน้อม และความมีระเบียบวินัยต่ำ โดยการจัดกิจกรรมเน้นสื่อแบบไทยในกิจกรรมในวงกลม กิจกรรมศิลปะศึกษา และกิจกรรมการเล่นตามมุม พบว่า เด็กที่ได้รับการจัดประสบการณ์ดังกล่าวมีพฤติกรรมทางสังคมด้านความอ่อนน้อมและความมีระเบียบวินัยสูงขึ้น

จากเอกสารและงานวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ความมีระเบียบวินัย เป็นสิ่งสำคัญและมีผลต่อตัวเด็กเอง สามารถพัฒนาได้ด้วยการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสม และครูสามารถจัดกิจกรรมให้เด็กได้มีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมด้านความมีระเบียบวินัย

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย ดังต่อไปนี้

2.1 ความหมายและความสำคัญของการประเมินพัฒนาการ

กองวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2537 : 11) ได้ให้ความหมายว่า การประเมินพัฒนาการในระดับอนุบาลศึกษานั้นเป็นการวัดพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ - จิตใจ สังคม และสติปัญญา เพื่อสนองจุดมุ่งหมายที่วางไว้ มิใช่เป็นการวัดเพื่อตัดสินได้หรือตก ต่อมาในปี 2539 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2539 : 1) ได้ให้ความหมายว่า การประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยเป็นการประเมินความสามารถของเด็กในการแสดงพฤติกรรมที่คาดว่าจะปรากฏในแต่ละช่วงอายุ เพื่อนำผลที่ได้มาเป็นข้อมูลในการพิจารณาเสริมประสบการณ์ให้เด็กได้พัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ - จิตใจ สังคม และสติปัญญา เติบโตตามศักยภาพของบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับ วัฒนา ชัชพงศ์ (2540 : 7) ได้ให้ความหมายว่า การประเมินผลในระดับอนุบาลเป็นการศึกษาถึงความเปลี่ยนแปลงของเด็กทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา เป็นการประเมินความสามารถของเด็กในการแสดงพฤติกรรม เพื่อนำผลมาเป็นข้อมูลในการพิจารณาจัดสื่อและกิจกรรมต่อไป เป็นการเสริมประสบการณ์ให้เด็กได้พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพของเด็กแต่ละคน มิใช่เป็นการตัดสินเลื่อนชั้นเรียนของเด็ก

การประเมินผลเด็กปฐมวัยนั้นมีความสำคัญมาก เพราะเป็นการประเมิน พัฒนาการทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ - จิตใจ สังคมและสติปัญญาของเด็กเป็นรายบุคคล ถือเป็นกระบวนการต่อเนื่องและเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมปกติตามตารางกิจกรรมประจำวัน (คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2539 : 18) และเป็นการนำข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการ ของเด็กมาพิจารณาเพื่อจัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก ช่วยแก้ไขพฤติกรรม ที่ไม่พึงปรารถนา อีกทั้งเป็นข้อมูลที่จะรายงานให้ผู้ปกครอง และมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่าง ทางบ้านกับทางโรงเรียน (สุโขทัยธรรมมาธิราช. 2539 : 845 - 846) นอกจากนี้การ ประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย เป็นภาระหน้าที่ของครูผู้สอนที่จะต้องประเมินเด็กแต่ละคนอย่าง ต่อเนื่องทุกระยะ เพื่อการเปลี่ยนแปลงพัฒนาการของเด็กแต่ละด้าน แล้วนำไปใช้เป็นแนวทาง ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการหรือแก้ไขข้อบกพร่องของเด็กแต่ละคนให้ดียิ่งขึ้นและสามารถ ที่จะเสนอผลการพัฒนาของเด็กให้ผู้ปกครองได้ทราบ พร้อมทั้งให้ความรู้แนวทางการพัฒนาเด็ก และขอความร่วมมือจากผู้ปกครองในการส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทุกด้าน หรือแก้ไขข้อบกพร่อง ของเด็กเป็นรายบุคคล เพื่อเด็กจะได้มีพัฒนาการสูงสุดตามศักยภาพ และพร้อมที่จะเรียนในระดับ ประถมศึกษาต่อไป

สรุปได้ว่า การประเมินผลเด็กปฐมวัยมีความสำคัญยิ่ง เพราะเป็นการประเมิน พัฒนาการเพื่อศึกษาถึงความเปลี่ยนแปลงของเด็กทั้งทางร่างกาย อารมณ์ - จิตใจ สังคม และสติปัญญา การประเมินพัฒนาการควรทำหลาย ๆ ครั้งจนได้ผลสรุปที่ชัดเจน เพื่อนำผลมาใช้ ในการปรับปรุงการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านของเด็ก ทั้งนี้ใช้เป็นการวัดเพื่อ ตัดสินใจ ได้หรือตก

2.2 หลักการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย

เฮนดริคส์ (Hendrick. 1980 : 270 - 271) ได้กล่าวถึงหลักการประเมิน พัฒนาการเด็กปฐมวัยไว้ดังนี้

1. การประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยต้องประเมินทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ไม่ควรแยกประเมินเฉพาะด้านใดด้านหนึ่ง
2. การประเมินผลเป็นกระบวนการต่อเนื่องและเป็นส่วนหนึ่งของการจัด กิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย ครูและผู้เกี่ยวข้องจึงต้องดำเนินการประเมินตลอดปี เพื่อช่วยให้

ทราบความก้าวหน้าของเด็ก และสามารถปรับปรุงการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับความถนัดของเด็กได้ ดังนั้นจึงควรทำการประเมินอย่างสม่ำเสมอ

3. ในการประเมินพฤติกรรมของเด็ก ควรประเมินหลาย ๆ ครั้งก่อนที่จะสรุปผล ทั้งนี้เพื่อให้ข้อสรุปตรงกับข้อเท็จจริง โดยผู้ประเมินจะต้องศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการเด็กแต่ละข้อ เพื่อช่วยให้การสรุปผลการประเมินมีหลักการถูกต้อง เชื่อถือได้

4. ผลการประเมินเด็กเป็นรายบุคคลถือเป็นความลับ ไม่ควรเปิดเผยแก่ผู้ที่ไม่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งพฤติกรรมที่เป็นปัญหาสำหรับเด็ก

5. การเลือกวิธีการประเมินผลต้องเลือกให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของเรื่องที่จะประเมิน

6. การเลือกพฤติกรรมที่จะประเมิน ให้พิจารณาวัตถุประสงค์ของการประเมิน

7. ในการเปรียบเทียบพัฒนาการของเด็กด้วยกันต้องใช้มาตรฐานเดียวกัน เช่น แบบทดสอบที่มีความยากง่ายระดับเดียวกัน

8. การตีความหรือสรุปผลการประเมินต้องมีความเป็นปรนัย กล่าวคือแปลผลตามข้อมูลที่ปรากฏ อย่าใช้ความลำเอียงส่วนตัวในการตีความสำหรับเด็กบางคน หรือตีความในแต่ละครั้ง ข้อมูลที่ได้จะไม่ตรงกับข้อเท็จจริง ทำให้แก้ปัญหาไม่ตรงจุด ถ้าเป็นไปได้ควรมีผู้ประเมินมากกว่า 1 คน

นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2539 : 1) ได้กล่าวถึงหลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย ไว้ดังนี้

1. เป็นการประเมินรายพฤติกรรมของเด็กแต่ละคน โดยครอบคลุมทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ - จิตใจ สังคม และสติปัญญา

2. เป็นกระบวนการต่อเนื่องและ เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมปกติตามตารางกิจกรรมประจำวัน

3. การประเมินพัฒนาการควรใช้วิธีการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมความสามารถของเด็กอย่างสม่ำเสมอ เพื่อสรุปพัฒนาการและนำข้อมูลมาจัดประสบการณ์ให้เหมาะสมสอดคล้องกับความสนใจของเด็กแต่ละคน

4. การประเมินพัฒนาการมิได้มุ่งนำผลการประเมินมาตัดสินการเลื่อนชั้นของเด็ก ทั้งนี้เพราะเด็กแต่ละคนมีพัฒนาการเร็วหรือช้าต่างกัน และสามารถพัฒนาไปตามจุดประสงค์ได้ ถ้าครูจัดประสบการณ์เสริมสร้างอย่างเพียงพอและเหมาะสม

5. ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กให้ได้ผลทุกด้าน ครูต้องทราบว่าเด็กมีพัฒนาการอยู่ในระดับใด เพื่อจะได้จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก ครูจึงต้องรู้วิธีการประเมินพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็ก โดยทำการสังเกตพฤติกรรมของเด็กอย่างสม่ำเสมอจนสามารถสรุปได้ว่าเด็กมีพัฒนาการอยู่ในระดับใด เพื่อสามารถจัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับความสามารถของเด็กแต่ละคน

6. เมื่อถึงปลายปีสุดท้ายของระดับก่อนประถมศึกษา ครูควรนำผลการประเมินมาพิจารณาสรุปตัดสินว่า เด็กพร้อมที่จะเลื่อนขึ้นไปเรียนในระดับประถมศึกษาหรือไม่

จะเห็นได้ว่า การประเมินพัฒนาการเป็นการวัดพัฒนาการทุกด้านของเด็กเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอ และเลือกวิธีการประเมินให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของเรื่องที่จะประเมิน อีกทั้งครูต้องมีความรู้ความเข้าใจพัฒนาการของเด็ก และรู้วิธีการประเมินพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็ก

2.3 วิธีการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย

พัฒนา ชัยพงษ์ (2530 : 115) กล่าวว่า การประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยมีวิธีการดังนี้ คือ

1. การสังเกต จากการสังเกตในระหว่างการทำกิจกรรมของเด็ก ครูจะมองเห็นการเจริญเติบโต การเปลี่ยนแปลงของเด็กได้เด่นชัดที่สุด และครูควรจดบันทึกไว้ เพราะครูมีเด็กหลายคน คงจะจำข้อมูลไม่ได้ทั้งหมด

2. การสนทนา พูดคุยกับเด็ก จะช่วยให้ครูมองเห็นพัฒนาการใช้ภาษาการคิด วุฒิภาวะทางอารมณ์ และพัฒนาการทางสังคมของเด็ก ในการสนทนานั้นครูควรจะสนทนาอย่างเป็นกันเองและคุยกับเด็กบ่อย ๆ จากการพูดคุยกับเด็กในบางครั้งจะช่วยให้ทราบถึงข้อมูลทางครอบครัวอีกด้วย ซึ่งจะ เป็นข้อมูลที่ช่วยให้ครูเข้าใจพฤติกรรมของเด็กได้มากยิ่งขึ้น

3. การสัมภาษณ์ ในการสัมภาษณ์นี้อาจจะใช้คำถามที่เหมือนกันกับเด็กทุกคน และบรรยากาศในการสัมภาษณ์ อาจจะเป็นทางการมากกว่าการสนทนา พูดคุย

4. การใช้แบบทดสอบที่เป็นรูปภาพ ครูอาจจะใช้ประกอบการประเมินพัฒนาการของเด็กในช่วงระยะที่เด็กเจริญเติบโตขึ้นเช่น 5 ขวบ แบบทดสอบที่ใช้ควรเป็นรูปภาพสัญลักษณ์ และถามให้เด็กใช้ทักษะที่ได้รับการส่งเสริม เช่น ให้จำแนกภาพที่ไม่เหมือน หรือให้ลากเส้นต่อให้เป็นภาพที่สมบูรณ์ เป็นต้น

กองวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2537 : 11) ได้กล่าวว่า การประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย มีหลายวิธี ดังนี้

1. การสังเกต ครูสังเกตในขณะที่เด็กทำกิจกรรมหรือเล่น ทั้งเป็นกลุ่มและรายบุคคล ในเวลาและสถานการณ์ต่าง ๆ หลาย ๆ ครั้ง โดยสม่ำเสมอ เพื่อให้ทราบพฤติกรรมที่แท้จริงของเด็ก และควรจดบันทึกสิ่งที่เกิดขึ้นตามเหตุการณ์ที่เป็นจริง อันจะเป็นข้อมูลในการเลือกจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับการพัฒนาเด็กต่อไป

2. การสนทนา การสนทนากับเด็กเป็นรายบุคคล จะช่วยให้ครูทราบถึงพัฒนาการด้านภาษา (การพูด การฟัง การสื่อสาร) และความคิดของเด็กตลอดจนสภาพแวดล้อมทางบ้าน ซึ่งจะช่วยให้ครูเข้าใจเด็ก เป็นข้อมูลในการหาทางแก้ไขปัญหาและพัฒนาเด็ก

3. การสัมภาษณ์ หรือการทดสอบปากเปล่า ข้อมูลที่ได้ช่วยให้ครูทราบถึงพัฒนาการทางภาษา การพูดที่บกพร่อง เช่น คำควบกล้ำ การพูดซ้ำไม่ได้ นอกจากนี้ยังช่วยให้ทราบถึงพัฒนาการทางสติปัญญา ความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า และการคิดของเด็กแต่ละคน

4. การสะสมผลงาน ผลงานถือว่าเป็นสิ่งที่แสดงออกถึงความสามารถของเด็ก การสะสมผลงานควรเก็บเป็นระยะ ๆ และเรียงตามลำดับวันที่ทำ จะช่วยให้ครูทราบถึงพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็กแต่ละคนอย่างต่อเนื่อง

5. การใช้แบบทดสอบที่เป็นรูปภาพ เป็นการบันทึกคะแนนอย่างเป็นหลักฐาน เพื่อช่วยให้ครูทราบถึงข้อมูลที่ต้องการ ครูอาจใช้แบบทดสอบที่เป็นรูปภาพ มีความครอบคลุมตรงตามจุดมุ่งหมายของการพัฒนาเด็ก และควรทำการทดสอบในสภาพแวดล้อมที่เด็กคุ้นเคย

จะเห็นได้ว่า วิธีการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยนั้นมีหลายวิธีด้วยกัน คือ การสังเกต สนทนา สัมภาษณ์ สะสมผลงาน และการใช้แบบทดสอบ ซึ่งวิธีที่ดีที่สุด คือการสังเกต แต่ควรมีการจดบันทึกควบคู่ไปด้วยโดยจดบันทึกตามความเป็นจริง นอกจากนี้การเก็บสะสมผลงาน จะเป็นการเก็บผลงานทั้งหมดที่เด็กทำไว้ประกอบการประเมินพัฒนาการ จากวิธีการประเมินผลที่กล่าวมาจะเห็นว่าครูเป็นผู้ประเมินเพียงฝ่ายเดียวทั้งประเมินพัฒนาการ จดบันทึกจากการสังเกต การสัมภาษณ์ เก็บรวบรวมผลงานเด็ก เป็นต้น โดยที่เด็กไม่มีส่วนร่วมในการประเมินพัฒนาการ และการประเมินนี้ ครูมักจะทำเวลาใดเวลาหนึ่ง เช่น กลางภาคเรียน ปลายภาคเรียน หรือปลายปีการศึกษา

2.4 การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน (Portfolio Assessment)

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน ดังต่อไปนี้

2.4.1 ความหมายของแฟ้มสะสมงาน

พอลสัน, พอลสัน และเมเยอร์ (Brewer. 1991 : 451 ; citing Paulson, Paulson and Meyer. 1991) ได้ให้ความหมายว่า แฟ้มสะสมงาน หมายถึง การสะสมงานอย่างมีจุดมุ่งหมาย แสดงให้เห็นถึงความพยายาม ความก้าวหน้า และ ผลสัมฤทธิ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลาย ๆ เรื่อง การสะสมงานต้องให้เด็กมีส่วนร่วมในการ เลือกเนื้อหา เกณฑ์การเลือกเกณฑ์การตัดสิน รวมทั้งเป็นหลักฐานที่สะท้อนการประเมินตนเอง ของนักเรียนด้วย นอกจากนี้ บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์ (2540 : 33) ได้ให้ความหมายว่า แฟ้มสะสมงาน หมายถึง การเก็บรวบรวมผลงานของเด็กที่ผ่านการคัดเลือกโดยตัวเด็กเอง หรือภายใต้คำแนะนำของครูมาสะสมไว้ในภาชนะอย่างใดอย่างหนึ่ง อย่างมีระบบและมีจุดมุ่งหมาย เพื่อใช้เป็นข้อมูลที่แสดงถึงความพยายาม เจตคติ แรงจูงใจ ความสัมฤทธิ์ผลในการเรียนรู้ของเด็กให้แก่เด็กหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องได้ทราบ และในปีเดียวกัน พัฒนา จัษฎพงศ์ (2540 : 8) ได้ให้ความหมายว่า แฟ้มสะสมงาน หมายถึง ผลงานหรือพฤติกรรมของผู้เรียนที่จัดเก็บอย่างมีเป้าหมาย เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงความพยายาม พฤติกรรม ความก้าวหน้าในพัฒนาการแต่ละด้าน ของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง

สรุปได้ว่า แฟ้มสะสมงาน หมายถึงการเก็บรวบรวมผลงานอย่างมีจุดมุ่งหมายเพื่อแสดงถึงความก้าวหน้า ความพยายามและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยเด็กมีส่วนร่วมในการคัดเลือก ตัดสินผลงานและแสดงความรู้สึกรับรู้ต่อผลงานนั้น

2.4.2 ลักษณะของแฟ้มสะสมงาน

จากการศึกษาลักษณะของแฟ้มสะสมงาน ได้มีผู้กล่าวไว้ดังนี้ สำนักงาน ทดสอบทางการศึกษา (ม.ป.ป. : 6 - 7) กล่าวว่า ลักษณะของแฟ้มสะสมงานมี 2 ระดับ คือ

1. แฟ้มสะสมงานระหว่างดำเนินการ (Working Portfolio)

เป็นแฟ้มที่อยู่ในระหว่างการศึกษา รวบรวมชิ้นงาน สะท้อนความคิดเห็น ประเมินตนเอง ปรับปรุง ชิ้นงานให้ดีที่สุด รวมทั้งการเก็บรวบรวม การบันทึกและแบบสังเกตต่าง ๆ ของผู้เรียนด้วย

2. แฟ้มสะสมงานที่สมบูรณ์ (Final Portfolio) เป็นแฟ้มที่นักเรียน

คัดเลือกงาน เพื่อวัตถุประสงค์หลายประการ เช่น เลือกงานชิ้นเอก งานแสดงความก้าวหน้า งานที่ตอบสนองจุดประสงค์การเรียนรู้ เป็นต้น

สำหรับ ส.วาสนา ประมวลพฤษ (2539 : 43) ได้กล่าวว่า ชนิดและลักษณะของแฟ้มสะสมงานเป็นที่รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียนเป็นรายบุคคล กลุ่มหรือทั้งชั้นก็ได้แล้วแต่ลักษณะของการนำไปใช้หรือจุดมุ่งหมายของผู้เก็บแฟ้ม ดังนี้

1. แฟ้มสะสมจะเก็บผลงานของนักเรียนทั้งหมดใน 1 ภาคเรียน หรือ 1 ปีการศึกษา ซึ่งอาจจะเรียกว่า แฟ้มรวม
2. แฟ้มนิทรรศการหรือแฟ้มแสดงผลงาน เป็นการรวบรวมผลงานที่คัดเลือกแล้วของผู้เรียน แสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าและสัมฤทธิ์ผลของผู้เรียน
3. แฟ้มสำหรับการประเมินครู และนักเรียน แฟ้มนี้จะเป็นแฟ้มรวมของนักเรียนเป็นกลุ่มหรือทั้งชั้น แฟ้มสำหรับการประเมินจะประกอบด้วยผลงานเด่นของนักเรียน การบันทึกผลการสังเกตในชั้นเรียนและผลงานแสดงความก้าวหน้าของผู้เรียน
4. แฟ้มแหล่งข้อมูลของครู แฟ้มนี้จะเป็นภูมิหลังของเอกสารและข้อมูลที่จะช่วยในการค้นคว้าของครู เป็นแหล่งสะสมเอกสารต่าง ๆ ที่จะใช้ในการค้นคว้าเพิ่มเติม

นอกจากนี้ พัทธนา ชัชพงศ์ (2540 : 8, 10) ได้กล่าวว่า แฟ้มสะสมงานมี 2 ลักษณะ คือ แฟ้มสะสมงานระยะสั้น (2 - 3 สัปดาห์) และแฟ้มสะสมงานระยะยาวรายภาคการศึกษาหรือรายปีเพื่อการประเมินผลรวม ซึ่งในแฟ้มสะสมงานทั้ง 2 ลักษณะนี้ควรประกอบด้วยโครงสร้างดังนี้ คำนำ สารบัญ ประวัติส่วนตัว ชิ้นงาน แบบทดสอบต่าง ๆ แบบบันทึกพฤติกรรมโดยนักเรียน แบบบันทึกพฤติกรรมโดยครู การประเมินตนเอง การประเมินผลโดยเพื่อน การประเมินผลโดยครูผู้สอน การประเมินผลโดยผู้ปกครอง และการประเมินผลโดยผู้สนใจอื่น ๆ รวมทั้งภาคผนวก (ถ้ามี)

จะเห็นได้ว่าแฟ้มสะสมงานนั้น นอกจากจะเก็บผลงานที่เด็กคัดเลือกแล้วยังเก็บประวัติส่วนตัว แบบทดสอบต่าง ๆ แบบบันทึกพฤติกรรมโดยตัวเด็กเอง ครู การประเมินตนเอง การประเมินโดยเพื่อน ครู ผู้ปกครอง และผู้สนใจอีกด้วย นับว่าแฟ้มสะสมงานเป็นสิ่งสำคัญมาก เพราะเป็นที่รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็ก และสะท้อนให้เห็นถึงพัฒนาการและคุณภาพของเด็กเป็นรายบุคคลได้เป็นอย่างดี

2.4.3 หน้าที่ของแฟ้มสะสมงาน

สำนักงานทดสอบทางการศึกษา (ม.ป.ป. : 6) กล่าวว่า แฟ้มสะสมงานทำหน้าที่เป็นสื่อที่แสดงถึงศักยภาพของผู้สร้างงานและสะท้อนถึงความคิดของผู้เรียน แฟ้มสะสมงานเป็นทั้งกระบวนการเรียนการสอน การประเมินผล รวมทั้งเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถควบคุมการเรียนรู้ของตนเอง อีกทั้งมีหน้าที่ในการแสดงหรือนำเสนอผลงานที่สอดคล้องกับความเป็นจริงตามธรรมชาติในการเรียนการสอนที่ใกล้เคียงกับชีวิตจริง ซึ่งในทางปฏิบัติไม่สามารถนำผลงานทุกชิ้นมาเก็บได้ต้องมีเกณฑ์ในการคัดเลือกผลงานมาไว้ในแฟ้มสะสมงาน นอกจากนี้ บุญเชิด ภิญโญอันเทพงษ์ (2540 : 35 - 36) กล่าวว่าแฟ้มสะสมงาน มีหน้าที่ต่าง ๆ ดังนี้

1. เนื่องจากเด็กเป็นผู้เตรียมและจัดทำแฟ้มสะสมงานด้วยตนเอง ดังนั้นแต่ละคนจึงสามารถเลือกทำงานแต่ละชิ้นได้อย่างอิสระ ตามความสนใจและความสามารถ ซึ่งเหมาะกับจุดมุ่งหมายของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นเด็กเป็นรายบุคคลได้เป็นอย่างดี
2. แฟ้มสะสมงานมีหน้าที่ในการสะท้อนความสามารถออกมาเป็นผลงานชิ้นสุดท้าย และยังทำหน้าที่ในการสะท้อนให้เห็นถึงวิธีการทำงานของเด็กได้ทุกขั้นตอนด้วย โดยการเก็บรวบรวมผลงานที่ทำในแต่ละขั้นตอน และทำการจดบันทึกรายการที่สังเกตในระหว่างการทำงานอย่างละเอียด
3. โดยปกติทั่วไป ครูมักจะนำแฟ้มสะสมงานมาใช้เพื่อค้นหาจุดเด่นของเด็กมากกว่าจุดด้อย
4. ใช้เป็นสื่อแจ้งความสำเร็จของเด็กให้คนอื่น ๆ ทราบ รวมทั้งสามารถนำไปใช้ในการอธิบายความก้าวหน้าของนักเรียนกับผู้ปกครองได้ เป็นวิธีการที่เน้นเด็กเป็นศูนย์กลางมากกว่าครู
5. การเก็บสะสมผลงาน คงเป็นไปไม่ได้เลยที่จะนำผลงานทุกชิ้นที่เด็กทำเสร็จแล้วมาเก็บสะสมไว้ในแฟ้มสะสมงาน โดยปกติเด็กต้องนำผลงานที่ทำเสร็จแล้วมาพิจารณาพบทวนว่า ควรคัดเลือกงานชิ้นใดไว้ในแฟ้มสะสมงานบ้าง และยังเขียนข้อความหรือบอกว่าทำไมจึงเลือกงานชิ้นนี้

จะเห็นว่า แฟ้มสะสมงานไม่ใช่เป็นการเก็บผลงานที่เด็กทำทั้งหมดเข้าแฟ้ม งานที่เด็กทำแต่ไม่ได้เลือกเก็บเข้าแฟ้มจะเก็บแยกไว้ต่างหาก ในแฟ้มสะสมงานจะมีหน้าที่เก็บรวบรวมผลงานที่เด็กคัดเลือกเองอย่างมีจุดมุ่งหมาย เพื่อแสดงถึงศักยภาพ ความสามารถ และพัฒนาการของเด็กเป็นรายบุคคล อีกทั้งเด็กได้ประเมินพัฒนาการรายด้านแต่ครอบคลุมทุกด้านด้วยตัวเอง ประเมินการทากิจกรรมต่าง ๆ การเล่น และการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน โดยเด็กจะเป็นผู้ประเมิน และนำไปเก็บไว้ในแฟ้มสะสมงานอีกทั้งสามารถนำมาปรับปรุงแก้ไข หรือเพิ่มเติมผลงานของตนได้อีกด้วย เป็นการส่งเสริมให้เด็กฝึกคิด ฝึกแก้ปัญหา ฝึกความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย และความรู้สึกที่ดีต่อตนเองอีกด้วย

2.4.4 กระบวนการจัดทำแฟ้มสะสมงาน

สำนักงานทดสอบทางการศึกษา (ม.ป.ป. : 2 - 76) กล่าวว่า การจัดทำแฟ้มสะสมงานของนักเรียน มีกระบวนการจัดทำ 10 ขั้นตอน คือ

1. ขึ้นกำหนดจุดประสงค์ของแฟ้มสะสมงาน (Project Purpose)
แนวคิดในการกำหนดจุดประสงค์ของแฟ้มสะสมงานโดยยึดหลักแห่งความรู้ กระบวนการเรียนรู้ และความแตกต่างของบุคคล แฟ้มสะสมงานอาจจะกำหนดเป้าหมายบางส่วน หรือทั้งหมดในวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้ เพื่อให้ผู้เรียนได้ประเมินตนเอง (ข้อมูลย้อนกลับ) เพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรหรือจุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อตอบสนองจุดประสงค์ที่หลากหลายและเพื่อประเมินความรับผิดชอบของครู เป็นต้น

2. ขึ้นรวบรวมชิ้นงาน และจัดระบบชิ้นงาน (Collect and Organize) แฟ้มสะสมงานเป็นการรวบรวมชิ้นงานที่แสดงถึงความพยายาม ความก้าวหน้า และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นขั้นตอนที่รวบรวมผลงานทั้งหมดเก็บไว้ ประเด็นที่ควรพิจารณาในขั้นตอนนี้คือ ผลงานที่เก็บรวบรวมไว้นั้นจะเก็บไว้ที่ใด และจะจัดระเบียบในการจัดเก็บผลงานอย่างไร อีกทั้งแผนหรือระยะเวลาในการจัดเก็บคัดเลือก ตลอดจนขั้นตอนการดำเนินงานต่าง ๆ ของการประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน

3. ขึ้นเลือกชิ้นงาน (Select) เลือกชิ้นงานที่แสดงถึงความสามารถของเด็กตามจุดประสงค์ของการประเมิน ผลงานที่เลือกมานั้นต้องเป็นงานที่ดีที่สุด ครอบคลุมเนื้อหาวัตถุประสงค์ ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สามารถอธิบายความสามารถที่แท้จริงของนักเรียนให้ถูกต้องมากที่สุด โดยเด็กเป็นผู้คัดเลือกงานด้วยตนเอง

4. **ขั้นสร้างสรรค์ผลงาน (Interject Personality)** หลังจากเลือกชิ้นงาน เพื่อเก็บรวบรวมไว้ในแฟ้มแล้ว ถึงขั้นที่มีการตกแต่งแฟ้มสะสมงานให้ดูดี มีความเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง แฟ้มสะสมงานเป็นเครื่องมือประเมินผลที่มีความน่าเชื่อถือ และมีคุณค่าที่สะท้อนลักษณะเฉพาะของบุคคลที่ได้สร้างสรรค์ขึ้นมา เป็นสิ่งที่สะท้อนถึงบุคลิกภาพ ลักษณะนิสัย นอกจากนั้นแฟ้มยังเป็นส่วนหนึ่งที่แสดงถึงความภาคภูมิใจของผู้เรียนแสดงให้เห็นถึงการพัฒนาไปสู่งานที่มีคุณภาพ บุคลิกภาพของนักเรียนจะแสดงออกมาให้เห็นในแฟ้มสะสมงาน

5. **ขั้นสะท้อนข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับชิ้นงาน (Reflect Metacognitively)** หรือการแสดงความคิดเห็นหรือความรู้สึกต่อชิ้นงานที่เลือกไว้ในแฟ้มสะสมงาน สิ่งสำคัญสำหรับการสะท้อนข้อมูลกลับคือ การคิดย้อนกลับเกี่ยวกับความคิดของตนเอง เป็นการสร้างโอกาสให้นักเรียนสามารถพัฒนาความคิดขั้นสูง เมื่อนักเรียนได้มีการวางแผน การติดตามและการประเมินตนเอง ในกระบวนการนี้จะสามารถหาเหตุผลว่าทำไมชิ้นงานแต่ละชิ้นจึงคัดเลือกไว้ในแฟ้มสะสมงาน

6. **ขั้นตรวจสอบความสามารถของตนเอง (Inspect to Self Assess)** วิกกิน (สำนักงานทดสอบทางการศึกษา. ม.ป.ป. : 42 ; อ้างอิงมาจาก Wiggins, 1994) กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของนักการศึกษาคือการทำให้นักเรียนสามารถติดตาม และสะท้อนข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับชิ้นงานที่ทำเพื่อ使自己สามารถปรับปรุงการทำงานของตนได้อย่างที่ต้องการ อีกทั้งเป็นการประเมินตนเองเพื่อหาจุดเด่น จุดด้อย เกี่ยวกับผลงาน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการทำงานในอนาคต

7. **ขั้นประเมินค่าของผลงาน (Perfect and Evaluate)** เป็นขั้นทำงานให้สมบูรณ์และมีคุณค่ามากขึ้น เมื่อพบจุดบกพร่องนักเรียนควรได้รับการส่งเสริมให้รู้จักการสร้างนิสัยแก้ไขข้อผิดพลาด จัดผลงานให้สมบูรณ์ที่สุด

8. **ขั้นสร้างความสัมพันธ์ (Connect and Conference)** แฟ้มสะสมงานจะพัฒนาจำเป็นต้องมีผู้อื่นเช่น เพื่อน ครู ผู้ปกครอง เข้ามารับรู้ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือให้ข้อเสนอแนะ ทั้งยังเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบ้านและโรงเรียนอีกด้วย

9. **ขั้นทำให้มีคุณค่า (นำเข้าและเอาออกชิ้นงาน) (Inject Eject to Update)** มีวัตถุประสงค์เพื่อให้แฟ้มสะสมงานมีงานที่ดี ทันสมัยน่าสนใจ และตรงตาม

จุดประสงค์ที่ต้องการประเมิน จึงควรให้นักเรียนได้มีโอกาสปรับเปลี่ยนผลงาน โดยการเลือกชิ้นงานที่ดีกว่าเดิมมาเก็บไว้ในแฟ้มสะสมงาน จะทำให้การรวบรวมข้อมูลสะท้อนพฤติกรรมได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

10. ขั้นประชาสัมพันธ์ผลงาน (Respect Accomplishment)

เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เสนอผลงาน ซึ่งเป็นการสร้างความภาคภูมิใจ เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง

จะเห็นว่าแฟ้มสะสมงาน เป็นการเก็บรวบรวมผลงานของเด็กที่เกิดจากสภาพความเป็นจริง และมีกระบวนการทำงานอย่างมีขั้นตอน โดยเด็กจะเป็นผู้ลงมือทำตั้งแต่แรกคือ เริ่มจากเด็กสร้างผลงานขึ้นมาเอง เก็บรวบรวมผลงาน เลือกชิ้นงานที่จะเก็บเข้าแฟ้มสะสมงาน การตกแต่งแฟ้มสะสมงาน การแสดงความคิดเห็นต่อชิ้นงานที่เลือก การประเมินชิ้นงานของตนเอง เป็นต้น การทำงานเป็นขั้นตอนเหล่านี้ นอกจากจะช่วยฝึกการคิดวิเคราะห์ ทักษะการคิด การแก้ปัญหาแล้ว ยังฝึกความรับผิดชอบ และความมีระเบียบวินัยให้กับเด็ก เพราะการที่เด็กมีส่วนร่วมในการสร้างงาน และเก็บผลงานเข้าแฟ้มสะสมงาน เก็บของของตนเอง ดูแลรักษาแฟ้มสะสมงาน เป็นประจำทุกวัน ก็เป็นการส่งเสริมและปลูกฝังความมีระเบียบวินัยให้กับเด็กได้เป็นอย่างดี

2.4.5 ประโยชน์ของแฟ้มสะสมงาน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (ม.ป.ป. : 17)

ได้กล่าวถึงประโยชน์ของแฟ้มสะสมงานไว้ดังนี้

1. เพื่อเป็นเครื่องมือหรืออุปกรณ์การสอน กล่าวคือ นักเรียนได้แสดงความเป็นเจ้าของ สร้างแรงจูงใจ ความรู้สึกประสบความสำเร็จและการมีส่วนร่วม นักเรียนมีส่วนร่วม โดยใช้การประเมินตนเอง สะท้อนภาพความสำเร็จของนักเรียน เปิดโอกาสและกระตุ้นให้นักเรียนสร้างงานได้มากขึ้น และเป็นสื่อกลางของการประชุมผู้ปกครอง

2. เพื่อพัฒนาความเป็นครูอาชีพ กล่าวคือ คณะครูมีโอกาสนันทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันมากขึ้น แสดงจุดแข็งและจุดที่ต้องพัฒนาโรงเรียน สร้างความต่อเนื่องของการสอน เป็นการนำหลักสูตรไปขยายผล ประเมินความต้องการของหลักสูตร ส่งเสริมความเป็นวิชาชีพ ความร่วมมือ และประเมินลักษณะของงานที่มอบหมายให้เด็กทำ

3. เพื่อการประเมิน กล่าวคือ เป็นทางเลือกใหม่แทนการสอบวัดด้วยข้อสอบมาตรฐาน แนวทางการศึกษาต่อ ใช้คัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อในสถาบันการศึกษาระดับสูงแทนการสอบ (ในต่างประเทศ) เพื่อประเมินผลการเรียนปลายปี และเพื่อเป็นการสื่อสารกับชุมชนแทนการพูด

4. เพื่อการวิจัย ได้แก่ สังเกตพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของนักเรียน ยืนยันรูปแบบและวิธีการเรียนรู้ของนักเรียน รวมทั้งการค้นหาคำปรับปรุง

สำหรับพัฒนา ชัยพงษ์ (2540 : 9) กล่าวว่า ผลสำเร็จของการจัดทำแฟ้มสะสมงานขึ้นอยู่กับระดับความสามารถในการจัดการและวางแผนของครูเป็นอย่างยิ่ง ถ้าครูวางแผนจัดการดี แฟ้มสะสมงานจะมีประโยชน์ และสามารถทำหน้าที่ได้ครบถ้วนและครอบคลุม กล่าวคือ

1. เป็นเครื่องมือที่ครูใช้ประเมินความก้าวหน้าของพัฒนาการของนักเรียน
2. เป็นเครื่องมือสื่อสารระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครองที่มีประสิทธิภาพในการเสนอถึงความก้าวหน้าของพัฒนาการของเด็กนักเรียน
3. เป็นเครื่องมือที่ปรับเปลี่ยนบทบาทของนักเรียนให้กลายมาเป็นผู้มีส่วนร่วมในกระบวนการประเมิน

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงานเป็นการประเมินตัวอย่างผลงานของนักเรียน โดยใช้ผลงานนั้นเป็นสิ่งที่แสดงถึงความพยายาม ความก้าวหน้า และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ในการเก็บรวบรวมผลงานจะต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการคัดเลือกผลงาน ประเมินผลงานหรือแสดงความรู้สึกต่อผลงานนั้น การประเมินตนเองของผู้เรียนมีเป้าหมายเพื่อประเมินพัฒนาการหรือประเมินผลการเรียน และเพื่อความรู้สึกเป็นเจ้าของ เป็นผู้ประสบความสำเร็จ ความภาคภูมิใจของตนเอง ในแง่ของการประเมินผลการเรียนนั้นสามารถทำได้โดยให้ผู้เรียนเลือกผลงานของตนเองที่เห็นว่าดีที่สุด เพื่อพิจารณาพัฒนาการของเด็ก พร้อมทั้งหาข้อบกพร่องเพื่อปรับปรุง ส่วนเป้าหมายเพื่อความรู้สึกเป็นเจ้าของเพื่อความรู้สึกภาคภูมิใจนั้น สามารถทำได้โดยการนำเสนอผลงานที่ดีที่สุดของตน แสดงความคิดเห็นและความรู้สึกต่อผลงานของตนเอง ของเพื่อน รวมทั้งให้เพื่อน ผู้ปกครอง ครู ผู้สนใจแสดงความคิดเห็นต่อแฟ้มสะสมงานของตน

นอกจากนี้การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน เด็กต้องใช้ความคิดในการตัดสินใจเลือกผลงาน เก็บรวบรวมผลงานอย่างมีเป้าหมาย ด้วยตนเองนั้น สามารถส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมด้านความมีระเบียบวินัยให้กับเด็กได้ ดังที่วอลซ์ (Walsh, 1980 : 43) กล่าวว่า การเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในการสร้างกฎเกณฑ์ในการปฏิบัติและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เป็นการส่งเสริมความมีระเบียบวินัยในตนเองให้กับเด็กและควรทำอย่างสม่ำเสมอ มีความอดทน มีความพยายาม และคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก ดังนั้น การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน จึงเป็นวิธีการที่เหมาะสมในการส่งเสริมความมีระเบียบวินัยให้กับเด็ก เพราะการที่เด็กเลือกผลงานเอง เก็บรวบรวมผลงาน การดูแลรักษาแฟ้มสะสมงาน การประเมินตนเองในกิจกรรมต่าง ๆ และกิจวัตรประจำวัน และผลการประเมินของตัวเองจากเพื่อนครู ผู้ปกครอง และผู้สนใจ เด็กต้องเก็บไว้ในแฟ้มสะสมงานของตนเอง สิ่งเหล่านี้เป็นการทำงานที่นอกจากจะฝึกการคิดของเด็กแล้วยังเป็นการฝึกความรับผิดชอบ และฝึกความมีระเบียบวินัยให้กับเด็กได้อีกด้วย

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน

แอนดริวส์ (Andrews, 1994 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาข้อมูลในการใช้แฟ้มสะสมงานในกิจกรรมการเรียนรู้เขียนอ่านเป็นประจำวันและทุกกิจกรรมพบว่า 1. ประเมินผลและวิธีสอนควรจัดในรูปแบบที่นักเรียนต้องการ 2. นักเรียนและครูมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ แบ่งปันความรับผิดชอบในการประเมินผลและวิธีการสอน 3. การอธิบายความหมายประกอบตามความสามารถจะทำงานได้อย่างเต็มที่ 4. ครูมีความกระตือรือร้นในการที่จะนำสิ่งที่นักเรียนต้องการมาให้ศึกษาเพิ่มเติม 5. ครูและนักเรียนได้ทำกิจกรรมร่วมกันเป็นประจำวันและสะท้อนให้เห็นถึงการนำไปสู่การตั้งจุดมุ่งหมายในอนาคตด้วยตนเองทั้งครูและนักเรียน 6. ข้อมูลที่ได้ระหว่างการสื่อสารจะเป็นข้อมูลที่สำคัญที่จะใช้ในการวางแผนวิธีสอน 7. การใช้แฟ้มสะสมงาน จะช่วยให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามความสามารถของนักเรียนและเมอร์ฟี (Murphy, 1995 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษารูปแบบหนึ่งของการประเมินจากสภาพจริงโดยใช้แฟ้มสะสมงานของนักเรียนระดับประถมศึกษา พบว่า กลุ่มที่ประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน จะได้รับความรู้ การพัฒนาด้านทักษะ และความต้องการการเรียนรู้ อีกทั้งกระบวนการของแฟ้มสะสมงาน จะสนับสนุนการสนทนาติดต่อกัน และการร่วมงานกันด้วย ซึ่งแฟ้มสะสมงานจะ

ทำให้นักเรียนมีส่วนร่วมโดยตรง และกระตุ้นหรือรื้อฟื้นในการเรียนรู้ด้วยตนเอง และคุณค่าที่แท้จริงของแฟ้มสะสมงานที่ใช้ในการประเมินจะเห็นชัด เมื่อนักเรียนสะท้อนและวิเคราะห์ความก้าวหน้าและการพัฒนาตนเองตามระยะเวลา

สรุปได้ว่า การประเมินแฟ้มสะสมงาน เป็นการประเมินนักเรียนในสภาพที่แท้จริง ทั้งเป็นการประเมินที่นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินตนเองด้วย ซึ่งกระบวนการประเมิน และผลที่ได้จะทำให้เด็กมีการพัฒนาทักษะในด้านต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี มีการตัดสินใจคัดเลือกผลงานรวมทั้งเป็นผู้ประเมินแฟ้ม อันช่วยให้เด็กเกิดการวิเคราะห์ ปรับปรุงผลงานของตน อันจะนำไปสู่ความมีระเบียบวินัยในตนเองมากยิ่งขึ้น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาว่าการประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงานซึ่งมีกระบวนการให้เด็กเป็นผู้สร้างงาน เก็บรวบรวมผลงานของตนมีผลต่อความมีระเบียบวินัยแตกต่างจากเด็กที่ใช้การประเมินผลแบบปกติหรือไม่

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. ความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการใช้การประเมินผลมีความแตกต่างกัน
2. เด็กปฐมวัยที่ใช้การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน มีความมีระเบียบวินัยแตกต่างจากเด็กที่ใช้การประเมินผลแบบปกติ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
3. การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือ
4. แบบแผนการทดลองและวิธีดำเนินการทดลอง
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือนักเรียนชาย - หญิง อายุ 4 - 5 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2540 โรงเรียนอนุบาลกุ๊กไก่ เขตพระโขนง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จำนวน 4 ห้องเรียน รวม 117 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือนักเรียนชาย - หญิง อายุ 4 - 5 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2540 โรงเรียนอนุบาลกุ๊กไก่ เขตพระโขนง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน โดยมีขั้นตอนในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ดังต่อไปนี้

2.1 คัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยพิจารณาครูประจำชั้นเพศหญิงและมีคุณลักษณะที่ใกล้เคียงกันในด้านวุฒิทางการศึกษา สถานภาพ ระดับชั้นที่สอน แนวการสอนและประสบการณ์ จำนวน 2 ห้องเรียน

2.2 ครูประจำชั้นแต่ละห้องเสนอชื่อเด็กที่มีระเบียบวินัยดี มาห้องเรียนละ 20 คน

2.3 ผู้วิจัยทำการทดสอบความมีระเบียบวินัยของเด็กที่ได้รับการเสนอชื่อจากครูประจำชั้น (Pretest) ทั้ง 2 ห้องเรียน โดยใช้แบบทดสอบความมีระเบียบวินัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2.4 โดยคัดเลือกเด็กที่มีคะแนนต่ำสุด 15 คน ของทั้ง 2 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น 30 คน เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2.5 จับฉลากห้องเรียนกลุ่มตัวอย่าง เพื่อกำหนดกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ดังนี้

กลุ่มทดลอง ใช้การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน

กลุ่มควบคุม ใช้การประเมินผลแบบปกติ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลมีดังต่อไปนี้

1. แบบบันทึกและแบบประเมินแฟ้มสะสมงาน
2. แบบทดสอบความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัย ซึ่งได้แบบทดสอบเชิงสถานการณ์

จำนวน 1 ฉบับ

3. การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล มีดังต่อไปนี้

1. การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน ได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน จากคู่มือการจัดการอนุบาลศึกษาและการประเมินผล (พัฒนา ชัชพงศ์, 2540) กระบวนการพัฒนาแฟ้มสะสมงานของนักเรียน (สำนักงานทดสอบทางการศึกษา, ม.ป.ป.) และการประเมินผลจากสภาพจริง (กรมวิชาการ, 2540)

1.2 ศึกษาเกณฑ์พัฒนาการและพฤติกรรมของนักเรียน อายุ 4 - 5 ปี จากคู่มือประเมินพัฒนาการเด็กระดับก่อนประถมศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2539)

1.3 ศึกษาและทำความเข้าใจกับครูประจำชั้นเกี่ยวกับการบันทึกพฤติกรรม การปฏิบัติกิจกรรมประจำวัน และการประเมินพัฒนาการนักเรียน เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการ สร้างแบบบันทึกและแบบประเมินพัฒนาการ

1.4 สร้างแบบบันทึกและแบบประเมินพัฒนาการ ดังนี้

1.4.1 แบบบันทึกพฤติกรรมและการปฏิบัติกิจกรรมประจำวันของนักเรียน ในกิจวัตรประจำวัน กิจกรรมการเล่นตามมุมและกิจกรรมเกมการศึกษา

1.4.2 แบบบันทึกพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ - จิตใจ สังคม และสติปัญญา ของเด็กนักเรียนอายุ 4 - 5 ปี

1.4.3 แบบบันทึกรายการผลงาน และการคัดเลือกผลงาน จากกิจกรรม ศิลปสร้างสรรค์ซึ่งครูเป็นผู้บันทึก

1.4.4 แบบประเมินพัฒนาการ ซึ่งประเมินโดยนักเรียน เพื่อน ครู และผู้ปกครอง

1.5 จัดพิมพ์แบบบันทึกและแบบประเมินพัฒนาการฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้เป็น เครื่องมือในการทดลอง

2. แบบทดสอบความมีระเบียบวินัย มีขั้นตอนวิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ ดังต่อไปนี้

2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

2.1.1 เอกสารที่เกี่ยวกับความมีระเบียบวินัย

2.1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวกับพฤติกรรมทางสังคมด้านความมีระเบียบวินัย และระดับขั้นการเล่นทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นแบบไทย และการเล่นที่จัดอยู่ทั่วไป (อรรณพ สุ่มประดิษฐ์. 2533) พฤติกรรมทางสังคมของเด็ก ก่อนประถมศึกษาที่ได้รับการจัดกิจกรรมเน้นสื่อแบบไทย (วาสนา บุญจันทร์. 2539) และ การศึกษาความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย (สายพิน ประจักษ์. 2538)

2.2 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยมาสร้างเป็นแบบทดสอบ ความมีระเบียบวินัย จำนวน 1 ฉบับ แบ่งเป็น 2 ตอน ตอนละ 20 ข้อ รวม 40 ข้อ ดังนี้คือ

ตอนที่ 1 ความมีวินัยในตนเอง จำนวน 20 ข้อ

ตอนที่ 2 ความมีวินัยต่อสังคม จำนวน 20 ข้อ

แบบทดสอบที่สร้างขึ้นเป็นแบบทดสอบรูปภาพเชิงสถานการณ์ มีตัวเลือก เป็นภาพ 3 ภาพ ซึ่งมีเกณฑ์ให้คะแนน เป็น 2, 1 และ 0

ให้ 2 คะแนน ถ้าเด็กเลือกพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความมีระเบียบวินัย

1 คะแนน ถ้าเด็กเลือกพฤติกรรมที่ทราบถึงความมีระเบียบวินัย

แต่ไม่ได้ปฏิบัติด้วยตนเองหรือปฏิบัติไม่สมบูรณ์

0 คะแนน ถ้าเด็กเลือกพฤติกรรมที่ไม่แสดงถึงความมีระเบียบวินัย

2.3 สร้างคู่มือในการดำเนินการทดสอบความมีระเบียบวินัย โดยให้สอดคล้องกับแบบทดสอบที่สร้างขึ้น ตามข้อ 2.2

2.4 นำแบบทดสอบและคู่มือดำเนินการทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปเสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) จากนั้นนำผลการพิจารณาตรวจสอบและข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญที่มีความเห็นสอดคล้องกัน โดยใช้เกณฑ์ 2 ใน 3 ของความคิดเห็นมาปรับปรุงแก้ไข ซึ่งมีผู้เชี่ยวชาญดังต่อไปนี้

อาจารย์ผาณิตา ดิษยเดช มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อาจารย์อรรณพ สุ่มประดิษฐ์ สถาบันราชภัฏกำแพงเพชร

อาจารย์เกื้อกูล เตชะเสน โรงเรียนอนุบาลสามแสน

ผลการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมีข้อเสนอแนะตรงกัน 2 ท่าน คือ
ปรับปรุงข้อคำถามและคำตอบ ดังนี้

ตอนที่ 1 ความมีวินัยในตนเอง ปรับภาษาในข้อคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และปรับคำตอบในตัวเลือกให้สอดคล้องกับรูปภาพและคำถาม

ตอนที่ 2 ความมีวินัยต่อสังคม ปรับภาษาในข้อคำถามให้เหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

2.5 ผู้วิจัยนำแบบทดสอบความมีระเบียบวินัยที่ปรับปรุงแก้ไขตามความเห็นชอบของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้กับเด็กอนุบาลชั้นปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลทุกไถ่ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 50 คน เพื่อนำคะแนนที่ได้ไปคำนวณหาค่าอำนาจจำแนกโดยวิธีการแจกแจงค่าที่ (t-distribution) ใช้สูตร Edwards ซึ่งปรากฏว่ามีแบบทดสอบความมีระเบียบวินัยจำนวน 10 ข้อ ที่มีค่าอำนาจจำแนกต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน คือ 1.75 ขึ้นไป จึงนำมาปรับภาษาสถานการณ์ และรูปภาพในข้อดังกล่าวให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมในโรงเรียน จากนั้นจึงนำแบบทดสอบความมีระเบียบวินัยทั้งฉบับไปทดลองใช้กับเด็กอีกครั้ง ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเดิม จำนวน 30 คน แล้วนำหาค่าอำนาจจำแนก แล้วเลือกแบบทดสอบที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไป ทั้ง 2 ตอน ตอนละ 17 ข้อ รวมทั้งหมด 34 ข้อ

2.6 นำแบบทดสอบที่คัดเลือกแล้วไปหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบกับเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลกุ๊กไก่ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2538 : 200) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบความมีระเบียบวินัยทั้งฉบับเท่ากับ .94

2.7 นำแบบทดสอบที่หาค่าความเชื่อมั่นแล้วไปใช้เป็นเครื่องมือในการทดสอบ

4. แบบแผนการทดลองและวิธีดำเนินการทดลอง

การดำเนินการทดลองมีรายละเอียดดังนี้

1. แบบแผนการทดลอง การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการทดลองโดยใช้แบบแผนการวิจัยแบบ Randomized Control Group Pretest - Posttest Design (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 249) มีลักษณะการทดลองดังนี้

ตาราง 1 แบบแผนการทดลอง

กลุ่ม	สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
ER	T ₁	X	T ₂
CR	T ₁	-	T ₂

ความหมายของสัญลักษณ์

ER	หมายถึง	กลุ่มทดลอง
CR	หมายถึง	กลุ่มควบคุม
X	หมายถึง	การใช้การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน
-	หมายถึง	การใช้การประเมินผลแบบปกติ
T ₁	หมายถึง	การสอบก่อนการทดลอง
T ₂	หมายถึง	การสอบหลังการทดลอง

2. วิธีดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองตามลำดับขั้นต่อไปนี้

2.1 ก่อนดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยสร้างความคุ้นเคยกับเด็กและทำการทดสอบความมีระเบียบวินัยของเด็ก (Pretest) ทั้ง 2 ห้องเรียน ที่ได้รับการเสนอชื่อจากครูประจำชั้น และผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง

2.2 ผู้วิจัยทำความเข้าใจกับครูประจำชั้นทั้ง 2 ห้องเรียน ดังนี้ ครูประจำชั้นเป็นผู้ดำเนินการทดลอง โดยผู้วิจัยจะเป็นผู้ช่วยครูในกลุ่มทดลอง ใช้ระยะเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน รวมทั้งสิ้น 40 วัน โดยมีวิธีการดังนี้

2.2.1 กลุ่มทดลอง มีขั้นตอนการดำเนินการทดลอง ดังต่อไปนี้

1. ก่อนดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยทำความเข้าใจกับครูประจำชั้นโดยอธิบายขั้นตอนการดำเนินการเกี่ยวกับการประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน และวิธีการบันทึกและใช้แบบประเมินต่าง ๆ

2. ผู้วิจัยจะเป็นผู้ช่วยครูประจำชั้นในการดำเนินการทดลองการประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน

3. กลุ่มทดลองจะทำการประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้คือ บันทึกการปฏิบัติกิจกรรมประจำวันโดยนักเรียน การบันทึกเกี่ยวกับผลงาน ศิลปสร้างสรรค์จะทำการบันทึกทุกวัน แต่การคัดเลือกผลงาน และเก็บผลงานเข้าแฟ้มสะสมงาน จะทำทุกวันศุกร์ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง และการบันทึกพัฒนาการโดยตัวเด็กเองจะทำการบันทึกทุก 1 เดือน นอกจากนี้การประเมินแฟ้มสะสมงานโดยตัวเด็ก เพื่อน ครูและผู้ปกครองจะประเมินทุก 1 เดือน ซึ่งจะทำการบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ลงในแบบบันทึกและแบบประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2.2.2 กลุ่มควบคุม ผู้วิจัยทำความเข้าใจกับครูประจำชั้น เกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการของการประเมินพัฒนาการตามคู่มือประเมินพัฒนาการเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 2 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน และให้ครูประจำชั้นดำเนินการประเมินพัฒนาการตามปกติ ซึ่งดำเนินการทดลองดังตาราง 2

2.3 เมื่อครบกำหนดเวลาทำการทดลอง 8 สัปดาห์ ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบความมีระเบียบวินัยอีกครั้ง (Posttest) ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้แบบทดสอบความมีระเบียบวินัยชุดเดิม

ตาราง 2 การดำเนินการทดลอง

E แทน กลุ่มทดลองที่ใช้การประเมิน โดยใช้เพิ่มคะแนน C แทน กลุ่มควบคุมที่ใช้การประเมินแบบปกติ

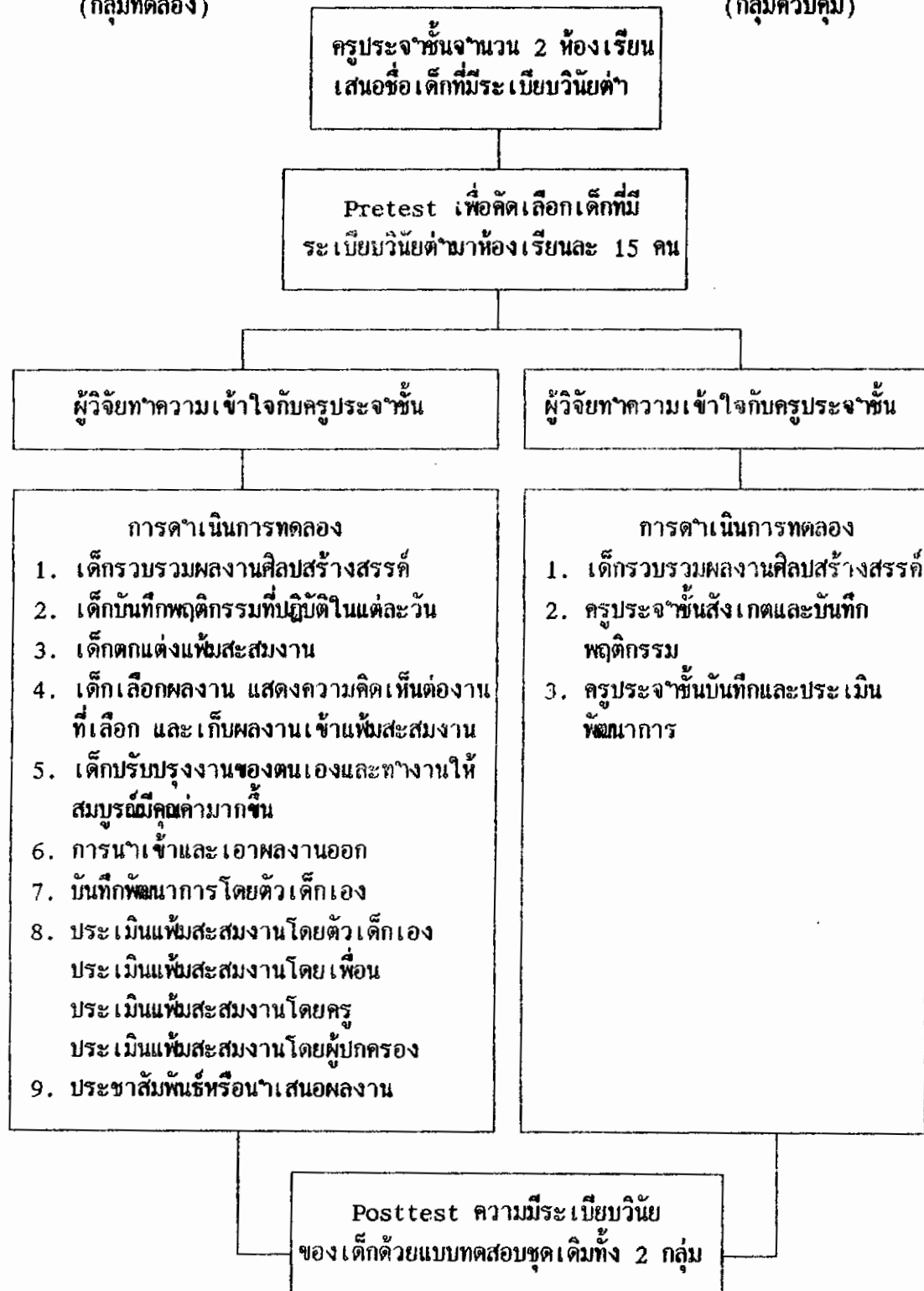
รายการประเมิน	สัปดาห์ (เวลา)															
	1		2		3		4		5		6		7		8	
	E	C	E	C	E	C	E	C	E	C	E	C	E	C	E	C
1. เก็บรวบรวมผลงานศิลปะสร้างสรรค์	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
2. เด็กบันทึกพฤติกรรมที่ปฏิบัติในแต่ละวัน	*	-	*	-	*	-	*	-	*	-	*	-	*	-	*	-
3. ครูประจำชั้นสังเกตและบันทึกพฤติกรรมของเด็ก	-	O	-	O	-	O	-	O	-	O	-	O	-	O	-	O
4. เด็กสร้างสรรค์ผลงานและตกแต่งเพิ่มคะแนน	*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5. เด็กเลือกผลงาน แสดงความคิดเห็นต่องานที่เลือก	#	-	#	-	#	-	#	-	#	-	#	-	#	-	#	-
และเก็บผลงานเข้าเพิ่มคะแนน																
6. เด็กปรับปรุงงานของตนเอง และทำให้งานมีคุณค่ายิ่งขึ้น	-	-	#	-	-	-	#	-	-	-	#	-	-	-	#	-
7. การนำเข้าและเอาผลงานออก	#	-	#	-	#	-	#	-	#	-	#	-	#	-	#	-
8. บันทึกพัฒนาการ โดยตัวเด็กเอง	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9. ประเมินเพิ่มคะแนนงานโดยตัวเด็กเอง	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10. ประเมินเพิ่มคะแนนงาน โดยเพื่อน	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11. ประเมินเพิ่มคะแนนงาน โดยครู	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12. ประเมินเพิ่มคะแนนงาน โดยผู้ปกครอง	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
13. ครูประจำชั้นบันทึกและประเมินพัฒนาการเด็กเป็นรายบุคคล	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
14. การนำเสนอผลงาน	-	-	-	-	#	-	-	-	-	-	#	-	-	-	-	-

หมายเหตุ - ไม่ทำ * ทำทุกวัน # สัปดาห์ละ 1 ครั้ง O สัปดาห์ละ 2 ครั้ง

ตาราง 3 เปรียบเทียบการดำเนินการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน
(กลุ่มทดลอง)

การประเมินผลแบบปกติ
(กลุ่มควบคุม)

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากการทดลองไปวิเคราะห์ ด้วยวิธีการทางสถิติดังต่อไปนี้

1. การหาค่าเฉลี่ยของคะแนน (Mean) ใช้สูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2538 : 73)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน คะแนนเฉลี่ย
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 N แทน จำนวนข้อมูล

2. การหาค่าความแปรปรวนของคะแนน ใช้สูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2538 : 76)

$$s^2 = \frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N - 1)}$$

เมื่อ s^2 แทน เป็นความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่าง
 X แทน เป็นคะแนนแต่ละตัวในกลุ่มตัวอย่าง
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่มตัวอย่าง
 N แทน เป็นจำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
 $N - 1$ แทน เป็นจำนวนตัวแปรอิสระ (Degree of freedom)

3. การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบความมีระเบียบวินัย โดยวิธีหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ใช้สูตร ครอนแบ็ค (Cronbach) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 200)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right]$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
	n	แทน	จำนวนข้อของเครื่องมือวัด
	s_i^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนเป็นรายข้อ
	s_t^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของเครื่องมือวัดทั้งฉบับ

4. การหาค่าอำนาจจำแนก โดยวิธีการของแจกแจงที (t-distribution) ใช้สูตร Edwards (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 216 ; อ้างอิงมาจาก Edwards. 1957 : 152 - 154)

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{s_H^2}{n_H} + \frac{s_L^2}{n_L}}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบ
	$\bar{X}_H$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มสูง
	$\bar{X}_L$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มต่ำ
	s_H^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของกลุ่มสูง
	s_L^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของกลุ่มต่ำ
	n_H	แทน	จำนวนของกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มสูง
	n_L	แทน	จำนวนของกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มต่ำ

5. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลอง และคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้สูตร t-test for Dependent (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 104)

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{N \sum D^2 - (\sum D)^2}{N - 1}}}$$

เมื่อ D แทน เป็นความแตกต่างของคะแนนแต่ละคู่
N แทน เป็นจำนวนคู่

6. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ทั้งก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้สูตร t-test for Independent Samples ในรูปแบบ Difference Scores (Scott. 1967 : 264)

$$s_D^2 = \frac{\sum (D_1 - MD_1)^2 + (D_2 - MD_2)^2}{n_1 + n_2 - 2}$$

$$s_{MD_1 - MD_2} = \frac{s_D^2}{n_1} + \frac{s_D^2}{n_2}$$

$$t = \frac{MD_1 - MD_2}{s_{MD_1 - MD_2}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าที่ใช้ในการพิจารณาใน t-distribution
	s_D^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของคะแนนความแตกต่างระหว่าง ก่อนและหลังการทดลอง
	D_1	แทน	ผลต่างของคะแนนก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง
	D_2	แทน	ผลต่างของคะแนนก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มควบคุม
	MD_1	แทน	คะแนนเฉลี่ยของผลต่างระหว่างก่อนและหลังการทดลอง ของกลุ่มทดลอง
	MD_2	แทน	คะแนนเฉลี่ยของผลต่างระหว่างก่อนและหลังการทดลอง ของกลุ่มควบคุม
	$s_{MD_1 - MD_2}$	แทน	ค่าความแปรปรวนร่วมของผลต่างระหว่างก่อนและหลังการ ทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
	n_1	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มทดลอง
	n_2	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มควบคุม

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการทดลอง และการแปลความหมายจากการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นที่เข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}_1$	แทน	คะแนนเฉลี่ยก่อนการทดลอง
$\bar{X}_2$	แทน	คะแนนเฉลี่ยหลังการทดลอง
S_1^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนก่อนการทดลอง
S_2^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนหลังการทดลอง
SD	แทน	ผลรวมของความแตกต่างของคะแนนแต่ละคู่
MD	แทน	คะแนนเฉลี่ยของผลต่างระหว่างคะแนนหลังการทดลองกับก่อนการทดลองของกลุ่มตัวอย่าง
S_D^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนความแตกต่างระหว่างหลังการทดลองกับก่อนการทดลองของกลุ่มตัวอย่าง
t	แทน	ค่าที่ใช้พิจารณาใน t-distribution
df	แทน	ระดับขั้นความเสรี (Degree of freedom)
*	แทน	ค่าความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน	ค่าความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบความมีระเบียบวินัยก่อนและหลังการทดลองของเด็กปฐมวัยที่ใช้การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงานกับการประเมินผลแบบปกติ วิเคราะห์โดยใช้ t-dependent ดังตาราง 4

ตาราง 4 ผลการเปรียบเทียบความมีระเบียบวินัยก่อนกับหลังการทดลองของเด็กปฐมวัยที่ใช้การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน (กลุ่มทดลอง) และการประเมินผลแบบปกติ (กลุ่มควบคุม)

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}_1$	S_1^2	$\bar{X}_2$	S_2^2	D	t
กลุ่มทดลอง	15	46.53	84.27	60.53	22.98	210	10.46**
กลุ่มควบคุม	15	46.33	99.67	55.53	96.12	138	7.21**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4 แสดงให้เห็นว่า เด็กปฐมวัยที่ใช้การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงานและการประเมินผลแบบปกติ มีความมีระเบียบวินัยก่อนกับหลังการทดลองแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. เปรียบเทียบผลต่างความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัยที่ใช้การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงานกับการประเมินผลแบบปกติ วิเคราะห์โดยใช้ t-test for Independent Samples ในรูปแบบของ Difference Scores ดังตาราง 5

ตาราง 5 ผลการเปรียบเทียบความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัยที่ใช้การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน (กลุ่มทดลอง) กับการประเมินผลแบบปกติ (กลุ่มควบคุม)

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}_1$	$\bar{X}_2$	MD	s^2_D	t
กลุ่มทดลอง	15	46.53	60.53	14.00	25.65	2.59*
กลุ่มควบคุม	15	46.33	55.53	9.20		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 5 แสดงให้เห็นว่า เด็กปฐมวัยที่ใช้การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงานกับการประเมินผลแบบปกติ มีความมีระเบียบวินัยหลังการทดลองแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ซึ่งมีรายละเอียดในการดำเนินการวิจัย โดยสรุป ดังนี้

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการประเมิน โดยใช้แฟ้มสะสมงาน และการประเมินผลแบบปกติ
2. เพื่อเปรียบเทียบความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัยที่ใช้การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงานกับการประเมินผลแบบปกติ

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. ความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการใช้การประเมินผลมีความแตกต่างกัน
2. เด็กปฐมวัยที่ใช้การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงานมีความมีระเบียบวินัยแตกต่างจากเด็กที่ใช้การประเมินผลแบบปกติ

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การดำเนินการทดลองมีลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ก่อนดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยสร้างความคุ้นเคยกับเด็กและทำการทดสอบความมีระเบียบวินัยของเด็ก (Pretest) ทั้ง 2 ห้องเรียน ที่ได้รับการเสนอชื่อจากครูประจำชั้น และผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง
2. ผู้วิจัยหาความเข้าใจกับครูประจำชั้นทั้ง 2 ห้องเรียน ดังนี้ ครูประจำชั้นเป็นผู้ดำเนินการทดลอง โดยผู้วิจัยจะเป็นผู้ช่วยครูในกลุ่มทดลอง ใช้ระยะเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน รวมทั้งสิ้น 40 วัน

3. เมื่อครบกำหนดเวลาทำการทดลอง 8 สัปดาห์ ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบความมีระเบียบวินัยอีกครั้ง (Posttest) ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้แบบทดสอบความมีระเบียบวินัยชุดเดิม

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. เด็กปฐมวัยที่ใช้การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน และการประเมินผลแบบปกติ ก่อนกับหลังการทดลองมีความมีระเบียบวินัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. เด็กปฐมวัยที่ใช้การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน และการประเมินผลแบบปกติ มีผลต่อความมีระเบียบวินัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1. เด็กปฐมวัยที่ใช้การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน และการประเมินผลแบบปกติ ก่อนกับหลังการทดลอง มีความมีระเบียบวินัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยหลังการทดลองเด็กปฐมวัยที่ใช้การประเมินผลทั้ง 2 รูปแบบ มีความมีระเบียบวินัยสูงกว่า ก่อนการทดลอง ทั้งนี้เนื่องจาก

1.1 สอดคล้องกับทฤษฎีของกิเซล (Gesell) ที่ว่า พัฒนาการทางสังคมของเด็กขึ้นอยู่กับอายุ ซึ่งจะค่อย ๆ พัฒนาไปตามธรรมชาติ เมื่อถึงวัยนั้นเด็กจะทำพฤติกรรมต่าง ๆ ได้เองโดยไม่ต้องมีการเตรียมหรือฝึกจึงควรให้เด็กมีอิสระไม่ควรเร่งหรือบังคับ การเรียนรู้ของเด็กเกิดขึ้นจากการเคลื่อนไหวการปรับตัว ภาษา สังคม และบุคคลรอบข้าง (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2536 : 11 ; อ้างอิงมาจาก Gesell and Ilg. n.d. ; พัฒนา ชัชพงศ์, 2540 : 12) ซึ่งทางโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับธรรมชาติของเด็ก เช่น กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เล่นตามมุม เล่นกลางแจ้ง เป็นต้น เป็นกิจกรรมที่เด็กมีโอกาสเลือกได้ตามความสนใจ และความสามารถของตน รวมทั้งมีการจัดกิจกรรมให้เด็กทำทั้งเดี่ยวและกลุ่ม เพื่อให้เด็กปรับตัวกับบุคคลรอบข้าง และสอดคล้องกับงานวิจัยของทิพย์สุตา นิลสินธพ พบว่า เด็กที่มีอายุแตกต่างกันจะมีพัฒนาการทางจริยธรรมด้านความมีระเบียบวินัยแตกต่างกัน โดยเด็กที่มีอายุมากขึ้นความมีระเบียบวินัยก็สูงขึ้นด้วย (ทิพย์สุตา นิลสินธพ, 2523 : 49) ดังนั้นการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยและความต้องการของเด็ก

จะช่วยให้เด็กเรียนรู้การพัฒนาดตนเอง และความสามารถในการปฏิบัติตามระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคมได้อย่างเหมาะสม

1.2 เมื่อมาถึงโรงเรียนเด็กต้องปฏิบัติตามตารางกิจกรรมประจำวันที่ทางโรงเรียนกำหนดไว้ ทำให้เด็กทราบว่าเวลานี้ต้องทำอะไรบ้าง ได้แก่ ตอนเข้ามาโรงเรียน ทำกิจกรรมเสรี เมื่อได้ยินเสียงเพลงเข้าแถวตั้งขึ้นต้องเตรียมมาเข้าแถวเคารพธงชาติหลังจากนั้นเป็นกิจกรรมในวงกลม กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ และเล่นตามมุม กิจกรรมกลางแจ้ง นันทนาการ รับประทานอาหารนอน เตรียมตัวกลับบ้าน การที่เด็กรู้ตารางกิจกรรมของตนเอง ทำให้สามารถปฏิบัติตนได้ถูกต้อง ซึ่งการที่เด็กได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามเวลาเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยเสริมสร้างระเบียบวินัยให้แก่เด็กได้ (สุโขทัยธรรมมาธิราช. 2539 : 759 - 760) นอกจากนี้การอยู่ร่วมกันในห้องเรียนต้องมีข้อตกลงร่วมกัน ซึ่งเด็กทุกคนรับรู้และต้องปฏิบัติตาม เช่น การเข้าแถวตามลำดับก่อน-หลัง การเก็บของเมื่อเลิกเล่นหรือเลิกใช้แล้ว การรอคอยเพื่อเข้าทำกิจกรรมต่อจากเพื่อน การเล่นร่วมกับเพื่อน การรับประทานอาหาร การปฏิบัติตนของเด็กต้องคำนึงถึงข้อตกลงที่กำหนดไว้ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ระเบียบวินัยต่าง ๆ ด้วยตนเอง (Learning by doing) จากการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและครู ทั้งนี้เนื่องจากระหว่างที่เด็กร่วมทำกิจกรรมในห้องเรียน ถ้าเด็กคนใดไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงเพื่อนก็จะไม่ให้การยอมรับ หรือครูคอยย้ำเตือนถึงข้อตกลงและกล่าวคำชมเชยเด็กที่ปฏิบัติได้ถูกต้อง/เด็กจึงได้เรียนรู้ระเบียบวินัยจากปฏิกิริยาโต้ตอบของบุคคลรอบข้างทำให้สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนให้เหมาะสมขึ้นได้ สอดคล้องกับมุนซิงเจอร์ (Munsinger) กล่าวว่า พฤติกรรมของเด็กปฐมวัย เกิดจากการที่เด็กได้รับอิทธิพลจากกลุ่มเพื่อน กลุ่มเพื่อนจะให้รางวัลกับพฤติกรรมที่เห็นว่าเป็นดีและลงโทษหรือปฏิเสธพฤติกรรมที่เห็นว่าเป็นไม่ดีตามมาตรฐานของกลุ่ม กลุ่มเพื่อนจะให้รูปแบบพฤติกรรมที่ยอมรับและไม่ยอมรับแก่เด็ก (เพียงจิต โรจน์สุรัตน์. 2530 : 43 ; อ้างอิงมาจาก Munsinger. 1975 : 9) อีกทั้งกิจกรรมประจำวันของเด็กได้กระตือรือร้นได้สอดแทรกการส่งเสริมความมีระเบียบวินัยให้แก่เด็กไว้ตลอดเวลา เช่น การเล่านิทาน การสอนเด็กเตือนการชมเชยเมื่อเด็กทำดี เป็นต้น เด็กจะได้เรียนรู้ระเบียบวินัยโดยไม่รู้สึกรำคาญบังคับ เป็นการเรียนรู้ที่ค่อยเป็นค่อยไป เพราะการฝึกระเบียบวินัยต้องฝึกอย่างสม่ำเสมอมีความอดทนและไม่ใจร้อนคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้เด็กมีความเข้าใจระเบียบวินัยแต่ละเรื่องที่ทำให้ปฏิบัติโดยอธิบายให้เข้าใจเหตุผลชี้ให้เห็นผลดีของการปฏิบัติและผลเสียที่เกิดขึ้นหากไม่ปฏิบัติ เมื่อเด็กมีความเข้าใจเด็กจะปฏิบัติด้วยความเต็มใจ ซึ่งจะ

ช่วยให้เด็กมีวินัยในตนเอง (สุโขทัยธรรมมาธิราช, 2533 : 482 - 483) จึงเห็นได้ว่า กิจกรรมที่เด็กได้กระทำในแต่ละวันสามารถส่งเสริมความมีระเบียบวินัยของเด็กได้

1.3 การประเมินพัฒนาการเป็นกระบวนการต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อช่วยให้ครูทราบความก้าวหน้าของเด็กและจัดประสบการณ์ให้เหมาะสมสอดคล้องกับพัฒนาการเมื่อพบว่าเด็กมีพัฒนาการใดที่ยังไม่พัฒนาหรือควรได้รับการส่งเสริม ครูก็จัดกิจกรรมให้เด็กได้ทำ เช่น ถ้ากล้ามเนื้อมือของเด็กยังไม่แข็งแรงก็ให้เด็กได้ทำกิจกรรมเกี่ยวกับการปั้น เป็นต้น ซึ่งเกี่ยวกับทางด้านระเบียบวินัยนั้นเมื่อพบว่าเด็กคนใดพฤติกรรมด้านความมีระเบียบวินัยยังไม่พัฒนาเท่าที่ควร ครูจะดูแลหรือจัดกิจกรรมเพื่อให้เด็กได้เกิดการเรียนรู้พฤติกรรมทั้งทางตรง คือ การบอก ตักเตือน แนะนำ และทางอ้อม เช่น เด็กคนใดมักคุ้ยหรือเล่นในแถวเป็นประจำครูจะเรียกมายืนใกล้ ๆ หรือชมเชยเด็กที่ปฏิบัติตนได้เหมาะสม และถ้าเด็กไม่เก็บของเล่นครูจะมอบหมายหน้าที่ให้เด็กได้รับผิดชอบในห้องเรียนเล็ก ๆ น้อย ๆ จะทำให้เด็กเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจในความสามารถของตน รู้จักสิทธิหน้าที่ของตนเอง มีระเบียบวินัยอันนำไปสู่ความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น (สุโขทัยธรรมมาธิราช, 2537 : 57 - 58) จึงเห็นได้ว่าเด็กปฐมวัยที่ใช้การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงานกับการประเมินผลแบบปกติหลังการทดลองมีความมีระเบียบวินัยสูงขึ้น

2. เด็กปฐมวัยที่ใช้การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงานและการประเมินผลแบบปกติ มีผลต่อความมีระเบียบวินัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยหลังการทดลอง เด็กปฐมวัยที่ใช้การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงานมีความมีระเบียบวินัยสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ใช้การประเมินผลแบบปกติ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจาก

2.1 การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน เป็นการประเมินเด็กในสภาพที่แท้จริง เด็กมีส่วนร่วมในการประเมินโดยเด็กจะเก็บรวบรวมผลงานและคัดเลือกผลงานด้วยตนเอง มีการจัดเก็บอย่างมีเป้าหมายเพื่อสะท้อนให้เห็นถึงความพยายาม พฤติกรรม ความก้าวหน้าในพัฒนาการแต่ละด้านของเด็ก แฟ้มสะสมงานจะมีกระบวนการทำงานอย่างเป็นขั้นตอน สอดคล้องกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ที่กล่าวว่าการทำงานเป็นขั้นตอนเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง การให้เด็กลงมือกระทำ การให้เด็กปฏิบัติด้วยตนเอง ทำให้เด็กมีระเบียบวินัย (สุโขทัยธรรมมาธิราช, 2539 : 58) จากผลงานที่เด็กสร้างขึ้นเด็กต้องใช้ความคิดในการตัดสินใจเลือกผลงานตามจำนวนชิ้นงานที่กำหนดเพื่อเก็บไว้ในแฟ้มสะสมงาน ทำให้เกิดความรู้สึกภาคภูมิใจในความสามารถของตน เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ เด็กเป็น

ผู้รับผิดชอบแพ้สละสมงานของตนเอง มีการตกแต่งแพ้ให้สวยงามตามความต้องการของตน มีความเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง สะท้อนให้เห็นถึงลักษณะความคิดสร้างสรรค์ บุคลิกภาพ ลักษณะนิสัยความรับผิดชอบ และการดูแลเอาใจใส่แพ้สละสมงานของเด็กอีกทั้งการที่เด็ก ได้แสดงความคิดเห็นและความรู้สึกต่องานที่เลือก จากผลงานที่มีหลายชิ้นเด็กจะต้องย้อนกลับไป ที่ความคิดของตนมีการตัดสินใจ คัดเลือกผลงานออกมาเพื่อเก็บรวบรวมไว้ในแพ้สละสมงาน ด้วยตนเองนั้นเป็นการส่งเสริมความมีระเบียบวินัยให้กับเด็ก ดังที่ วอลซ์ (Walsh) กล่าวว่า ควรให้เด็กมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ทั้งนี้เพื่อช่วยให้ เด็กตระหนักในปัญหาที่เกิดขึ้น และคิดวิธีแก้ปัญหา เป็นการส่งเสริมความมีระเบียบวินัยให้กับเด็ก (Walsh. 1980 : 43) และสอดคล้องกับ เวย์สัน และลาสเลย์ (Wayson and Lasley) ที่กล่าวว่าการเสริมสร้างระเบียบวินัยให้กับเด็ก ต้องทำให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ และ เกิดความรับผิดชอบร่วมกัน เปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Wayson and Lasley. 1984 : 419 - 421) นอกจากนี้เด็กสามารถตรวจสอบความสามารถของตนเอง หากจุดเด่น จุดด้อยของชิ้นงาน แล้วนำมาปรับปรุงให้สมบูรณ์ขึ้นได้ เด็กมีโอกาสปรับเปลี่ยนผลงาน โดยเลือกชิ้นงานที่ดีกว่าเดิมมาเก็บในแพ้สละสมงาน ทำให้เด็กมีเหตุผลในการคิดและตัดสินใจ ใช้สติปัญญาคิดและแก้ปัญหาโดยใช้เหตุผล เป็นการสร้างวินัยสร้างจิตสำนึกให้มองเห็นคุณค่าของ งานที่ตนกระทำเด็กจะต้องคิดวิเคราะห์งานของตน และปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่ได้ตกลงกันไว้ เด็ก ทำกิจกรรมเหล่านี้ด้วยความกระตือรือร้นและเต็มใจ สอดคล้องกับ ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจักษ์อุณนิก ที่กล่าวว่า วินัยในตนเองเกิดจากการยอมรับและเต็มใจที่จะ ประพฤติปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ต่าง ๆ โดยการตัดสินใจของตน (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และ เพ็ญแข ประจักษ์อุณนิก. 2520 : 8) นอกจากนี้การที่เด็กมีโอกาสวิพากษ์วิจารณ์งานของตน เพื่อน และผู้ปกครองสามารถแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลงานและแพ้สละสมงานของเด็ก เด็กจะเริ่มรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน และปฏิบัติตามคำแนะนำเพื่อให้ผลงานของตนเป็นที่ ยอมรับของผู้อื่น หรือนำมาปรับปรุงผลงานของตนในครั้งต่อไป ดังที่มาสโลว์ (Maslow) กล่าวว่า มนุษย์มีความต้องการพื้นฐาน คือ ต้องการความปลอดภัย ความรัก ความอบอุ่น และการยอมรับนับถือจากผู้อื่น (พรณี ช.เจนจิต. 2528 : 72 - 75 ; อ้างอิงมาจาก Maslow. n.d.) ซึ่งจะช่วยให้เด็กเปลี่ยนแปลงความคิดแบบยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง มารับรู้และเข้าใจทัศนะของผู้อื่นได้ดีขึ้น เด็กจะได้เรียนรู้การอดทน อดกลั้น และการควบคุม ตนเอง ซึ่งรักตัวรกรวม ศิริภาพร กล่าวว่ กิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับ

สิ่งแวดล้อมทั้งทางวัตถุและบุคคลจะช่วยทำให้เด็กเรียนรู้ถึงวิธีการปฏิบัติตนในสังคม ทำให้มีความสามารถในการเข้าใจผู้อื่น ปรับตัวเข้ากับผู้อื่น การฝึกเด็กให้มีความอดทนอดกลั้น จะนำไปสู่ความมีวินัยในตนเองของเด็ก (รักตวรรษ สิริธพร. 2533 : 56) สำหรับเด็กในกลุ่มควบคุมที่ใช้การประเมินพัฒนาการแบบปกติ ครูจะเป็นผู้ประเมินพัฒนาการเด็กโดยใช้วิธีการสังเกต จดบันทึก ซึ่งครูจดบันทึกลงในแบบบันทึกเพื่อนำมาประเมินความสามารถของเด็กจากการทำกิจกรรม สำหรับงานศิลปะครูจะรวบรวมผลงานที่เด็กแต่ละคนทำมาเก็บไว้ในแฟ้มส่วนตัวของเด็ก เมื่อมาประเมินพัฒนาการเด็กจะไม่มีส่วนร่วมในการประเมินนี้ ทำให้เด็กขาดโอกาสที่จะได้ฝึกการคิดตัดสินใจ เกี่ยวกับผลงานหรือทบทวนที่ตนได้รับมอบหมาย และขาดโอกาสที่จะตรวจสอบความสามารถของตนเอง หรือไม่สามารถนำงานที่ตนไม่พอใจมาปรับปรุงเพิ่มเติม เมื่องานที่ยังไม่สมบูรณ์ หรือไม่ปฏิบัติตามข้อตกลง ครูก็จะให้เด็กทำเพิ่มเติมตอนนั้นทันทีแต่หลังจากที่ครูเก็บรวบรวมผลงานแล้ว เด็กก็จะไม่นำผลงานนั้นมาปรับปรุงอีก จึงเห็นได้ว่าเด็กในกลุ่มควบคุมไม่มีส่วนร่วมในการประเมินตนเอง ทำให้เด็กขาดโอกาสในการใช้เหตุผลการคิด การตัดสินใจ การแก้ปัญหา และขาดการพัฒนาด้านระเบียบวินัยจากการประเมินผล ซึ่งมีส่วนสำคัญในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก จึงทำให้กลุ่มทดลองที่ใช้การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงานมีความมีระเบียบวินัยสูงกว่าเด็กกลุ่มควบคุมที่ใช้การประเมินผลแบบปกติ

2.2 การประเมินแฟ้มสะสมงานจะแสดงถึงพัฒนาการของเด็ก อีกทั้งเด็กจะได้ทราบพัฒนาการของตนเองหรือกิจกรรมที่เด็กปฏิบัติ การที่เด็กได้ทำการประเมินตนเองอย่างสม่ำเสมอเป็นประจำทุกวัน เป็นการฝึกความรับผิดชอบและฝึกความมีระเบียบวินัยให้กับเด็ก สอดคล้องกับเคลาส์มายเออร์ และกูดวิน (Klausmeier and Goodwin) กล่าวว่า การมีวินัยในตนเองสำหรับเด็กนั้น หมายถึง การเรียนรู้ที่จะรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อเพื่อน และต่อโรงเรียน (สุโขทัยธรรมาราช. 2535 : 185 ; อ้างอิงมาจาก Klausmeier and Goodwin. 1975) หลังจากใช้เวลา 2 - 3 สัปดาห์ เด็กเริ่มเข้าใจระบบและชอบที่จะบันทึกพฤติกรรม ซึ่งเด็กส่วนใหญ่จะบันทึกตรงตามความเป็นจริง การที่เด็กหยิบแบบบันทึกมากรอกข้อมูลและเก็บเข้าที่ ทำให้เด็กรู้จักรับผิดชอบและรู้หน้าที่ของตนเองได้ดีขึ้น ซึ่งพื้นฐานของความมีระเบียบวินัยเกิดจากการสร้างความเคยชินที่ดี เกิดจากการไม่บังคับแต่ให้เด็กปฏิบัติโดยใช้เหตุผล การสร้างบรรยากาศที่ก่อให้เกิดความสบายใจ จะช่วยให้เด็กเกิดความพอใจมองเห็นคุณค่าของสิ่งที่ตนกระทำ และเต็มใจที่จะปฏิบัติตาม ระเบียบวินัยที่ดีจึงต้องอาศัยเหตุ

และผลเป็นพื้นฐาน [พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต). 2537 : 1 - 2] สอดคล้องกับ วไลพร จันทรศิริ ได้กล่าวถึง บุคคลที่มีวินัยในตนเองควรมีลักษณะและพฤติกรรม คือ มีความรับผิดชอบ มีความเป็นผู้นำผู้ตาม มีเหตุผล เคารพในสิทธิของผู้อื่น ยอมรับการกระทำของตนเอง และปฏิบัติตามระเบียบของห้องเรียนและกฎเกณฑ์ของสังคม (วไลพร จันทรศิริ. 2530 : 12 - 14) เด็กเกิดการเรียนรู้จากกิจกรรมที่เด็กได้ปฏิบัติ สิ่งเหล่านี้เป็นพื้นฐานนำไปสู่ความมีระเบียบวินัยสำหรับกลุ่มควบคุมที่ใช้การประเมินผลแบบปกติ ครูจะเป็นผู้บันทึก รวบรวมข้อมูล และเก็บรวบรวมเด็กจะไม่มีส่วนร่วมในการบันทึกและประเมินตนเอง

จะเห็นได้ว่า การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน มีส่วนสนับสนุนและส่งเสริมให้เด็กเกิดการพัฒนาความมีระเบียบวินัยขึ้นแก่เด็กปฐมวัย เป็นผลให้เด็กปฐมวัยที่ใช้การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงานหลังสิ้นสุดการทดลองมีความมีระเบียบวินัยสูงขึ้นกว่าเด็กปฐมวัยที่ใช้การประเมินผลแบบปกติ

ข้อสังเกตที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยพบข้อสังเกตที่เกิดขึ้น ดังนี้

1. ระยะแรกเด็กในกลุ่มทดลองจะยังไม่คุ้นเคยกับการประเมินด้วยตนเอง ต้องใช้เวลาในการปรับตัวครูต้องใช้วิธีการกระตุ้นหรือเรียกความสนใจ โดยชักชวนมาทีละ 1 - 2 คน ก่อนให้เด็กทดลองทำ และเพิ่มจำนวนมากขึ้น เด็กก็สามารถทำการประเมินด้วยตนเองได้อย่างดี และเมื่อ 2 - 3 สัปดาห์ผ่านไป เด็กบางคนก็สามารถหยิบแบบบันทึกมาประเมินตนเองได้
2. ในแต่ละสัปดาห์ เด็กต้องเลือกผลงานเพื่อเก็บเข้าแฟ้มสะสมงานตามจำนวนชิ้นที่กำหนด เด็กบางคนมีผลงานน้อยไม่ถึงจำนวนที่เลือกเด็กจะมากบอก ผู้วิจัยจึงใช้คำพูดกระตุ้นให้เด็กสร้างผลงานเพิ่มในการทำงานครั้งต่อไปเพื่อจะได้มีผลงานเก็บเข้าแฟ้มสะสมงาน
3. การนำแฟ้มสะสมงานกลับบ้านให้ผู้ปกครองดูทุกสัปดาห์ ผู้ปกครองจะได้เห็นผลงานและพัฒนาการของเด็ก ผู้ปกครองจะให้ความสนใจและชวนเด็กพูดคุยเกี่ยวกับผลงานให้คำชมเชย ส่งผลให้เด็กเกิดความรู้สึกรักภูมิใจ ตั้งใจทำงานและเอาใจใส่แฟ้มสะสมงานมากขึ้น
4. จากการสังเกตพบว่า พัฒนาการด้านอารมณ์ - จิตใจ และสังคมเด็กในกลุ่มทดลองมีความพึงพอใจในการได้ประเมินตนเองมีความรับผิดชอบและดูแลรักษาของของตนเอง อีกทั้งยังปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียนด้วยความเต็มใจ มีความกล้าแสดงออก มีความเชื่อมั่นในตนเอง รู้จักแก้ไขข้อบกพร่อง และมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง พัฒนาการด้านสติปัญญา พบว่า การสะสม

ผลงานจะเกี่ยวเนื่องกันตลอดระยะเวลาที่กำหนดเพื่อการประเมินชิ้นงานที่สะสมเหล่านี้จะสะท้อนพัฒนาการ และความเจริญเติบโตทางความคิดของเด็ก เด็กจะได้เรียนรู้การจัดการเกี่ยวกับผลงานของตนเองเป็นการพัฒนาทักษะการทำงาน การจัดการ การคิดทั้งการคิดคำนวณ คิดแก้ปัญหา และความคิดสร้างสรรค์ นอกจากนี้การที่เด็กได้พูดคุยเกี่ยวกับผลงานโดยการเล่าหรือบอกความรู้สึกเกี่ยวกับงาน เด็กได้ฝึกการพูดและการแสดงความคิดเห็น เด็กจะได้พัฒนาทักษะทางภาษาด้วย

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. จากผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยกลุ่มที่ใช้การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน มีความมีระเบียบวินัยแตกต่างจากเด็กที่ใช้การประเมินผลแบบปกติ ดังนั้น ครูผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาให้แก่เด็กปฐมวัย ควรให้เด็กมีส่วนร่วมในการประเมินตนเอง และประเมินแฟ้มสะสมงาน ทั้งเป็นหลักฐานที่แสดงถึงการเรียนรู้ พัฒนาการ และความก้าวหน้าของเด็กเป็นรายบุคคลอีกด้วย

2. การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน เป็นการแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการของเด็กได้อย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม และนำมาใช้สื่อสารกับผู้ปกครอง เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน นักเรียนกับผู้ปกครอง และครูกับผู้ปกครองได้

3. การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน สามารถสะท้อนภาพการสอน และการจัดกิจกรรมของครูกับเด็ก ซึ่งครูสามารถนำมาใช้ในการปรับปรุงการสอน และการจัดกิจกรรมในครั้งต่อไปได้

ข้อเสนอแนะในการทาวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการด้านอื่น ๆ ของเด็กปฐมวัยที่ใช้การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน เช่น พัฒนาการด้านอารมณ์ - จิตใจ ในด้านความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง และพัฒนาการทางด้านสติปัญญา เป็นต้น

2. ควรมีการศึกษาระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัยโดยจำแนกตามระดับอายุ เพศกับการประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน

3. ควรมีการศึกษาเด็กปฐมวัยที่ใช้การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน ในหน่วยงานอื่น เช่น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ กรมพัฒนาชุมชน กรมประชาสัมพันธ์ เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. การวัดและประเมินผลสภาพที่แท้จริงของนักเรียน. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ, ม.ป.ป.
- คู่มือการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : บริษัทศรีเมืองการพิมพ์, ม.ป.ป.
- คู่มือประเมินพัฒนาการเด็กระดับก่อนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2539.
- เอกสารและผลงานวิจัยการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2536.
- คณะกรรมการการศึกษาเอกชน, สำนักงาน. คู่มือการประเมินพัฒนาการเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 1 - 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2534.
- คณะกรรมการพัฒนาการศึกษาอบรมและเลี้ยงดูเด็ก. ภาวะวิกฤตของชีวิตเด็กไทย : ปัญหาที่ยังไม่สายเกินไป. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท., 2535.
- คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, สำนักงาน. การสร้างวินัย : คู่มือแนะแนวทางปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2537.
- คู่มือการปลูกฝังค่านิยม. กรุงเทพฯ : กราฟิคอาร์ต, 2526.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. การศึกษาสภาพการอบรมในศูนย์เด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ศรีเดชา, 2528.
- แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544). กรุงเทพฯ : อรรถพลการพิมพ์, ม.ป.ป.
- แจ่มจันทร์ เกียรติกุล. การศึกษาความเชื่อมั่นในตนเองและวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกันและอยู่ในชั้นเรียนของครูที่มีพฤติกรรมทางวาจาทำทางแตกต่างกัน. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. อุดสาเนา.
- ชม ภูมิภาค. บทความวิทยุกระจายเสียงของสมาคมการศึกษาแห่งประเทศไทย ชุดการสอนเพื่อคุณธรรม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจริญวิทย์การพิมพ์, 2525.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน. จิตวิทยาการปลูกฝังวินัยแห่งตน. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน. จิตวิทยาจริยธรรมและจิตวิทยาภาษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2524.

_____. ครูกับการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2527.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจักษ์อุญจนิท. จริยธรรมเยาวชนไทย. รายงานการวิจัยฉบับที่ 21. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2520.

ดารณี ดิษยเดช. การศึกษาเปรียบเทียบระดับขั้นการ เล่นทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่เคยผ่าน และไม่เคยผ่านศูนย์เด็กปฐมวัย. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. อัดสำเนา.

ทิพย์สุดา นิลสินธพ. ความสัมพันธ์ระหว่างพัฒนาการทางจริยธรรมกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523. อัดสำเนา.

ทักษิณา สนวนานนท์. "วิธีสอนเด็กก่อนอนุบาลให้มีวินัย," วิทยาสาร. 27(26) : 41 - 42 ; กรกฎาคม 2519.

ทิสนา แจมมณี และคนอื่น ๆ. หลักการและรูปแบบการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามวิถีชีวิตไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.

ภานเตร ธรรมบวร. "จะวัดและประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยอย่างไร," วิชาการ - อดัมศึกษา. 4(1) : 70 - 76 ; กันยายน - ธันวาคม 2537.

บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. "พอดโฟลิโอ : การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ในเด็กปฐมวัย," การศึกษาปฐมวัย. 1(3) : 29 - 49 ; กรกฎาคม 2540.

ประณต คำฉิม. จิตวิทยาเด็ก. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529. อัดสำเนา.

ประมวล ดิกคินสัน. จิตวิทยาคลินิกสองมโนทัศน์ (พรสวรรค์) เล่ม 3. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2527.

ปงาณี จิตวัฒนา. สังคมวิทยา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2523.

- พนัส หันนาคินทร์. หลักการบริหารโรงเรียน. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2521.
- พรณี ช.เจนจิต. จิตวิทยาการเรียนการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : อัมรินทร์
การพิมพ์, 2528.
- พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตฺโต). สรุปคำบันทึกการตอบแบบสำรวจเกี่ยวกับวินัยของคน
ในชาติ. 20 พฤศจิกายน 2537.
- พัชรี ผลโยธิน และวราภ รักษกุลไทย. "อนุบาลศึกษา...การปรับเปลี่ยนจากครูไปสู่
เด็ก," เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการเรื่องอนุบาลศึกษาการปรับเปลี่ยน
จากครูไปสู่เด็ก ส่วนที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงเรียนราชวินิต, 2540.
- พัฒนา ชัชพงศ์. คู่มือการจัดการอนุบาลศึกษาและการประเมินผล. กรุงเทพฯ : โรงเรียน
ไพฑูริย์ศึกษา, 2540. อัดสำเนา.
- _____. "โครงสร้างและการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา," การศึกษา
ปฐมวัย. 1(2) : 11 - 19 ; เมษายน 2540.
- _____. "อนุบาลศึกษา : สอนอะไร สอนอย่างไร," รักลูก. 5(54) : 112 - 115 ;
กรกฎาคม 2530.
- เพียงจิต โรจน์สุภรัตน์. การศึกษาเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ระหว่างเด็กปฐมวัยที่ทำ
กิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มกับเป็นรายบุคคล. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.
- ภาวิณี ศรีสุขวัฒนานนท์. แผนพัฒนางานวัดผลและประเมินผล เรื่องการประเมินผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนโดยใช้ระบบแฟ้มงาน. กรุงเทพฯ : โรงเรียนไพฑูริย์ศึกษา, 2540.
- รักตวรรษ ศิริดาพร. ความสามารถในการรับรู้และเข้าใจทัศนะของผู้อื่นของเด็กปฐมวัยที่ได้
กิจกรรมการเล่นเพื่อคลายการยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534. อัดสำเนา.
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. พิมพ์ครั้งที่ 18.
กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์, 2525.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4.
กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2538.

- วไลพร จันทรศิริ. อิทธิพลของกลุ่มสัมพันธ์ต่อการพัฒนาความมีวินัยในตนเองของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสารวิทยา กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2530. อัดสำเนา.
- วาสนา บุญจันทร์. พฤติกรรมทางสังคมของเด็กระดับก่อนประถมศึกษาที่ได้รับการจัดกิจกรรม
เน้นสื่อแบบไทย. ปรินฎานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2539. อัดสำเนา.
- วิชาการ, กรม. การประเมินผลจากสภาพจริง. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ กระทรวง
ศึกษาธิการ, 2540.
- _____. แนวการจัดประสบการณ์ระดับก่อนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ
กระทรวงศึกษาธิการ, 2539.
- _____. รายงานการวิจัย การวิเคราะห์แนวทางการจัดการศึกษา ระดับอนุบาล.
กรุงเทพฯ : กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2530.
- วิชาการ, กอง. แนวการจัดประสบการณ์ระดับอนุบาลศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา
ลาดพร้าว, 2537.
- ✓ วิลาวัลย์ เพือก่อง. พฤติกรรมความเอื้อเฟื้อ ความมีระเบียบวินัย และความสามารถ
ในการใช้กล่อมเนื้อเด็กของเด็ปฐมวัยที่ได้รับการประสบการณ์สร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา)
โดยใช้คำถามประกอบ. ปรินฎานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536. อัดสำเนา.
- ศุภกุล เกียรติสุนทร. การศึกษาการเป็นที่ยอมรับของเพื่อนกับพฤติกรรมช่วยเหลือของเด็ก
ปฐมวัย. ปรินฎานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2531. อัดสำเนา.
- ส.วาสนา ประวาสพุกษ์. "การประเมินผลการเรียนให้สอดคล้องกับสภาพจริง : การใช้
แฟ้มสะสมงาน," สารพัฒนาหลักสูตร. 15(126) : 41 - 44 ; กรกฎาคม -
กันยายน 2539.
- สันหัตถ์ อรุณธาริ. สภาพและปัญหาการจัดกิจกรรมสร้างเสริมระเบียบวินัยเด็กปฐมวัยใน
โรงเรียนอนุบาล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร.
ปรินฎานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536. อัดสำเนา.

- สายพิน ประจวบวรณ. การศึกษาความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์
ศิลปะสร้างสรรค์และการเล่นตามมุมโดยครูสร้างกฎเกณฑ์และเด็กสร้างกฎเกณฑ์.
ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2538. อัสสาเนา.
- สุรางค์ จันทน์เอม. จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
สถานสงเคราะห์หญิงปากเกร็ด, 2518.
- สุรีย์พร นันทพานิช. "การวัดและประเมินความพร้อมระดับก่อนประถมศึกษา," วิทยจารย์.
90(12) : 22 - 23 ; ธันวาคม 2535.
- สุโขทัยธรรมมาธิราช, มหาวิทยาลัย. ประมวลสาระชุดวิชาหลักการ และแนวคิดทางการปฐมวัย
ศึกษาหน่วยที่ 5 - 8. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2537.
- _____. ประมวลสาระชุดวิชาหลักการและแนวคิดทางการปฐมวัยศึกษา หน่วยที่ 9 - 12.
นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2537.
- _____. เอกสารการสอนชุดวิชาการสร้างเสริมลักษณะนิสัยระดับปฐมวัยศึกษา หน่วยที่
1 - 7. พิมพ์ครั้งที่ 3. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2535.
- _____. เอกสารการสอนชุดวิชาฝึกอบรมครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย
หน่วยที่ 9 - 15. พิมพ์ครั้งที่ 3. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช,
2539.
- _____. เอกสารการสอนชุดวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพระดับปฐมวัยศึกษา หน่วยที่ 10 - 15.
พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2533.
- _____. เอกสารการสอนชุดวิชาพฤติกรรมการสอนปฐมวัยศึกษา หน่วยที่ 9 - 15.
พิมพ์ครั้งที่ 5. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2538.
- โสภณพรณ รัตน์. "หัตถ์ลูกให้มีมรรยาท," แม่และเด็ก. 88 - 92 ; ตุลาคม 2526.
- สำนักงานทดสอบทางการศึกษา. กระบวนการพัฒนาแฟ้มผลงานของนักเรียน. กรุงเทพฯ :
กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, ม.ป.ป.
- _____. กระบวนการพัฒนาแฟ้มสะสมงานของนักเรียน. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ
กระทรวงศึกษาธิการ, ม.ป.ป.
- พรรษา นิลวิเชียร. ปฐมวัยศึกษา : หลักสูตรและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ :
โอ เอส พรินติ้ง เฮ้าส์, 2535.

อรวรรณ สุ่มประดิษฐ์. พฤติกรรมความเอื้อเฟื้อ ความมีระเบียบวินัย และระดับขั้นการเล่น
ทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับประสบการณ์การเล่นแบบไทย และการเล่นที่จัดอยู่
ทั่วไป. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ประสานมิตร, 2533. อัดสำเนา.

Andrews, H.W. Instructional Uses of Literacy Portfolios : Voices
From The Classroom. EDD : Boston University, 1994.

Ausubel, D.P. Education Psychology a Cognitive View. New York :
 Holt, Rinehart, 1968.

Brewer, J.A. Introduction to Early Childhood Education : Preschool
Through Primary Grades. 2nd ed. Boston, Mass : Allyn and
 Bacon, 1995.

Crow, L.D. and A. Crow. Child Development and Adjustment.
 New York : Macmillan, 1962.

English, H.B. and A.C. English. A Comprehensive Dictionary of
Psychological and Psychoanalytical Terms. New York :
 David Mackay Co., 1958.

Etzioni, A. "The Role of Self - Discipline," Phi Delta Kappan.
 64(3) : 184 - 187 ; November, 1982.

Filella, J. "Methods of Teaching : Way of Training Non - Learners
 into Learners," Adult Education. V. 40. November, 1975.

Good, C.V. Dictionary of Education. 3rd ed. New York : Mc Graw
 Hill, 1973.

Hendrick, J. "Practical Methods of Recording and Evaluating
 Behavior, Total Learning for The Whole Child," Holistic
Curriculum for Children Ages 2 to 5. London : The C.V.
 Mosby Company, 1980.

Hurlock, E.B. Development Psychology. 2ed nd. New York : Mc Hill
 Book Co., 1959.

Morrison, G. Early Childhood Educational Today. 6th ed.
 New Jersey : Prentice Hall, 1995.

Munsinger, H. Fundamental of Child Development. 2nd ed. New York :
 Holt, Rinehart and Winston, 1975.

Murphy, A.A. A Model For Authentic Assessment Utilizing Portfolio.
 Dissertation Abstracts. : Northern Illinois University, 1994.

Mussen, P.H. and others. Child Development and Personality.
 3rd ed. New York : Harper and Row, 1969.

- Page, T.G. and others. International Dictionary of Education.
Nichols Publishing, 1977.
- Piaget, J. The Moral Judgement of The Child. New York : Pegeuin
Education Book, 1977.
- _____. The Moral Judgment of The Child. New York : Collier
Books, 1962.
- Seefeldt, C. Teaching Young Children. New Jersey : Prentice Hall,
1980.
- Walsh, H.M. Introducing The Young Child to The Social World.
New York : Mc Millan Publishing Company, 1980.
- Wayson, W.W. and T.J. Lasley, "Climates For Excellence : Schools
That Foster Self - Discipline," Phi Delta Kappan. 65(6) :
419 - 421 ; February, 1984.
- Wiggins, J.S. and others. The Psychology of Presonality.
Reading : Addison - Wiley, 1971.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ตัวอย่าง

แบบบันทึกและแบบประเมินเพิ่มสัมงาน

- คู่มือการใช้แบบบันทึกและแบบประเมินเพิ่มสัมงาน
- แบบบันทึกและแบบประเมินเพิ่มสัมงาน

คู่มือการใช้แบบบันทึกและแบบประเมินแฟ้มสะสมงาน

วิธีการประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน

1. ทำความเข้าใจ และชี้แจงให้ครูประจำชั้นทราบเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และวิธีการประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน

2.1 แบบบันทึกและแบบประเมินแฟ้มสะสมงาน

2.2 แฟ้มแขวน (สำหรับใส่ผลงานและแบบบันทึกต่าง ๆ 1 สัปดาห์)

2.3 แฟ้มสะสมงาน (สำหรับใส่ประวัติส่วนตัว ผลงานที่เด็กคัดเลือกแล้ว

แบบบันทึกพัฒนาการ และแบบประเมินโดยตัวเด็ก เพื่อน ครู และผู้ปกครอง)

2.4 ดินสอ ดินสอสี หรือสีเทียน

3. แบบบันทึกและแบบประเมินแฟ้มสะสมงาน ประกอบด้วย

หน้า

ตารางบันทึกการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันโดยนักเรียน

หน้า

ตารางบันทึกพฤติกรรมการเล่นตามมุมโดยนักเรียน

เด็กเป็นผู้นำกิจกรรมของตนเองด้วยการเขียน

เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่เด็กได้ปฏิบัติในแต่ละวัน

บันทึกหลังจากตื่นนอนและรับประทานอาหารเช้าเรียบร้อยแล้ว

เรียบร้อยแล้ว

หน้า

ตารางบันทึกการเล่นเกมการศึกษาโดยนักเรียน

หลังจากที่เด็กเล่นเกมการศึกษาแล้วให้เด็กระบายสีรูปภาพ

สัญลักษณ์ของเกมลงในตารางบันทึกการเล่นเกมการศึกษา

หน้า

ตารางบันทึกรายการชิ้นงาน บันทึกการส่งงาน และการคัดเลือกผลงานของกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์

ให้ครูบันทึกรายการชิ้นงานที่เด็กทำส่งแต่ละวัน ถ้ามีการปรับปรุงผลงานและการคัดเลือกผลงานให้ใส่เครื่องหมาย / ให้ตรงกับรายการและวันที่ของชิ้นงานที่ทำ

หน้า

แบบประเมินการทำผลงานศิลปะ

ครูเป็นผู้ประเมินการทำผลงานศิลปะของเด็กแต่ละคน ระยะเวลาในการบันทึก 1 เดือนครั้ง

หน้า

แบบบันทึกพฤติกรรมพัฒนาการด้านร่างกาย

หน้า

แบบบันทึกพฤติกรรมพัฒนาการด้านอารมณ์ - จิตใจ และสังคม

หน้า

แบบบันทึกพฤติกรรมพัฒนาการด้านสติปัญญา

เด็กเป็นผู้บันทึกพฤติกรรมของตนเองโดยครูอ่านแบบบันทึกและอธิบายให้เด็กเข้าใจ ระยะเวลาในการบันทึก 1 เดือนครั้ง

หน้า

บันทึกสรุปการประเมินผลพัฒนาการ (ทั้ง 4 ด้าน)

ให้ครูสรุปการประเมินพัฒนาการเด็กแต่ละคน โดยดูจากแบบบันทึกพฤติกรรมในแต่ละด้าน ระยะเวลาในการบันทึก 1 เดือนครั้ง

หน้า

แบบประเมินความพึงพอใจของตนเอง

ครูถามและจดบันทึกความรู้สึกที่มีต่อความพึงพอใจของตนเองของเด็ก ระยะเวลาในการประเมิน 1 เดือนครั้ง

หน้า

แบบประเมินแฟ้มสะสมงานโดยเพื่อนนักเรียน

ครูถามและจดบันทึกความรู้สึกที่มีต่อแฟ้มสะสมงานของเพื่อน
ระยะเวลาในการประเมิน 1 เดือนครึ่ง

หน้า

แบบประเมินแฟ้มสะสมงานของนักเรียนโดยครู

ครูประเมินแฟ้มสะสมงานของนักเรียน ระยะเวลาในการ
ประเมิน 1 เดือนครึ่ง

หน้า

แบบประเมินแฟ้มสะสมงานของนักเรียนโดยผู้ปกครอง

ผู้ปกครองประเมินแฟ้มสะสมงานของนักเรียน ระยะเวลา
ในการประเมิน 1 เดือนครึ่ง

ชื่อ ชั้น

[illegible]

ตารางบันทึกการเล่นเกมการศึกษาโดยนักเรียน

ชื่อ ชั้น

คำชี้แจง เมื่อเด็กเล่นเกมการศึกษาเสร็จแล้วในแต่ละวัน ให้ได้ระบายสีภาพสัญลักษณ์ของ
เกมที่เล่นให้ตรงกับรูปภาพในตารางข้างล่างนี้

วัน สัปดาห์	จันทร์	อังคาร	พุธ	พฤหัสบดี	ศุกร์
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					

ชื่อ ชั้น

[illegible]

แบบประเมินการทำผลงานศิลปะ

ชื่อ ค.ช. / ค.ญ ชั้น

ครั้งที่ 1 ว / ค / ป ครั้งที่ 2 ว / ค / ป

พฤติกรรม	ผลการประเมิน		หมายเหตุ
	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	
พัฒนาการด้านร่างกาย 1. ความแข็งแรงของกล้ามเนื้อมือ 2. ความคล่องแคล่วว่องไวในการทำงาน พัฒนาการด้านอารมณ์ - จิตใจ 1. สามารถแสดงออกอย่างอิสระ 2. มีความมั่นใจในการทำงาน 3. มีความเป็นระเบียบในการทำงาน 4. มีความสุขในการทำงาน พัฒนาการด้านสังคม 1. สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข 2. มีความรับผิดชอบและมีระเบียบวินัยในการทำงานร่วมกัน พัฒนาการด้านสติปัญญา * พัฒนาการทางด้านความคิดสร้างสรรค์ 1. ทำงานได้อย่างมีอิสระ โดยไม่ต้องคอยถามผู้อื่น 2. มีความเชื่อมั่นในความคิดของตนเอง 3. ไม่ลอกแบบของผู้อื่น 4. มีลักษณะสิ่งที่แสดงออกแตกต่างกับผู้อื่น 5. สามารถออกแบบได้รวดเร็วและแน่นอน * เลือกใช้สีได้สวยงามและมีความหลากหลาย 1. สร้างภาพในลักษณะหลายมิติ 2. สร้างภาพที่แสดงเวลา - อดีต - ปัจจุบัน - อนาคต			

ผู้บันทึก ครั้งที่ 1
 ครั้งที่ 2

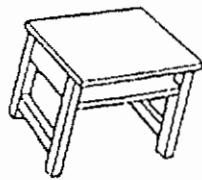
แบบบันทึกพฤติกรรม
พัฒนาการด้านร่างกาย (4 ขวบ)

ชื่อ ชั้น

ผู้กรอกแบบประเมิน (ค.ช. / ค.ญ.)

ครั้งที่ 1 ว / ค / ป ครั้งที่ 2 ว / ค / ป

พฤติกรรม	ความสามารถ	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	หมายเหตุ
กล้ามเนื้อมือใหญ่				
1. ขึ้นขาเดียว 	- ขึ้นขาเดียวได้โดยไม่เสียการทรงตัว			
2. เดินทรงตัว 	- เดินต่อเท้าไปข้างหน้าตรงตามแนวได้			
3. วิ่งและหยุด 	- วิ่งอย่างรวดเร็วและหยุดได้โดยเสียการทรงตัวเล็กน้อย			
4. กระโดดขาเดียว 	- กระโดดขาเดียวได้อย่างต่อเนื่อง			
5. โยนลูกบอล 	- โยนลูกบอลไปข้างหน้าได้			
6. รับลูกบอล 	- รับลูกบอลได้โดยไม่ใช้ลำตัวช่วย			
7. เตะลูกบอล 	- วิ่งไปเตะลูกบอลไปข้างหน้าได้			
กล้ามเนื้อมือเล็กและการประสานระหว่างมือกับตา				
1. ร้อยวัสดุ 	- ร้อยวัสดุเส้นผ่าศูนย์กลางขนาด 4 มม. ได้			
2. ตัดกระดาษ 	- ตัดกระดาษตามแนวเส้นได้โดยอาจมีรอยหยัก			
3. วาดภาพอย่างมีอิสระ 	- วาดภาพมีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมมุมฉาก			

แบบบันทึกพฤติกรรม

พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจและ สังคม (4 ขวบ)

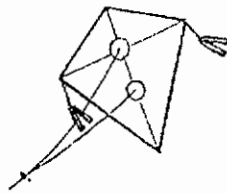
ชื่อ ชั้น

ผู้กรอกแบบประเมิน (ค.ช. / ค.ญ.).....

ครั้งที่ 1 ว / ด / ป ครั้งที่ 2 ว / ด / ป

พฤติกรรม	ความสามารถ	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	หมายเหตุ
1. บอกความรู้สึก / ความต้องการและ อารมณ์ของตนเอง 	- บอกความรู้สึก / ความต้องการ และอารมณ์ของตนเองได้ สอดคล้องกับสถานการณ์			
2. รับรู้ความรู้สึกและ อารมณ์ของผู้อื่น 	- รับรู้ความรู้สึกและอารมณ์ของ ผู้อื่นได้บ้าง			
3. พึงพอใจในตนเอง 	- บอก / แสดงสีหน้าท่าทางพอใจ ในผลงาน / ความสามารถและ ขอมรับในสิ่งที่ตนมีอยู่ / เป็นอยู่			
4. แสดงความพอใจและ ขอมรับผู้อื่น 	- บอก / แสดงสีหน้าท่าทางพอใจ ในผลงาน / ความสามารถและ ขอมรับในสิ่งที่ผู้อื่นมีอยู่/เป็นอยู่			
5. ปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน ด้วยตนเอง 	- ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันด้วย ตนเอง แต่ต้องเตือนเป็นบางครั้ง			
6. ระบายสีและดูแล ตนเองให้ปลอดภัย 	- ระบายสีและดูแลตนเองให้ ปลอดภัยโดยมีผู้อื่นคอย ดักเตือนบ้าง			
7. เล่นและทำกิจกรรม ร่วมกับผู้อื่น 	- เล่นและทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น ได้			

พฤติกรรม	ความสามารถ	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	หมายเหตุ
8. ปฏิบัติตนเป็นผู้นำและผู้ตาม 	- ปฏิบัติตนเป็นผู้นำและผู้ตามได้เป็นบางครั้ง			
9. ปฏิบัติตามข้อตกลง 	- ปฏิบัติตามข้อตกลงได้โดยมีการเตือนบางครั้ง			
10. รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย 	- รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายโดยมีการเตือนเป็นบางครั้ง			
11. ช่วยเหลือและแบ่งปัน 	- ช่วยเหลือและแบ่งปันผู้อื่นโดยมีการเตือนเป็นบางครั้ง			
12. ปฏิบัติตนถูกต้องตามกาลเทศะ 	- ปฏิบัติตนถูกต้องตามกาลเทศะได้โดยมีการเตือนเป็นบางครั้ง			

แบบบันทึกพฤติกรรม
พัฒนาการด้านสติปัญญา (4 ขวบ)

ชื่อ ชั้น

ผู้กรอกแบบประเมิน (ค.ช. / ค.ญ.)

ครั้งที่ 1 ว / ค / ป ครั้งที่ 2 ว / ค / ป

พฤติกรรม	ความสามารถ	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	หมายเหตุ
1. รับรู้ด้วยประสาททั้ง 5 	- บอกคุณสมบัติของสิ่งที่มองเห็นได้ 3 อย่าง - บอกรสของสิ่งที่ชิมได้ 3 รส - บอกเสียงที่ได้ยินได้ 3 เสียง - บอกกลิ่นของสิ่งที่ดมได้ 3 กลิ่น - บอกความรู้สึกของสิ่งที่สัมผัสได้ 3 อย่าง	 	 	
2. จำแนกและเปรียบเทียบ ความเหมือน ความต่าง 	- จำแนกและเปรียบเทียบสิ่งต่างๆ ได้ 4 - 5 ลักษณะ			
3. จัดหมวดหมู่สิ่งต่างๆตาม คุณลักษณะ / คุณสมบัติ 	- จัดหมวดหมู่สิ่งต่างๆได้ 3 ลักษณะ			
4. เรียงลำดับสิ่งต่างๆ 	- เรียงลำดับสิ่งต่างๆได้ 4 - 5 ลำดับ			
5. เรียงลำดับเหตุการณ์ 	- เรียงลำดับเหตุการณ์ได้ 4 - 5 ลำดับ			
6. บอกตำแหน่งระยะ ทิศทาง 	- บอก / แสดงตำแหน่ง บน - ล่าง ทิศ - ทาง เข้า - ออก ได้			

พฤติกรรม	ความสามารถ	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	หมายเหตุ
7. แสดงความสัมพันธ์ ของสิ่งต่างๆ 	- บอก / แสดงความสัมพันธ์ ของสิ่งต่างๆ ได้ 2 ประเภท			
8. แก้ปัญหาตามวัย 	- พยายามแก้ปัญหาด้วยตนเอง หลังจากได้รับการชี้แนะ			
9. รู้ค่าจำนวน 	- บอกแสดงค่าจำนวน 1 - 5			
10. สนทนา / เล่าเรื่อง ให้ผู้อื่นเข้าใจ 	- สนทนาโต้ตอบ / เล่าเรื่องเป็น ประโยคอย่างต่อเนื่อง			
11. แสดงความสนใจ ในการอ่าน 	- เปิดและทำทำอ่านหนังสือ			
12. แสดงความสนใจ ในการเขียน 	- จัดเขียนเป็นเส้นคล้าย ตัวหนังสือ			
13. มีความคิดสร้างสรรค์ 	- สร้างผลงานตามความคิดของ ตนเองโดยมีรายละเอียดเพิ่ม ขึ้น			

แบบบันทึกสรุปการประเมินผลพัฒนาการด้านร่างกาย

ชื่อ (ค.ช./ค.ญ.) ชั้น

ผู้ประเมิน

ครั้งที่ 1 วันที่ประเมิน

1. กล้ามเนื้อใหญ่

.....

.....

.....

2. กล้ามเนื้อเล็ก

.....

.....

.....

ครั้งที่ 2 วันที่ประเมิน

1. กล้ามเนื้อใหญ่

.....

.....

.....

2. กล้ามเนื้อเล็ก

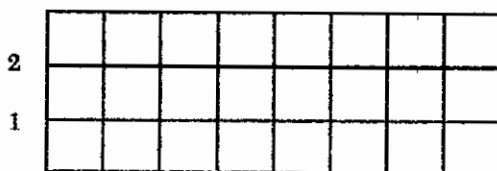
.....

.....

.....

กราฟแสดงพัฒนาการด้านร่างกาย

ครั้งที่

0 1 2 3 4 5 6 7

ระดับความสามารถ

สีแดง หมายถึง กล้ามเนื้อใหญ่

สีน้ำเงิน หมายถึง กล้ามเนื้อเล็ก

นำข้อมูลมาจากเอกสารหน้า.....

แบบบันทึกสรุปการประเมินผลพัฒนาการด้านอารมณ์ / จิตใจ

ชื่อ (ค.ช./ค.ญ.) ชั้น

ผู้ประเมิน

ครั้งที่ 1 วันที่ประเมิน

.....

.....

.....

.....

.....

ครั้งที่ 2 วันที่ประเมิน

.....

.....

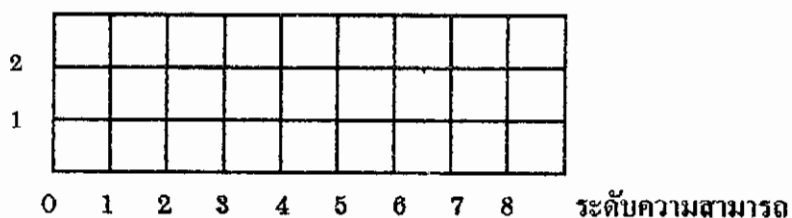
.....

.....

.....

กราฟแสดงพัฒนาการด้านอารมณ์ / จิตใจ

ครั้งที่

นำข้อมูลมาจากเอกสารหน้า.....

แบบบันทึกสรุปการประเมินผลพัฒนาการด้านสังคม

ชื่อ (ค.ช./ค.ญ.) ชั้น

ผู้ประเมิน

ครั้งที่ 1 วันที่ประเมิน

.....

.....

.....

.....

.....

ครั้งที่ 2 วันที่ประเมิน

.....

.....

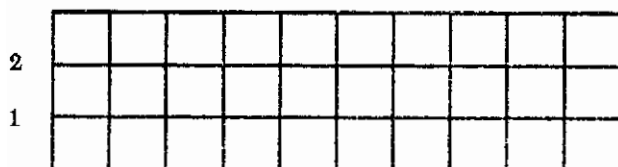
.....

.....

.....

กราฟแสดงพัฒนาการด้านสังคม

ครั้งที่

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 ระดับความสามารถ

นำข้อมูลมาจากเอกสาร หน้า

แบบบันทึกสรุปการประเมินผลพัฒนาการด้านสติปัญญา

ชื่อ (ค.ช./ค.ญ.) ชั้น

ผู้ประเมิน

ครั้งที่ 1 วันที่ประเมิน

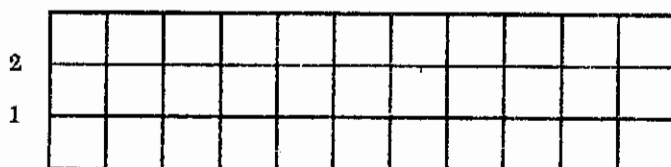
1. การรับรู้
2. ทักษะการคิด
3. รู้ค่าจำนวน
4. ภาษา
5. การคิดสร้างสรรค์

ครั้งที่ 2 วันที่ประเมิน

1. การรับรู้
2. ทักษะการคิด
3. รู้ค่าจำนวน
4. ภาษา
5. การคิดสร้างสรรค์

กราฟแสดงพัฒนาการด้านสติปัญญา

ครั้งที่

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 ระดับความสามารถ

สีเขียว หมายถึง ทักษะการคิด

สีน้ำเงิน หมายถึง รู้ค่าจำนวน

สีฟ้า หมายถึง ภาษา

สีม่วง หมายถึง การคิดสร้างสรรค์

นำข้อมูลมาจากเอกสาร หน้า.....

แบบประเมินเพิ่มผลงานของตนเอง

ชื่อ (ค.ช./ ค.ญ.) ชั้น
ครั้งที่ 1 ว/ค/ป ครั้งที่ 2 ว/ค/ป

พฤติกรรมที่สังเกต	ความรู้สึกรู้สึกที่มีต่อเพิ่มผลงานของตนเอง	
	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2
1. การนำผลงานไปให้ผู้ปกครองดู		
2. ความภาคภูมิใจในผลงานที่ทำ		
3. สิ่งที่ต้องแก้ไขปรับปรุงในการ ทำงาน		
4. ความสวยงามและการดูแล รักษาเพิ่มผลงาน		

ผู้บันทึก ครั้งที่ 1
..... ครั้งที่ 2

หมายเหตุ ครูจดบันทึกตามคำบอกของนักเรียน

แบบประเมินเพิ่มผลงานโดยเพื่อนนักเรียน

ชื่อ (ค.ช. / ค.ญ.) ชั้น

ความรู้สึกที่มีต่อเพิ่มผลงานของเพื่อนในด้านต่างๆ เช่น การดูแลรักษา การจัดเก็บ
ผลการทำงาน สิ่งที่ต้องแก้ไขปรับปรุง

ครั้งที่	ว.ค.ป.	ชื่อเพื่อน	คำพูดแสดงความรู้สึก
1.		1.	
		2.	
		3.	
2.		1.	
		2.	
		3.	

ผู้บันทึก ครั้งที่ 1

..... ครั้งที่ 2

หมายเหตุ ครูจดบันทึกตามคำบอกเล่าของนักเรียน

แบบประเมินเพิ่มผลงานของนักเรียนโดยครู

ชื่อ ก.ช. / ก.ญ. ชั้น

รายการประเมิน/พฤติกรรม	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	หมายเหตุ
ลักษณะนิสัยของการทำงาน 1. มีความตั้งใจในการทำงาน 2. ทำงานได้ถูกต้องตามขั้นตอนที่ครูอธิบาย 3. ทำงานได้สะอาดเรียบร้อยและมีความประณีต 4. มีความรับผิดชอบในการทำงานจนเสร็จ 5. สามารถและจัดเก็บอุปกรณ์ต่างๆในการทำผลงานหรือหลักฐานได้ถูกต้อง 6. สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้			
ทักษะการคิดและความคิดสร้างสรรค์ 1. ผลงานมีรายละเอียดของงานเพิ่มขึ้น 2. ผลงานมีความหลากหลายและซับซ้อนยิ่งขึ้น 3. สามารถแสดงออกถึงจินตนาการ โดยการเล่าเรื่องจากการทำงานได้เป็นเรื่องราวและมีรายละเอียดเพิ่มมากขึ้น			
การสื่อสาร / แสดงความรู้จากการทำงาน 1. สามารถบอกรายละเอียดของผลงานเป็นประโยคสั้นๆได้ 2. สามารถเล่าเรื่องจากผลงานเป็นเรื่องราวต่อเนื่องซึ่งเข้าใจได้ 3. สามารถบอกถึงความรู้สึกที่มีต่อผลงานและการทำงานได้ 4. สามารถบอกจุดดีและจุดบกพร่องของตนเองได้ 5. สามารถบอกถึงวิธีการปรับปรุงตนเองได้			
การเก็บผลงานและการดูแลรักษาเพิ่ม 1. รักษาความสะอาดของแฟ้มได้ดี 2. เก็บผลงานใส่แฟ้มอย่างเป็นระเบียบ 3. ตั้งใจตกแต่งแฟ้มให้สวยงามอยู่เสมอ 4. เก็บผลงานได้ถูกต้องตามจำนวนและประเภทที่กำหนด			
ข้อคิดเห็นของครูเกี่ยวกับงานในแฟ้ม ความก้าวหน้า..... การกระจายของประเภทงาน..... ข้อควรปรับปรุง.....			

ผู้ประเมิน ครั้งที่ 1 ว/ค/ป
 ครั้งที่ 2 ว/ค/ป

ภาคผนวก ข

ตัวอย่าง

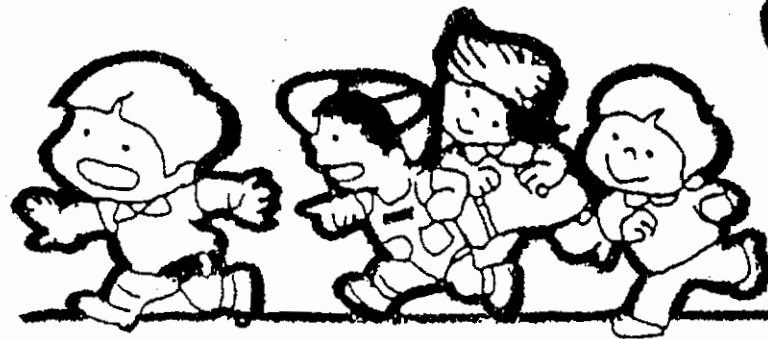
แบบทดสอบความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัย

- คู่มือการใช้แบบทดสอบความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัย
- แบบทดสอบความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัย

คู่มือ

แบบทดสอบความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัย
ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 อายุ 4 - 5 ปี

คู่มือแบบทดสอบความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัย

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบฉบับนี้เป็นแบบทดสอบความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 34 ข้อ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้
 - ตอนที่ 1 แบบทดสอบความมีวินัยในตนเอง จำนวน 17 ข้อ
 - ตอนที่ 2 แบบทดสอบความมีวินัยต่อสังคม จำนวน 17 ข้อ
2. การทำแบบทดสอบ ให้เด็กทำเองในแบบทดสอบ
3. เมื่อดำเนินการสอบได้ 8 ข้อ ให้เด็กพัก 5 นาที

วิธีดำเนินการสอบ

1. ศึกษาคู่มือดำเนินการสอบทั้งหมดให้เข้าใจ
2. จัดเตรียมอุปกรณ์
 - 2.1 เตรียมคู่มือการทดสอบและตรวจแบบทดสอบให้เพียงพอกับจำนวนเด็ก
 - 2.2 กรอกข้อมูลหน้าปกแบบทดสอบทุกฉบับให้เรียบร้อย
 - 2.3 เตรียมดินสอสีหรือสีเทียน
 - 2.4 นาฬิกาจับเวลา 1 เรือน
3. จัดเตรียมสถานที่ให้อยู่ในสภาพที่สะดวกสบาย จัดโต๊ะ เก้าอี้ เว้นระยะห่างกัน

พอสมควร

4. จัดให้มีผู้ช่วยทดสอบดูแลความสะดวกและดูแลเด็กปฏิบัติให้ถูกต้องตามคำสั่ง
5. สร้างความคุ้นเคยกับเด็กโดยการสนทนาก่อน
6. ผู้ดำเนินการทดสอบแนะนำและทดลองให้เด็กรู้จัก เครื่องหมายกากบาท (X)

ตามขั้นตอน ดังนี้

- 6.1 เขียนเครื่องหมาย กากบาท (X) ให้เด็กดูบนกระดาษ
- 6.2 ให้เด็กเขียนเครื่องหมายกากบาท (X) ในช่องว่างทั้ง 3 ช่อง
- 6.3 สังเกตและแนะนำให้เด็กปฏิบัติให้ถูกต้อง

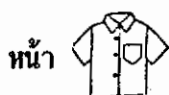
7. ดำเนินการทดสอบความมีระเบียบวินัยทีละข้อ ถ้าเด็กยังไม่ตอบเมื่อหมดเวลา 1 นาทีให้อ่านคำถามข้อต่อไป ทดสอบระเบียบวินัยได้ 8 ข้อ ให้เด็กหยุดพัก 5 นาที เพื่อไปดื่มน้ำ เข้าห้องน้ำ หรือเปลี่ยนอิริยาบถ หลังจากนั้นดำเนินการทดสอบต่อไป

เกณฑ์การให้คะแนน

ให้	2	คะแนน หมายถึง	ถ้าเด็กเลือกพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความมีระเบียบวินัย
	1	คะแนน หมายถึง	ถ้าเด็กเลือกพฤติกรรมที่ทราบถึงความมีระเบียบวินัย แต่ไม่ได้ปฏิบัติด้วยตนเอง หรือปฏิบัติไม่สมบูรณ์
	0	คะแนน หมายถึง	ถ้าเด็กเลือกพฤติกรรมที่ไม่แสดงถึงความมีระเบียบวินัย

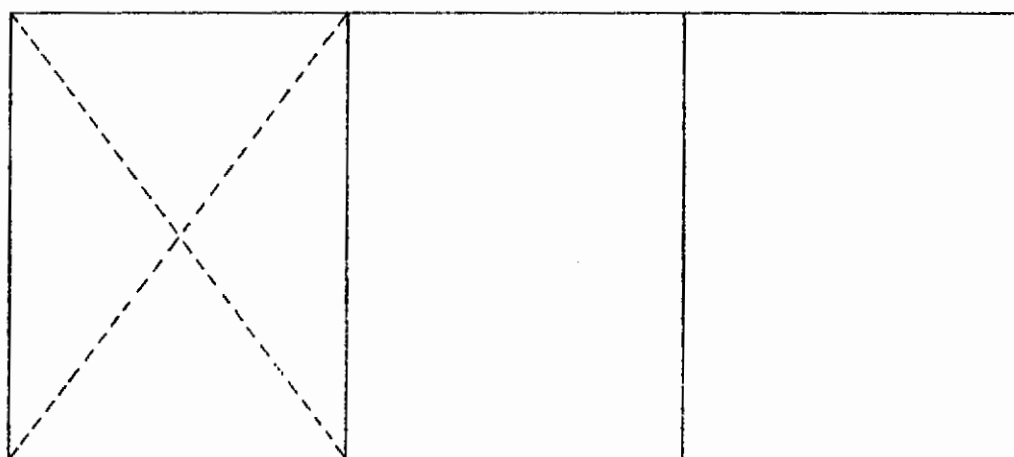
วิธีดำเนินการทดสอบความมีระเบียบวินัย

ข้อตัวอย่าง

- ผู้ดำเนินการ : "วันนี้คุณครูมีรูปภาพที่น่าสนใจมาให้เด็ก ๆ ดู และให้เลือก กากบาทข้อละ 1 ภาพจากเรื่องที่คุณครูเล่า แต่มีข้อตกลงว่าเด็ก ๆ จะต้องกากบาทเมื่อคุณครูบอกให้กากบาทบอกให้เปิดหน้าอะไรจึงค่อยเปิด และเมื่อคุณครูบอกให้ดูภาพไหนเด็ก ๆ ก็ดูภาพนั้น ทาตามข้อตกลงนี้ได้ไหมคะ"
- : หยุดให้เด็กตอบ
- : "เด็ก ๆ ทุกคนเป็นเด็กดีจะต้องตั้งใจฟัง และทำด้วยตนเอง"
- : "ต่อไปคุณครูจะแนะนำให้รู้จักเครื่องหมายกากบาท"
- : คุณครูเขียนเครื่องหมายกากบาท (X) ให้เด็กดู และบอกว่า "นี่คือเครื่องหมายกากบาท"
- : "เด็ก ๆ เปิดหน้าสิคะ"

- : หยุดเดินดูเด็กทุกคนเปิดหน้าสื่อให้ถูกต้อง
- : "เด็ก ๆ กากบาทในช่องว่างทั้ง 3 ช่อง ตามตัวอย่างที่ครูเขียนให้
ดูนะคะ"
- : สังเกตและแนะนำวิธีการเขียนเครื่องหมายกากบาท พร้อมทั้งชมเชย
เมื่อเด็กเขียนกากบาทได้ถูกต้อง

ตัวอย่าง

แบบทดสอบความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัย

ชื่อ _____

ชั้น _____

โรงเรียน _____

วันที่ทดสอบ _____

ผู้ทดสอบ _____

คะแนนที่ได้ _____

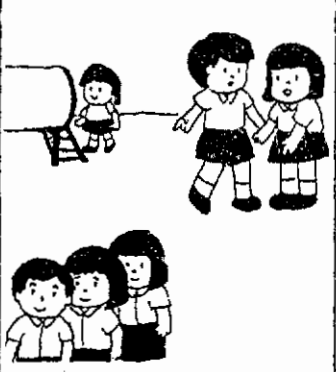
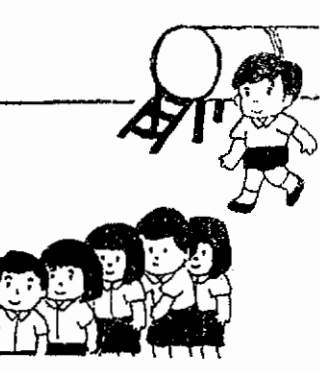

ตอนที่ 1 แบบทดสอบความมีวินัยในตนเอง

หน้า

- ผู้ดำเนินการ : "เด็ก ๆ เปิดหน้าส้มโอ นะคะ"
- : "ข้าภาพพร้อมกับฟังคุณครู นะคะ ภาพแรกเป็นภาพชวนเพื่อนเดินมาเข้าแถว
พร้อมกัน ภาพที่สองเป็นภาพเล่นต่อจนคุณครูต้องเรียกให้มาเข้าแถวอีกครั้ง
และภาพที่สามเป็นภาพรองจนเพื่อนเข้าแถวหมดแล้ว จึงไปเข้าแถว"
- : "เด็ก ๆ ดูภาพทั้งสามแล้วตั้งใจฟังคำถามที่คุณครูถาม นะคะ"
- : "ในขณะที่เด็ก ๆ กำลังเล่นเครื่องเล่นสนาม คุณครูเรียกให้มาเข้าแถว
เด็ก ๆ ควรทำแบบภาพใด"
- : "ข้าภาพพร้อมกับตั้งใจฟังคุณครูอีกครั้ง นะคะ ภาพแรก...."

ในขณะที่เด็ก ๆ กำลังเล่นเครื่องเล่นสนาม คุณครูเรียกให้มาเข้าแถว เด็ก ๆ ควรทำแบบภาพใด		
		
ชวนเพื่อนเดินมาเข้าแถว พร้อมกัน	เล่นต่อจนคุณครูต้องเรียก ให้มาเข้าแถวอีกครั้ง	รองจนเพื่อนเข้าแถว หมดแล้ว จึงไปเข้าแถว

- : "ต่อไปคุณครูจะให้เด็ก ๆ ถากบาทภาพที่ควรทำเพียงหนึ่งภาพ"
- : ให้เด็กถากบาทภาพที่ต้องการ

หน้า

- ผู้ดำเนินการ : "เด็ก ๆ เปิดหน้าเงา นะคะ"
- : "ชี้ภาพพร้อมกับฟังคุณครู นะคะ ภาพแรกเป็นภาพรีบนําดูงผ้าไปวางไว้ข้างประตูห้องเรียน ภาพที่สองเป็นภาพถือดุงผ้าไปวิ่งเล่นกับเพื่อน ภาพที่สาม เป็นภาพรีบนําดุงผ้าไปแขวนที่สัญลักษณ์ของตน"
- : "หนูดูภาพทั้งสามแล้วตั้งใจฟังคำถามที่คุณครูถามนะคะ"
- : "เมื่อเด็ก ๆ ถือดุงผ้ามาโรงเรียน และอยากจะเล่นกับเพื่อน เด็ก ๆ ควรทำแบบภาพใด"
- : "ชี้ภาพพร้อมกับตั้งใจฟังคุณครูอีกครั้งนะคะ ภาพแรก...."

เมื่อเด็ก ๆ ถือดุงผ้ามาโรงเรียน และอยากจะเล่นกับเพื่อน เด็ก ๆ ควรทำแบบภาพใด		
รีบนําดุงผ้าไปวางไว้ ข้างประตูห้องเรียน	ถือดุงผ้าไปวิ่งเล่นกับเพื่อน	รีบนําดุงผ้าไปแขวนที่ สัญลักษณ์ของตน

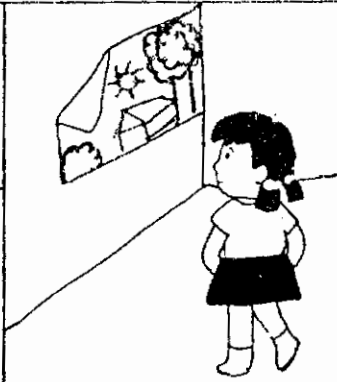
- : "ต่อไปคุณครูจะให้เด็ก ๆ ถากบาทภาพที่ควรทำเพียงหนึ่งภาพ"
- : ให้เด็กถากบาทภาพที่ต้องการ

ตอนที่ 2 แบบทดสอบความมีวินัยต่อสังคม

หน้า

- ผู้ดำเนินการ : "เด็ก ๆ เปิดหน้าปलนะคะ"
- : "ชี้ภาพพร้อมกับฟังคุณครูนะคะ ภาพแรกเป็นภาพ เปิดดูด้านหลังของภาพ ภาพที่สองเป็นภาพบอกครูว่าภาพหลุด ภาพที่สามเป็นภาพบอกเพื่อนว่า ภาพหลุด"
- : "เด็ก ๆ ดูภาพทั้งสามแล้วตั้งใจฟังคำถามที่คุณครูถามนะคะ"
- : "เมื่อพบว่ามบบนของภาพที่ติดไว้ในห้องหลุด เด็ก ๆ ควรทำแบบภาพใด"
- : "ชี้ภาพพร้อมกับตั้งใจฟังคุณครูอีกครั้งนะคะ ภาพแรก...."

เมื่อพบว่ามบบนของภาพที่ติดไว้ในห้องหลุด เด็ก ๆ ควรทำแบบภาพใด		
		
ดึงภาพนั้นออกมา	ยืนดูเฉย ๆ	บอกครูว่าภาพหลุด

- : "ต่อไปคุณครูจะให้เด็ก ๆ ถากบาทภาพที่ควรทำเพียงหนึ่งภาพ"
- : ให้เด็กถากบาทภาพที่ต้องการ

หน้า

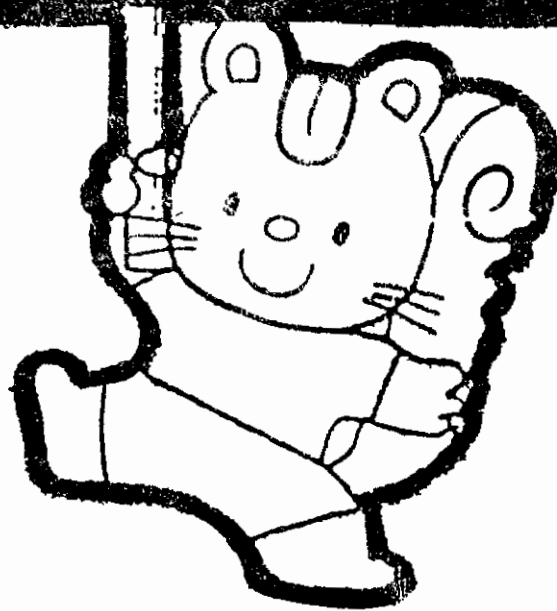

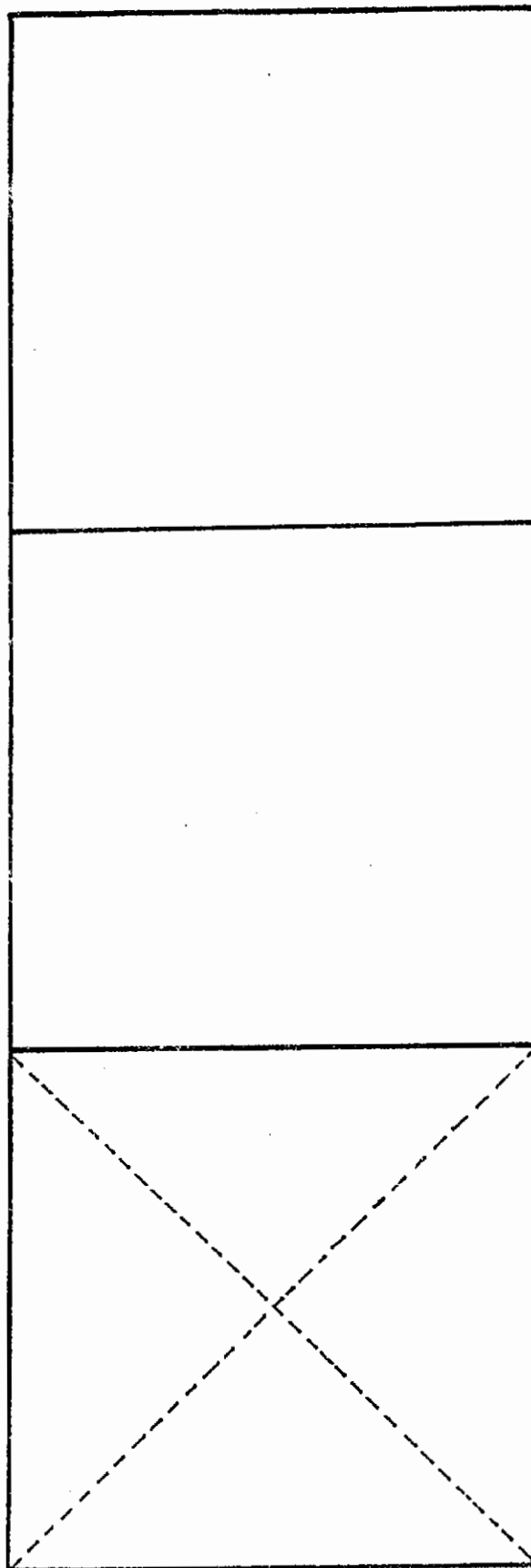
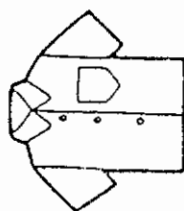
- ผู้ดำเนินการ : "เด็ก ๆ เปิดหน้าสี่เลื่อนนะคะ"
- : "ข้าพเจ้าพร้อมทั้งฟังคุณครูนะคะ ภาพแรกเป็นภาพเก็บของเข้าที่จนเรียบร้อย ภาพที่สองเป็นภาพเดินไปเข้าแถวทันที และภาพที่สามเป็นภาพนั่งดูและบอกให้เพื่อนเก็บของให้เรียบร้อย"
- : "เด็ก ๆ ดูภาพทั้งสามแล้วตั้งใจฟังคำถามที่คุณครูถามนะคะ"
- : "ขณะที่เด็ก ๆ นั่งเล่นไม้บล็อกกันอยู่ เมื่อคุณครูบอกว่าให้เก็บของและเตรียมไปเข้าแถว เด็ก ๆ ควรทำแบบภาพใด"
- : "ข้าพเจ้าพร้อมทั้งตั้งใจฟังคุณครูอีกครั้งนะคะ ภาพแรก...."

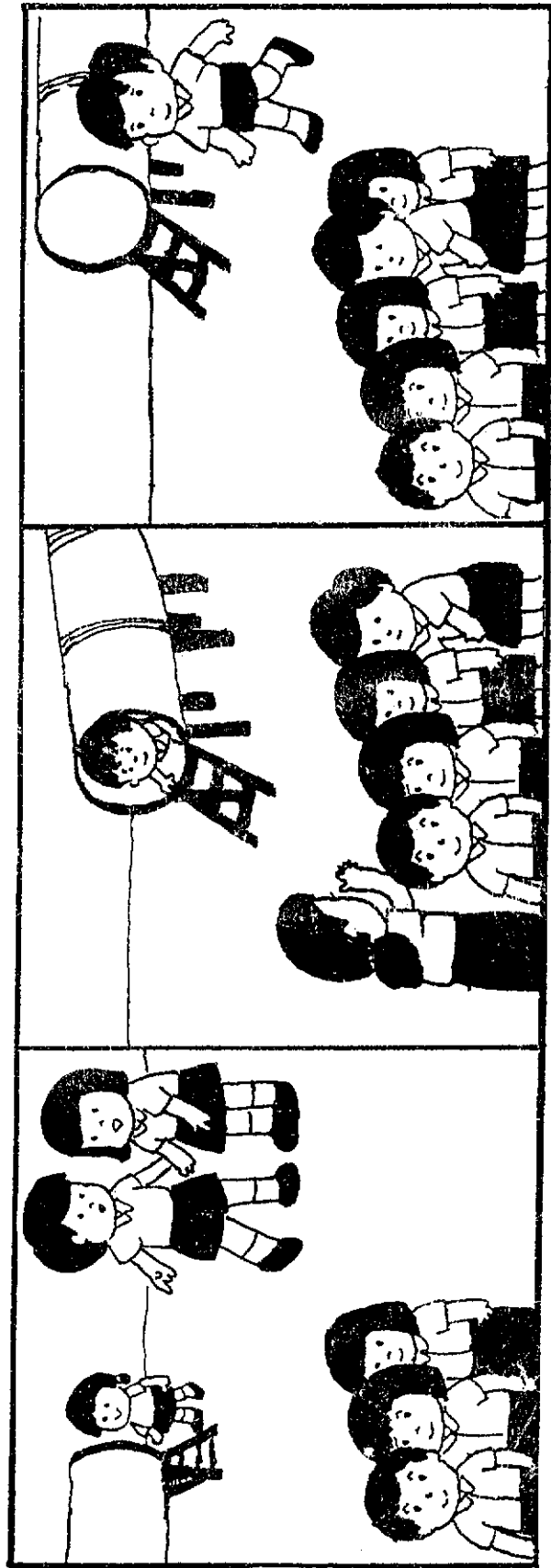
ขณะที่เด็ก ๆ นั่งเล่นไม้บล็อกกันอยู่ เมื่อคุณครูบอกว่าให้เก็บของและเตรียมไปเข้าแถว เด็ก ๆ ควรทำแบบภาพใด		
เก็บของเข้าที่จนเรียบร้อย	เดินไปเข้าแถวทันที	นั่งดูและบอกให้เพื่อนเก็บของให้เรียบร้อย

- : "ต่อไปคุณครูจะให้เด็ก ๆ ถากบาทภาพที่ควรทำเพียงหนึ่งภาพ"
- : ให้เด็กถากบาทภาพที่ต้องการ

แบบทดสอบความมีระเบียบวินัยชุดของเด็กปฐมวัย

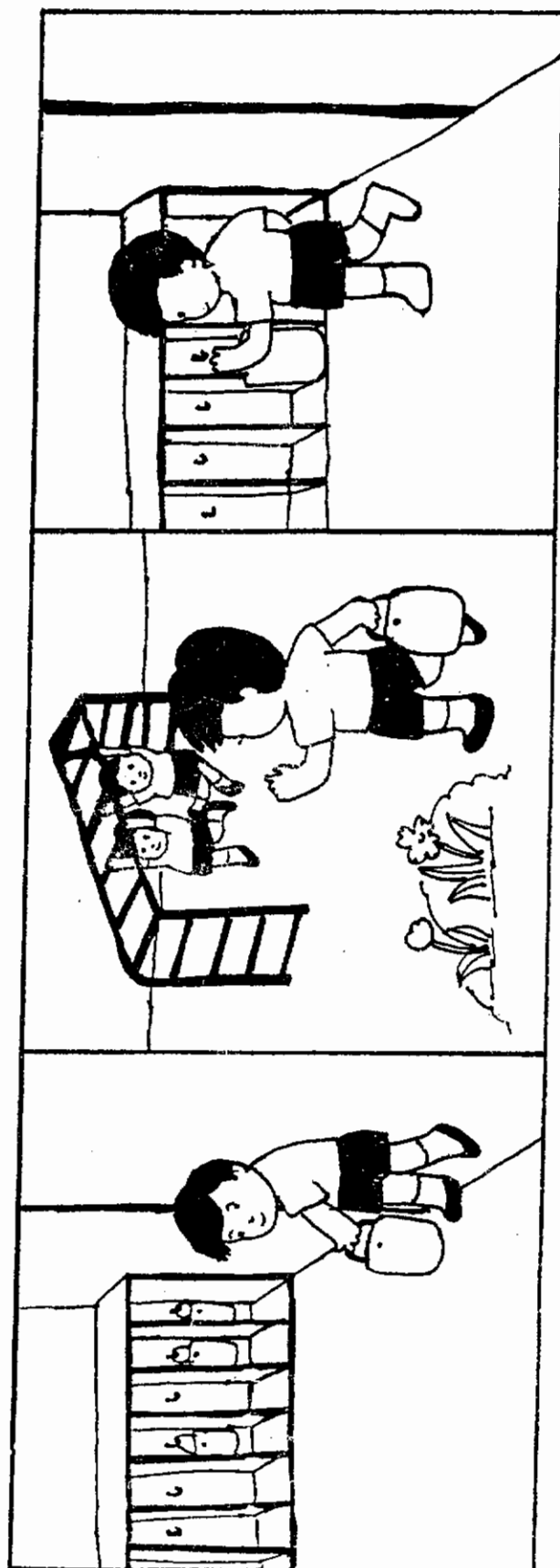

3

2

1

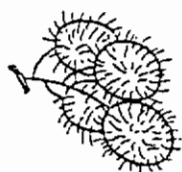

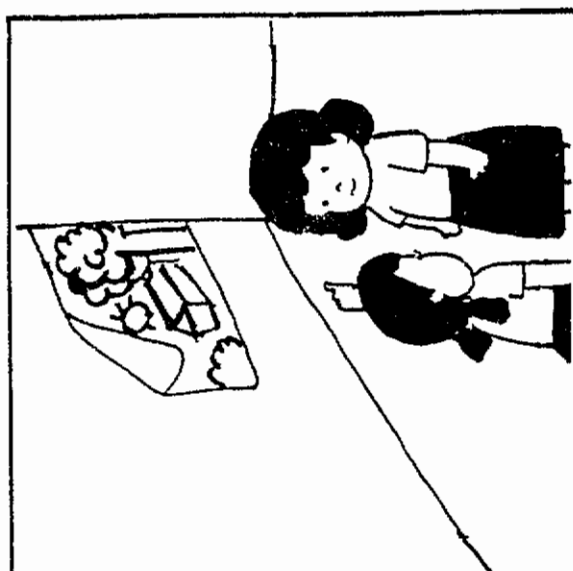
3

2

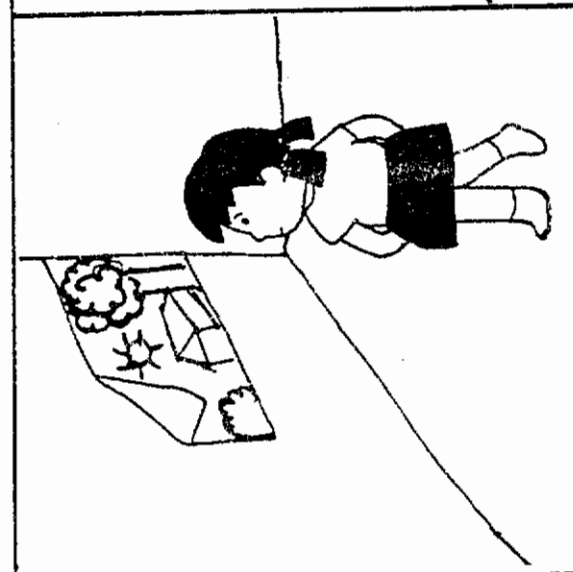
1

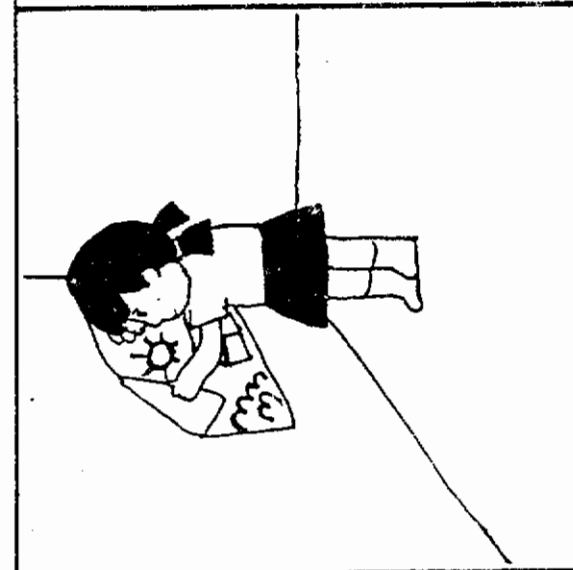
3

2

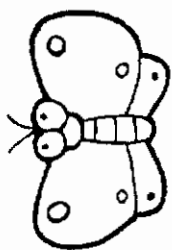
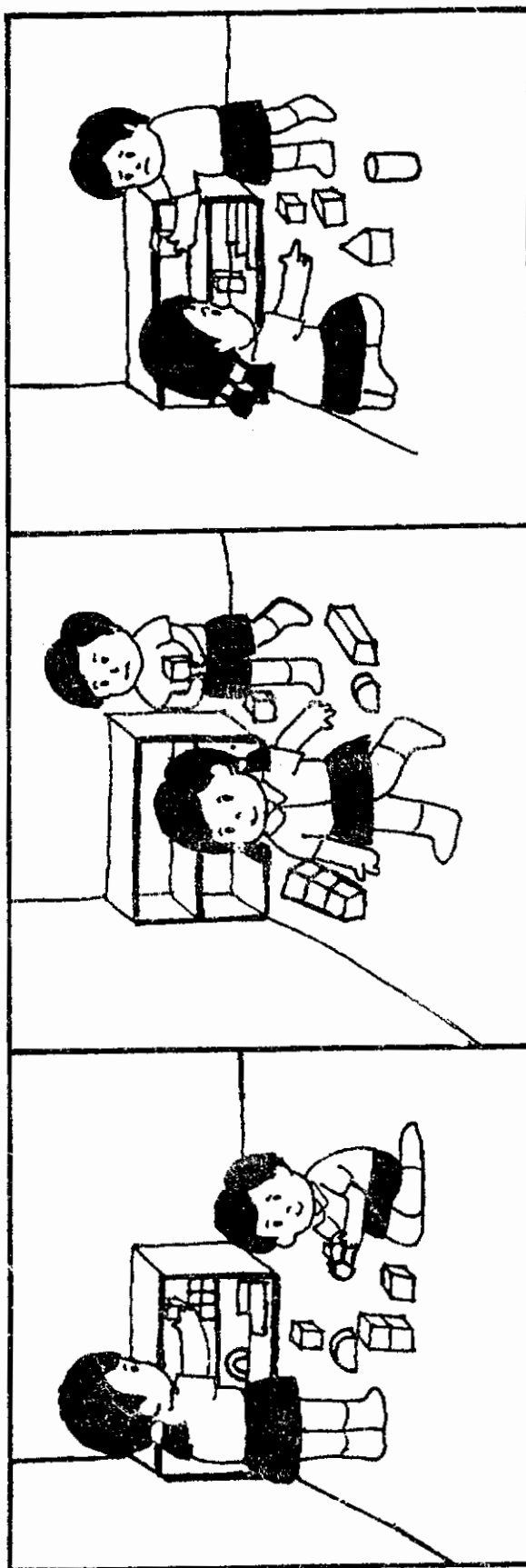
1

3

2

1

ภาคผนวก ค

ตารางแสดงผลคะแนนความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัย

ตาราง 6 แสดงผลคะแนนความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัยที่ใช้การประเมินโดยใช้
แฟ้มสะสมงาน (กลุ่มทดลอง)

คนที่	คะแนนก่อนการทดลอง		คะแนนหลังการทดลอง		D_i	D_i^2	$(D_i - MD_i)$	$(D_i - MD_i)^2$
	X_1	X_1^2	X_2	X_2^2				
1	28	784	49	2401	21	441	7	49
2	32	1024	55	3025	23	529	9	81
3	36	1296	56	3136	20	400	6	36
4	36	1296	55	3025	19	361	5	25
5	44	1936	64	4096	20	400	6	36
6	46	2116	61	3721	15	225	1	1
7	50	2500	61	3721	11	121	-3	9
8	51	2601	61	3721	10	100	-4	16
9	51	2601	62	3844	11	121	-3	9
10	52	2704	63	3969	11	121	-3	9
11	53	2809	63	3969	10	100	-4	16
12	54	2916	62	3844	8	64	-6	36
13	54	2916	67	4489	13	169	-1	1
14	55	3025	63	3969	8	64	-6	36
15	56	3136	66	4356	10	100	-4	16
ΣX	698	33,660	908	55,286	210	3,316	0	376
$\bar{X}$	46.53		60.53		MD = 14			
S^2	84.27		22.99					

ตาราง 7 แสดงผลคะแนนความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัยที่ใช้การประเมินผลแบบปกติ
(กลุ่มควบคุม)

คนที่	คะแนนก่อนการทดลอง		คะแนนหลังการทดลอง		D_2	D_2^2	$(D_2 - MD)$	$(D_2 - MD)^2$
	X_1	X_1^2	X_2	X_2^2				
1	21	441	38	1444	17	289	7.8	60.84
2	29	841	42	1764	13	169	3.8	14.44
3	39	1521	39	1521	0	0	-9.2	84.64
4	45	2025	54	2916	9	81	-0.2	0.04
5	46	2116	44	1936	-2	4	-11.2	125.44
6	46	2116	60	3600	14	196	4.8	23.04
7	47	2209	59	3481	12	144	2.8	7.84
8	48	2304	58	3364	10	100	0.8	0.64
9	50	2500	61	3721	11	121	1.8	3.24
10	51	2601	59	3481	8	64	-1.2	1.44
11	52	2704	64	4096	12	144	2.8	7.84
12	53	2809	60	3600	7	49	-2.2	4.84
13	55	3025	66	4356	11	121	1.8	3.24
14	56	3136	63	3969	7	49	-2.2	4.84
15	57	3249	66	4356	9	81	-0.2	0.04
ΣX	695	33,597	833	47,605	138	1,612	0	342.4
$\bar{X}$	46.33		55.33		MD = 9.2			
S_2^2	99.67		96.12					

แสดงผลการ เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความมีระเบียบวินัยของ
เด็กปฐมวัยก่อนกับหลังการประ เหมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน (กลุ่มทดลอง)

$$\begin{aligned}
 t &= \frac{\Sigma D}{\sqrt{\frac{N \Sigma D^2 - (\Sigma D)^2}{N - 1}}} \\
 &= \frac{210}{\sqrt{\frac{15(3316) - (210)^2}{15 - 1}}} \\
 &= 10.46
 \end{aligned}$$

แสดงผลการ เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความมีระเบียบวินัยของ
เด็กปฐมวัยก่อนกับหลังการประ เหมินผลแบบปกติ (กลุ่มควบคุม)

$$\begin{aligned}
 t &= \frac{\Sigma D}{\sqrt{\frac{N \Sigma D^2 - (\Sigma D)^2}{N - 1}}} \\
 &= \frac{138}{\sqrt{\frac{15(1612) - (138)^2}{15 - 1}}} \\
 &= 7.21
 \end{aligned}$$

แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยผลต่างความมีระเบียบวินัย
ของเด็กปฐมวัยที่ใช้การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน (กลุ่มทดลอง) กับการประเมินผลแบบปกติ
(กลุ่มควบคุม) ดังนี้

$$s^2 = \frac{\Sigma (D_1 - MD_1)^2 + (D_2 - MD_2)^2}{(n_1 + n_2) - 2}$$

$$= \frac{376 + 342.4}{(15 + 15) - 2}$$

$$= 25.66$$

$$S_{MD_1 - MD_2} = \sqrt{\frac{S_D^2}{n_1} + \frac{S_D^2}{n_2}}$$

$$= \sqrt{\frac{25.66}{15} + \frac{25.66}{15}}$$

$$= 1.85$$

$$t = \frac{MD_1 - MD_2}{S_{MD_1 - MD_2}}$$

$$= \frac{14 - 9.2}{1.85}$$

$$t = 2.59$$

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นางสาวเบญจวรรณ ชื่อสกุล ศรีมารุต
 สถานที่อยู่ปัจจุบัน 194 หมู่ 1 ตำบลนครชัยศรี อำเภอนครชัยศรี
 จังหวัดนครปฐม 73120
 สถานที่ทำงาน สถาบันราชภัฏรำไพพรรณี
 อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี 22000

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2524	ประถมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนจารุวรรณวิทยา อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม
พ.ศ. 2527	มัธยมศึกษาตอนต้น จากโรงเรียนภัทรญาณวิทยา
พ.ศ. 2530	มัธยมศึกษาตอนปลาย (แผนกวิทย์ - คณิต) จากโรงเรียนภัทรญาณวิทยา อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม
พ.ศ. 2534	ค.บ. (การศึกษาปฐมวัย) วิทยาลัยครูนครปฐม
พ.ศ. 2541	กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัยที่ใช้การประเมินโดยใช้น้ำส้มสายชู

บทคัดย่อ
ของ
เบญจวรรณ ศรีมารุต

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย

พฤษภาคม 2541

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษา เปรียบเทียบความมีระเบียบวินัยของ เด็กปฐมวัย ที่ใช้การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงานกับการประเมินผลแบบปกติ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นเด็กนักเรียนชายและหญิง อายุ 4 - 5 ปี ที่มีระเบียบวินัยต่ำ กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2540 โรงเรียนอนุบาลกุ๊กไก่ เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาโดยการเสนอชื่อของครูประจำชั้น จากนั้นใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย เพื่อกำหนดกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยกลุ่มทดลองใช้การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน และกลุ่มควบคุมใช้การประเมินผลแบบปกติ ทำการทดลองเป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน รวมทั้งสิ้น 40 วัน

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้ คือแบบบันทึกและแบบประเมินแฟ้มสะสมงาน และแบบทดสอบความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัย ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น .94

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลองแบบ Randomized Control - Group Pretest - Posttest Design สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ t-dependent และ t-test for Independent Samples ในรูปแบบ Difference Scores

ผลการศึกษา พบว่า

1. เด็กปฐมวัยที่ใช้การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงานและการประเมินผลแบบปกติ ก่อนกับหลังการทดลอง มีความมีระเบียบวินัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. เด็กปฐมวัยที่ใช้การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงานและการประเมินผลแบบปกติ มีความมีระเบียบวินัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

DISCIPLINE OF PRESCHOOL CHILDREN USING PORTFOLIO ASSESSMENT

AN ABSTRACT

BY

BENJAWAN SRIMARUT

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education degree in Early Childhood Education
at Srinakharinwirot University

May 1998

The purpose of this study was to compare the discipline of children using portfolio assessment and regular assessment.

The 30 subjects were 4 - 5 years old who both nominated by teachers and had lowest scores in Discipline Test developed by the researcher. They were in Kindergarten II in second semester, academic year 1997 at Gook Gai Kindergarten School, Bangkok. They were randomly divided in 2 groups, the experimental group was provided student portfolio assessment while the control group using regular assessment for 8 weeks, 5 days per week.

The instruments for this study were : 1) Record Form for Portfolio Assessment, and 2) Discipline Test which had the reliability of .94. It was Randomized Control Group Pretest - Posttest Design. The t-dependent and t-test independent for Difference Scores were used to analyzed the data.

The results shown that :

1. Discipline of preschool children using portfolio assessment and regular assessment, before and after the experiment were significant difference at .01 level.

2. Discipline of preschool children using portfolio assessment and regular assessment were significant difference at .05 level.